

16-17-18-19-

20-21-22-23-24-

Handelingen

25-26-27-28-29

VLAAMSE RAAD

BUITENGEWONE
ZITTING - 1988

Vergaderingen van juni 1988

AANPASSING BEGROTING 1987

MIDDELENBEGROTING 1988

UITGAVENBEGROTING 1988

VOORKOMEN MISBRUIKEN BIJ RUILVERKAVELINGEN

GRINDONTGINNING IN LIMBURG

GOLFTERREINTE TIELT-WINGE

UITBLIJVEN BOUWVERGUNNING HAVENWEG TE ANTWERPEN

BEGROTINGSTABELLEN

Inhoud

Nr. 16   **Maandag 6 juni 1988**

Berichten van verhindering, blz. 349

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 349

Voorstel van resolutie

Indiening en verwijzing, blz. 349

Advies

Indiening, blz. 349

Verslagen

Indiening, blz. 350

Verzoekschrift

Indiening en verwijzing, blz. 350

Arresten van het Arbitragehof

Indiening, blz. 350

Schriftelijke vragen (R.v.O. art. 69)

Indiening, blz. 350

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987
— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 72,9)

Interpellatie van mevrouw N. Maes tot de heer J. Dupré, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Landinrichting en KMO-beleid, over het voorkomen van misbruiken bij ruilverkavelingen

Interpellatie van de heer H. Van Dienderen tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, over de grindontginning in Limburg

Algemene bespreking, blz. 350

Sprekers : de heren J. Van Elewycq, A. Denys, J. De Seranno, Minister L. Walt Niel, de heren F. Vermeiren en E. Van Rompuy, verslaggevers ; de heren G. Verhaegen, P. Van Grembergen, mevrouw M. Vogels, de heer K. Dillen, mevrouw A. Duroi-Vanhelmont, de heer R. Van Hooland

Regeling van de werkzaamheden, blz. 388

Nr. 17   **Dinsdag 7 juni 1988**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 389

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987
— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 72,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Onderwijs en Vorming, blz. 389

Sprekers : de heren C. Moors en A. Laridon

Verwelkoming van een buitenlandse delegatie, blz. 392

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987
— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de 'mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 72,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Onderwijs en vorming (Voortzetting), blz. 392

Sprekers : de heer R. Deswaene, mevrouw N. Maes, de heren J. Cuyvers, G. Annemans, Jos Bosmans, W. Taelman, M. Desutter

Regeling werkzaamheden, blz. 407

Nr. 18   **Dinsdag 7 juni 1988**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 409

Adviezen van de Vlaamse Mediaraad

Indiening, blz. 409

Indiening en verwijzing, blz. 409

Arresten van het Arbitragehof

Indiening, blz. 409

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987
— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 72,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Onderwijs en Vorming (Voortzetting), blz. 410

Sprekers : de heer M. Olivier, mevrouw L. Nelis-Van Liedekerke, de heer L. Dierickx, Ministers J. Lenssens, H. Weckx en T. Kelchtermans

Welzijn, Gezondheid, blz. 423

Sprekers : de heren A. Deneir, verslaggever ; L. Hancké, J. Van Hecke, W. Peeters, A. Van Aperen, mevrouw M. Vogels, de heer F. Dewinter, mevrouw T. Merckx-Van Goey, A. Duroi-Vanhelmont, de heren D. Vervaet, J. Van der Sande en L. Vanhorenbeek

Regeling van de werkzaamheden, blz. 454

Nr. 19   **Woensdag 8 juni 1988**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 455

Voorstel van resolutie

Indiening en verwijzing, blz. 455

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987
— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 72,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Welzijn. Gezondheid (Voortzetting), blz. 455
Spreker : Minister J. Lenssens

Binnenlandse Aangelegenheden, blz. 461
Sprekers : de heren M. Van houtte, verslaggever ; G. Temmerman, G. Cardoen, J. Desseyn, D. Van Mechele, H. Van Dienderen, G. Annemans, H. Suykerbuyk, H. Desutter

Regeling van de werkzaamheden, blz. 476

Nr. 20 **Woensdag 8 juni 1988**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 477

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987
— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de middeledenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 72,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Binnenlandse Aangelegenheden (Voortzetting), blz. 477
Minister E. Beysen

Ruimtelijke Ordening, blz. 480
Sprekers : de heren A. Beckers, P. Berben, M. Capoen, mevrouw M. Tuyberghien-Vandenbussche, de heren W. Van Durme, J. Timmermans, mevrouw F. Brepoels, de heren J. Van Eetvelt, M. Desutter, mevrouw T. Merckx-Van Goey, de heer J. De Seranno, Minister E. Beysen

Samenstelling van een Werkgroep

Wijziging onder plaatsvervangende leden, blz. 498

Regeling van de werkzaamheden, blz. 498

Nr. 21 **Donderdag 9 juni 1988**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 501

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987
— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de middeledenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 72,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Huisvesting en Stadsvernieuwing, blz. 501
Sprekers : de heren J. De Seranno, verslaggever ; H. De Loor, J. De Roo, P. Vangansbeke, W. Taelman, W. De Vlieghe, M. Olivier, J. Van Elewyck, A. De Beul, J. Timmermans, R. Van Hooland

Regeling van de werkzaamheden, blz. 520

Nr. 22 **Donderdag 9 juni 1988**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 521

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987
— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de middeledenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988

— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 72,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Huisvesting en Stadsvernieuwing (Voortzetting), blz. 521
Sprekers : Ministers P. Breyne en E. Beysen

Leefmilieu
Natuurbehoud en Groenvoorziening
Landinrichting en Waterbeheersing, blz. 529

Toegevoegde interpellatie van mevrouw N. Maes tot de heer J. Dupré, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, over het voorkomen van misbruiken bij ruilverkavelingen

Sprekers : de heren L. Van Velthoven, E. Vandebosch, M. Capoen, Jozef Bosmans, E. Gryp, J. De Seranno, J. Sleenckx, M. Mahieu, mevrouw F. Brepoels, de heren M. Desutter, 3.P. Pillaert, F. Bosmans, mevrouw N. Maes, Minister J. Dupré

Regeling van de werkzaamheden, blz. 561

Nr. 23 **Vrijdag 10 juni 1988**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 563

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987
— 9-A (BZ 1988) Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de middeledenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

Toegevoegde interpellatie (R.v.O. art. 72,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Cultuur, blz. 563

Sprekers : de heren F. Bosmans, verslaggever ; W. Seeuws, mevrouw T. Merckx-Van Goey, de heren A. De Beul, J. Geysels

Regeling van de werkzaamheden, blz. 582

Nr. 24 **Vrijdag 10 juni 1988**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 583

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987 — 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de middeledenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988 — 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting) — 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988 — 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting) — 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

Toegevoegde interpellatie (R.v.O. art. 72,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Cultuur (Voortzetting), blz. 583
Sprekers : de heren G. Annemans, M. Van Peel, H. Lauwers, L. Dierickx, H. Van Rompaey

Ontwerp van decreet
Indiening en verwijzing, blz. 594

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987 — 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de middeledenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988 — 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting) — 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988 — 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting) — 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

Toegevoegde interpellatie (R.v.O. art. 72,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Cultuur (Voortzetting), blz. 594
Sprekers : Ministers H. Weckx, P. Dewael, mevrouw T. Merckx-Van Goey

Regeling van de werkzaamheden, blz. 601

Nr. 25 **Maandag 20 juni 1988**

Berichten van verhindering, blz. 603

Voorstellen van decreet
Indiening en verwijzing, blz. 603

Verslag
Indiening, blz. 603

Jaarverslag
Indiening, blz. 603

Verzoekschrift
Verwijzing, blz. 603

Arresten van het Arbitragehof
Indiening, blz. 604

Schriftelijke vragen (R.v.O. art. 69)
Indiening, blz. 604

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987 — 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de middeledenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988 — 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting) — 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988 — 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting) — 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Toegevoegde interpellatie (R.v.O. art. 72,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Sport en Toerisme, blz. 605
Sprekers : de heren P. Vandermeulen, verslaggever ; W. Content, 3. De Roo, 3. Caudron, 0. Van den Broeck, R. Van Steenkiste, M. Desutter, 3. Vandermarliere, W. Van Durme, R. Blanpain, Minister P. Dewael

Regeling van de werkzaamheden, blz. 636

Nr. 26 **Dinsdag 21 juni 1988**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 637

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987 — 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de middeledenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988 — 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting) — 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988 — 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting) — 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Toegevoegde interpellatie (R.v.O. art. 72,9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Buitenlandse en Externe Aangelegenheden, blz. 637

Sprekers : de heren E. Bockstal, verslaggever ; J. De Bremaeker, H. Suykerbuyk, M. Mahieu, W. Luyten, Minister G. Geens

Economie, Tewerkstelling en Energie, blz. 651

Toegevoegde interpellatie van de heer H. Van Dienderen tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, over de grindontginning in Limburg
Spreker : de heer 3. De Roo, verslaggever.

Regeling van de werkzaamheden, blz. 654

Nr. 27 **Dinsdag 21 juni 1988**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 655

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987 — 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de middeledenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988 — 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting) — 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Algemene bespreking (Voortzetting)

Economie, Tewerkstelling en Energie (Voortzetting), blz. 655

Toegevoegde interpellatie van de heer H. Van Dienderen tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, over de grindontginning in Limburg
Sprekers : mevrouw A. Duroi-Vanhelmont, de heren J. Ansoms, H. Candries, J. Laverge, mevrouw M. Vogels, de heren W. Cortois, F. Dewinter, mevrouw M.-P. Kestelyn-Sierens, de heren R. Van Hooland, M. Olivier, R. Blanpain, A. Denys, H. Van Dienderen, Ministers G. Geens, J. Dupré en T. Kelchtermans

Samenstelling van de Commissies

Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden, blz. 690

Regeling van de werkzaamheden, blz. 693

Nr. 28 Woensdag 22 juni 1988 Morgvergadering

Berichten van verhindering, blz. 693

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987
— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Algemene bespreking (Voortzetting)

Media, blz. 693

Sprekers : de heren M. Van Peel, verslaggever, J. Van Elewyck, H. Van Rompaey, A. De Beul, E. Van Rompuy, H. Van Dienderen, G. Annemans

Regeling van de werkzaamheden, blz. 710

Nr. 29 Woensdag 22 juni 1988 Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 711

Actuele vragen (R.v.O. art. 71)

Actuele vraag van de heer F. Vandembroucke tot de heer E. Beysen, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Ruimtelijke Ordening, over de aanleg van een golfterrein te Tiel-Winge, blz. 711

Actuele vraag van de heer H. Suykerbuyk tot de heer E. Beysen, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Ruimtelijke Ordening, over het uitblijven van een bouwvergunning voor de havenweg te Antwerpen, blz. 711

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987
— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Algemene bespreking (Voortzetting)

Media (Voortzetting), blz. 712

Sprekers : de heren F. Bosmans, P. Chevalier, Minister P. Dewael

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987
— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Artikelsgewijze bespreking, blz. 719

Ontwerp van decreet houdende de mid-

delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Artikelsgewijze bespreking, blz. 721

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Artikelsgewijze bespreking, blz. 722

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987
— 9-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 5

Hoofdelijke stemming, blz. 735

Ontwerp van decreet houdende de mid-delenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 7-A (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 4

Hoofdelijke stemming, blz. 736

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988
— 6-A (BZ 1988) — Nr. 1 (Algemene toelichting)
— 8-A (BZ 1988) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 15

Aangehouden stemmings, blz. 737

Hoofdelijke stemming, blz. 740

Sprekers : de heer J. Van Elewyck, mevrouw M. Vogels

Regeling van de werkzaamheden, blz. 743

Bijlagen

Begrotingstabellen, blz. 745

VOORZITTER : de heer J. Pede

— *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

— *De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

A. Steverlynck, E. Vandersmissen ; gezondheidsredenen.

E. Derycke, M. Galle, H. Suykerbuyk, L. Tindemans, A. Vreven ; buitenslands.

M. De Meyer, A. Leysen, W. Seeuws, M. Van Peel ; ambtsverplichtingen.

W. Seeuws ; familieverplichtingen.

VOORSTELLEN VAN DECREET

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : De volgende voorstellen van decreet werden ingediend :

— Voorstel van decreet van de heer F. Verberckmoes c.s. houdende

wijziging van de jachtwet van 28 februari 1882

— 127 (BZ 1988) — Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Leefmilieu, Landinrichting en Natuurbehoud.

— Voorstel van decreet van de heer F. Verberckmoes c.s. houdende wijziging van Titel II van de wet van 22 juli 1970 op de ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van de wet, gewijzigd bij de wet van 11 augustus 1978 tot aanvulling van de wet van 22 juli 1970 op de ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van de wet met bijzondere bepalingen eigen aan het Vlaamse Gewest

— 128 (BZ 1988) — Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Leefmilieu, Landinrichting en Natuurbehoud.

— Voorstel van decreet van de heer R. Van Rompaey c.s. houdende wijziging van artikel 2 van het decreet van 20 maart 1984 houdende vaststelling van de procedure van onderzoek

— 129 (BZ 1988) — Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften.

— Voorstel van decreet van de heer A. De Beul betreffende de bescherming en de luister van de taal in de Vlaamse Gemeenschap

— 130 (BZ 1988) — Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Cultuur.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : Het volgende voorstel van resolutie werd ingediend :

— Voorstel van resolutie van de heer J. Timmermans c.s. betreffende een verzoek aan president Botha om de zes ter dood veroordeelden van Sharpeville een nieuw en eerlijk proces toe te staan op 6 en 7 juni 1988.

Verwezen naar het Bureau.

ADVIES

Indiening

De Voorzitter : Het volgende advies werd ingediend :

— Advies opgesteld door A. Alen (KUL en RUG), A. Beirlaen (VUB), A. De Nauw (VUB), B. De Ruyver (RUG), C. Van de Wyngaert (UIA), P. Van Orshoven (KUL), R. Verstraeten (KUL) onder voorzitterschap van K. Rimanque (UIA), over de vraagstukken die rijzen in geval van sameloop van een parlementair en een gerechtelijk onderzoek

— 126 (BZ 1988) — Nr. 1.

VERSLAGEN

Indiening

De Voorzitter : De volgende verslagen werden ingediend :

- door de heer E. Van Rompuy namens de Commissie voor Financiën en Begroting over het ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988 - 7-A (BZ 1988) - Nr. 4.
- door de heer F. Vermeiren namens de Commissie voor Financiën en Begroting over het ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988 - 8-A (BZ 1988) - Nrs. 9 en 10 (Tekst aangenomen door de Commissie).
- door de heer F. Vermeiren namens de Commissie voor Financiën en Begroting over het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987 - 9-A (BZ 1988) - Nr. 5.
- door mevrouw A. Duroi-Vanhelmont namens de Commissie voor Financiën en Begroting over het ontwerp van decreet houdende eindregeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1980 - 12-A (BZ 1988) - Nr. 2.
- door de heer F. Cauwenberghs namens de Commissie voor Leefmilieu, Landinrichting en Natuurbehoud over het ontwerp van decreet tot oprichting van de Vlaamse Maatschappij voor Waterzuivering - 61 (BZ 1988) - Nr. 3.

VERZOEKSCHRIFT

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : Het volgende verzoekschrift werd ingediend :

- Verzoekschrift van de heer C. Ver-

braeken betreffende de behandeling en de begeleiding van geesteszieken

- 3 (BZ 1988).

Verwezen naar het Bureau.

ARRESTEN VAN HET ARBE TRAGEHOF

Indiening

De Voorzitter : De volgende arresten van het Arbitragehof werden ingediend :

- Arrest van het Arbitragehof inzake het beroep tot gedeeltelijke vernietiging van het decreet van het Waalse Gewest van 11 september 1985 tot organisatie van de waardering van de weerslagen op het leefmilieu in het Waalse Gewest - Rolnummer 47.
- Arrest van het Arbitragehof inzake het beroep tot vernietiging van artikel 65 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 2 juli 1981 betreffende het beheer van afvalstoffen, ingesteld door de Minister-raad - Rolnummer 59. Deze arresten van het Arbitragehof liggen ter inzage bij het Secretariaat van de Raad, Afdeling Openbare Vergadering

---

SCHRIFTELIJKE · VRAGEN

(R.v.O. art. 69)

Indiening

Schriftelijke vragen werden ingediend door :

- de heer Jos Bosmans, mevrouw F. Brepoels, de heren G. Cardoen, J. Cuyvers, N. De Batselier, H. De Croo, J. De Roo, J. Geysels, me-

vrouw N. Maes, mevrouw T. Merckx-Van Goey, de heren H. Suykerbuyk, J. Timmerman, mevrouw M. Tyberghien-vandenbusche, de heren H. Van Dienderen, J. Van Eetvelt, R. Van Hooland, H. Van Wambeke, F. Vermeiren.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987

- 9-A (BZ 1988) - Nrs. 1 tot 5

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988

- 6-A (BZ 1988) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

- 7-A (BZ 1988) - Nrs. 1 tot 4

ONTWERP VAN DECREET houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988

- 6-A (BZ 1988) - Nr. 1 (Algemene toelichting)

- 8-A (BZ 1988) - Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 13

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIES

(R.v.O. art. 72,9)

Interpellatie van mevrouw N. Maes tot de heer J. Dupré, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Landinrichting en KMO-beleid, over het voorkomen van misbruiken bij ruilverkavelingen

(Toegevoegd aan de begrotingsmateries Leefmilieu, Natuurbehoud en groenvoorziening en Landinrichting en waterbeheersing)

Interpellatie van de heer H. Van Dienderen tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, over de grindontginning in Limburg

(Toegevoegd aan de begrotingsmaterie Economie, Tewerkstelling en Energie)

Algemene bespreking

De Voorzitter : Aan de orde zijn het ontwerp van decreet houdende aan-

Voorzitter

passing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987, het ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988 en het ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, voor het begrotingsjaar 1988 met de daaraan toegevoegde interpellaties van mevrouw Maes tot de heer Dupré, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Landinrichting en KMO-beleid, over het voorkomen van misbruiken bij ruilverkavelingen en van de heer Van Dienderen tot de heer Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, over de grindontginning in Limburg.

De ontwerpen van decreet zullen wij in één enkele bespreking behandelen.

Het schema van het begrotingsdebat werd reeds eerder rondgedeeld en ligt eveneens op de banken.

Is de Raad het daarmee eens? (Instemming)

De algemene bespreking is geopend.

De Voorzitter : Dames en heren, de heer Van Elewyck heeft het woord.

De heer J. Van Elewyck (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, collega's, de begroting is het belangrijkste politiek document dat een wetgevend assembly kan te behandelen krijgen. Ik zetel sedert einde 1971 in dit Parlement en telkens werd, zowel vanuit de politieke fracties als vanuit de Regering, zeer veel belang gehecht aan de bespreking van de rijksmiddelenbegroting, en in de Vlaamse Raad aan de middelenbegroting en de uitgavenbegroting.

Nu moeten wij, tot onze stomme verbazing, vaststellen dat uitgerekend deze week de Voorzitter van de Vlaamse Executieve heeft gekozen in het buitenland te zijn. Laat niemand komen vertellen dat de data, vastgelegd voor de bespreking van deze begroting, een verrassing zouden zijn, want dat is niet waar.

In het uitgebreid Bureau van de Vlaamse Raad is, maanden geleden, met instemming van de vertegenwoordiger van de Vlaamse Executieve, het tijdschema voor de behandeling van deze begroting vastgelegd.

Mijnheer de Voorzitter, namens de SP-fractie wens ik dit gebrek aan respect voor de Vlaamse Raad, dit gebrek aan belangstelling voor het belangrijkste politieke document van het werkjaar, te betreuren. Als ik in de Handelingen lees wat de heer Geens op 11 februari over de Vlaamse Raad vertelde, dan vind ik dat zijn woorden in de gegeven omstandigheden toch wel bijzonder hol klinken. Ik weet niet of iemand van de aanwezigen de moed heeft om recht te staan om de houding van de heer Geens te verontschuldigen. Ik vind dit politiek beneden alles en zou willen vragen dat de Raad met onze protesthouding instemt. (*Applaus bij de SP*)

De Voorzitter : Mijnheer Van Elewyck, ik wens u en de Raad mede te delen dat de heer Geens zich bij mij heeft verontschuldigd omdat hij zich in het buitenland bevindt. (*Protest van de heer Van Elewyck*)

Dit is niet vatbaar voor commentaar, mijnheer Van Elewyck. Ik deel het eenvoudig mee.

De heer J. Van Elewyck : Ik verwacht van u ter zake ook geen commentaar, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter : Ik heb het niet over commentaar van mijnentwege.

De heer J. Van Elewyck : Het is niet omdat de heer Geens zich bij u heeft verontschuldigd dat zijn houding te verontschuldigen is.

De Voorzitter : Ik spreek niet over de houding van de heer Geens. Ik zeg alleen dat de heer Geens zich bij mij heeft verontschuldigd omdat hij hier vandaag niet kon aanwezig zijn. Als ik het had over commentaar, dan had ik het over u en niet over mij.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Voorzitter, wij zouden er uren kunnen over doen om te zeggen dat wij het met elkaar eens zijn.

De Voorzitter : Dat is niet de bedoeling.

De heer J. Van Elewyck : U zelf heeft bij uw ambtsaanvaarding gewezen op het politieke belang van de Vlaamse Raad. Van u zouden wij eigenlijk mogen verwachten dat u bij de heer Geens de tolk van de Vlaamse Raad zou zijn om hem te wijzen op het onbehagen, het ongenoegen, sterker nog, de afkeuring voor dit gebrek aan respect, niet alleen voor één van de oppositiefracties, maar voor de hele Raad.

De Voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys : Ik wens mij aan te sluiten bij wat de heer Van Elewyck gezegd heeft. Het gaat niet over het feit dat de Vlaamse Regering niet volwaardig vertegenwoordigd is door de aanwezigheid van haar Vice-Voorzitter, de heer Waltniel. Wel betreft het een eenheidsbegroting waarvan de agenda inzake de bespreking, duidelijk voorafgaandelijk werd vastgelegd. Het lijkt mij aangewezen dat de Voorzitter, die anders ook altijd naar buiten treedt als de vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering, aanwezig zou zijn in de Vlaamse Raad.

Er is een tweede aspect dat mij stoort. Deze morgen, bij het lezen van mijn post moest ik vaststellen dat de Kamer voor Volksvertegenwoordigers twee Commissies organiseert tijdens deze week van de bespreking van de begroting van de Vlaamse Raad, namelijk de Commissie voor de Begroting op woensdag en de Commissie voor de Grondwetsherziening op vrijdag aanstaande. Ik heb daarover tijdens de vergadering van de Commissie, in aanwezigheid van de heer Nothomb, vorige week een opmerking gemaakt. Tot mijn grote verbazing echter heeft geen enkele van de andere Vlaamse partijen die op nationaal vlak de meerderheid vormen, mijn opmerking gesteund. Misschien zou u kunnen contact opnemen met de heer Nothomb om te vermijden dat onze eigen werkzaamheden doorkruist worden door werkzaamheden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. (*Instemming*)

De Voorzitter : Ik zal dat doen, mijnheer Denys.

De heer De Seranno heeft het woord.

De heer J. De Seranno : Mijnheer de Voorzitter, ik meen dat de Vice-Premier van de Vlaamse Regering op een volwaardige wijze de Vlaamse Regering vertegenwoordigt.

De Voorzitter : Minister Walt Niel heeft het woord.

Minister L. Walt Niel (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ik hoop dat mijn aanwezigheid en mijn uiteenzetting enigszins een balsem mogen zijn voor de diepe wonden welke blijkbaar de afwezigheid van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve heeft geslagen bij sommige leden van de Vlaamse Raad.

Vooraf wil ik toch een opmerking maken ter attentie van de heer Van Elewyck. Ik hoef hier niet de verdediging op te nemen van de heer Geens en te beamen of te ontkennen of u, mijnheer Van Elewyck, al of niet gelijk hebt.

Het is nu de derde maal dat ik de gelegenheid heb gekregen om hier de begroting van de Vlaamse Executieve te komen verdedigen. Iedere keer ben ik geheel alleen hier op de bank begonnen. Vorig jaar was de Voorzitter van de Vlaamse Executieve er niet en twee jaar geleden evenmin. Hij is toen later gekomen om zijn eigen domein te verdedigen. Ik verdedig hier de heer Geens niet, maar doe opmerken dat ik toendertijd geen protest heb gehoord.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Minister, sta mij toe u hier even te onderbreken. U hebt gelijk, u stond telkens helemaal alleen op de tribune ; het is trouwens moeilijk om met twee op de tribune het woord te voeren. *(Gelach)*

Minister L. Walt Niel : Ik heb gesproken van banken en niet van de tribune.

De Voorzitter : Mijnheer Van Elewyck, ik zou dat als Voorzitter trouwens ook niet toestaan. *(Gelach)*

Minister L. Walt Niel : Bij het begin

van deze openbare vergadering dank ik oprecht de algemene verslaggevers, de collega's Vermeiren en Van Rompuy, alsmede de diverse verslaggevers der deelrapporten voor de precieze, gedetailleerde en omvangrijke documenten die dát meegeven wat een begrotingsdebat hoeft te zijn in ons democratisch bestel, met name een open en klaar inzicht in het leven van de Vlaamse Gemeenschap.

Ik wens ook uitdrukkelijk in de persoon van de Voorzitter mijn waardering uit te spreken voor de werking van de Commissie voor Financiën en Begroting zelf en ik denk hierbij niet in het minst aan de manier waarop het Rekenhof betrokken wordt bij de Commissie. Op zichzelf is dit reeds een waarborg voor het zinvol respecteren van een budgettaire-technische, orthodoxe gedragscode.

Reeds op 17 juni 1986, bij de bespreking van de middelen- en uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1986, heb ik hier op deze tribune gesteld dat mijn beleidsvisie inzake de begrotingswerkzaamheden in hoofdzaak zou gekenmerkt zijn door een strikt orthodoxe aanpak, door het beperken – behoudens uitzonderlijk omstandigheden – van de bijkredieten tot een strikt minimum.

Ik meen dat ik mijn woord gestand gedaan heb.

De budgettaire orthodoxie die derhalve één van mijn prioritaire doelstellingen is en blijft, is ingegeven door het respect voor uw instelling zelf, met name om via het naleven van de wettelijke en decretale bepalingen, aan uw Raad de prerogatieven te geven die de leden toekomen door het ter stemming geven van een begroting voor het begin van het jaar waarin ze zal uitgevoerd worden.

In een periode waarin de geloofwaardigheid van onze instellingen ook door onze Vlaamse bevolking steeds meer in vraag wordt gesteld, was het voor mij een uitdaging hieraan tegemoet te komen.

Precies op tijd, op 30 september 1987 – voorafgaand aan het betrokken begrotingsjaar dus – heb ik de middelen- en uitgavenbegroting van de

Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 1988 samen met het aanpassingsblad 1987, bij uw Raad ingediend.

Tot mijn spijt zijn alleen de politieke gebeurtenissen, die mede de ontbinding van de Vlaamse Raad op 8 november 1987 tot gevolg hadden, de oorzaak ervan dat uw Raad deze mogelijkheid tot rehabilitatie heeft gemist.

Integendeel, slechts vandaag, negen maand later – het werd bijna en voor eenmaal zeg ik het in de taal van Molière, „une portée d'ânesse” – kan de Raad de desbetreffende begrotingen in Openbare Vergadering in behandeling nemen.

Mijnheer de Voorzitter, Collega's, wat het aanpassingsblad 1987 betreft, in wezen sluit dit de regeerperiode af van de, zeg maar, eerste Executieve „bij consensus”, deze van 11 december 1985.

Ik beschouw het resultaat ervan als een bevestiging van mijn begrotingsbeleid. Voor de duidelijkheid vestig ik even de aandacht erop dat op 30 september het eerste bijblad, zoals voorgeschreven, werd ingediend, met een minderuitgave van 150,3 miljoen F. voor het begrotingsjaar 1987. Er diende weliswaar in de tweede fase een bijkrediet te worden toegevoegd van 467,3 miljoen F. voor de vorige jaren, zodat het tekort tot 317 miljoen F. werd gereduceerd.

In een tweede fase dan hebben wij in het begin van het parlementaire jaar nog een paar aanpassingen uitgevoerd, onder meer de twee begrotingsberaadslagen 67 en 68 van 7 december 1987. Daarbij werd een aanvullend bijkrediet van 1,35 miljard F. ingeschreven voor de voorgaande jaren.

Inderdaad, 1.035,0 miljoen frank, diende ingevolge en overeenkomstig een per 31 december 1983 in annulatie gevallen krediet voor Jeugdzorg opnieuw ter beschikking te worden gesteld, om in de sector Jeugdzorg van de Vlaamse Gemeenschap, betalings- en liquiditeitsproblemen te voorkomen. Het kwam erop aan de continuïteit van de betaling van de in de diensten tewerkgestelde personeelsleden niet te onderbreken.

Waltiel

De 261 miljoen frank, is een overbruggingskrediet voor de gehandicaptensector en betreft eveneens regularisaties van vorige jaren waarvoor trouwens in artikel 53 van het ontwerp-decreet 1988 een adequate schatkistvoorschottenregeling is ingeschreven.

Eens te meer betreft het hier regularisaties van vorige jaren in de sectoren Jeugdzorg en Minder-validenzorg. Het is precies hier dat het zo moeilijk is het subtiel evenwicht te vinden tussen enerzijds de budgettaire draagkracht en anderzijds de zorg die minder-validen en minder-kansrijke jeugd ons waard zijn.

Ik kom als resultaat voor het aanpassingsblad 1987 tot een bedrag van 1.613,0 miljoen F., een vermeerdering van 1.763,3 miljoen voor de vorige dienstjaren en een vermindering van 150,3 miljoen voor het dienstjaar 1987.

Dientengevolge wordt het aanvankelijk vooropgestelde begrotingsdeficit van 1 miljard 771,4 miljoen opgetrokken naar 3,008 miljard F. Voor de details van dat alles verwijs ik naar de uitvoerige tabellen en statistische gegevens die bij het verslag werden gevoegd.

Vooraleer de middelen- en uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1988 aan te vatten, wijs ik erop dat het de voorstellen betreft van september 1987, die voor de uitgaven ten dele reeds de bijgestuurde politieke beleidslijnen aangeven van de nieuwe Executieve, conform het regeerakkoord van de Vlaamse Executieve van 26 januari 1988.

In de middelenbegroting staat meer dan ooit het probleem van de financiering van Gewesten en Gemeenschappen in het centrum van de belangstelling. Ik herhaal wat ik hier reeds drie jaar naar voor heb gebracht : het financieringssysteem, en meer bepaald de wet van 9 augustus 1980, is dringend aan een herziening toe, zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin.

In ieder geval moet de volledige uit-

oefening van de Vlaamse autonomie op een breder middelenpakket steunen.

Deze begroting 1988 die ik vandaag toelicht, is opgemaakt in een veronderstelling van gelijkblijvend beleid. De rest is toekomstmuziek.

Als verslaggever van de augustuswetten van 1980, wijs ik erop dat een autonoom beleid dient te worden geschraagd door een eigen fiscale verantwoordelijkheid, op zichzelf een concrete uiting van politieke autonomie.

Met een knipoog naar Virgilius, „experto crede Ludovico”, wat ook de toekomst brengt : een goed begrijpen van de thans bestaande augustuswetten is absoluut vereist om eender welk financieringssysteem op zijn werkelijke draagwijdte te kunnen inschatten.

Nu geef ik een vrij gedetailleerd overzicht van de middelenbegroting 1988. De middelen, geraamd op 92.319,1 miljoen frank, kunnen schematisch als volgt voorgesteld worden :

Aard	In miljoen frank	In %
- Wettelijke dotaties (wet van 9 augustus 1980) .	72.678,0	78,73
- Aanvullende dotaties (wet van 5 maart 1984) . .	1.793,6	1,94
- Bijkomende dotatie voor de werking van het I.W.O.N.L. en het Fonds voor de prototypes	481,3	0,52
- Gemeenschapsristorno's	6.798,4	7,36
- Gewestristorno's .	8.799,6	9,53
- Successierechten voor de aanzuivering van lasten van het verleden	918,2	1,00
- Eigen ontvangsten	850,0	0,92
Totaal	92.319,1	100,00

Ik wil er even de aandacht op vestigen dat de dotaties werden berekend op grond en in correctie van de Middelenbegroting die wij op 30 september hebben ingediend en op basis van de eigenlijke inflatie van 1,55 procent. Wij hadden oorspronkelijk gerekend op een inflatie van 2 procent.

Er was wel het voordeel dat bepaalde ristro's konden worden opgevoerd, onder meer deze inzake het kijk- en luistergeld waarvan de aan-

vullende stortingen veel hoger lagen dan aanvankelijk werd gedacht.

Bij het bepalen van de dotaties hebben wij rekening gehouden met een geschil dat aanhangig is bij het Overlegcomité Nationale Regering - Executieven. Daarbij stelt de Vlaamse Gemeenschap dat de 543,6 miljoen F. inlevering op de dotaties voor de Gemeenschappen die werd betaald in het Katharina-akkoord, maar éénmalig zou zijn. Die inlevering zou dus in het tweede jaar niet meer worden verwerkt. Zij zou geen permanent karakter hebben. Ik meen dat de Vlaamse Raad deze stelling bijtreedt.

In de Gewestristorno's zijn de ristro's verwerkt die het gevolg zouden zijn van een integrale uitvoering van het Katharina-akkoord. Het betreft de ristro's die moeten dienen om de overdracht van bepaalde parastatale instellingen te financieren, wat nog niet volledig is gebeurd.

Er werd zowel langs de inkomstenzijde als langs de uitgavenzijde een provisioneel krediet ingeschreven op de sectie 6.90 zodat het een budgettaire nuloperatie betreft.

De cijfers in verband met de succesrechten zijn het gevolg van een scenario dat werd opgesteld op 5 maart 1984, een scenario dat trouwens ten einde loopt in 1989.

De eigen ontvangsten hopen wij te kunnen innen onder de vorm van milieueffingen.

Het tweede luik van de begroting betreft de uitgavenbegroting.

Dat is heel wat moeilijker te behandelen en in de hand te houden, omdat men daar wordt geconfronteerd met een dubbel fenomeen : enerzijds de beperktheid van de middelen en anderzijds alle aanvragen, suggesties en mogelijke initiatieven vanwege de diverse collega's in diverse domeinen voorgesteld. Ik heb het reeds gezegd dat deze suggesties zinvol en verantwoord kunnen zijn, maar daarbij dient zeer selectief te worden opgetreden, dit in het kader van de beperktheid van de middelen. Mocht dit niet gebeuren, zou u met een deficit van 20 à 30 miljard F. komen te staan. Ik heb reeds meermaals ge-

Waltniel

zegd welk het bedrag is van de aanvankelijke aanvragen, waarbij het hakbijcomité dient op te treden ; mocht dit niet het geval zijn, zou er een zeer aanzienlijk tekort tot stand komen, dat moet worden gefinancierd of geprefinancierd, wat in de volgende begroting opnieuw een schuldenlast tot gevolg zou hebben. Zoniet, zou men moeten overgaan tot een beperkte verhoging van de eigen fiscaliteit, die maar mogelijk is op die *ristorno's* die volledig werden uitgekeerd en waarvan de mogelijkheid ook zeer beperkt is. Zolang de wet van 1 augustus 1980 niet is gewijzigd, wens ik daaraan niet te raken.

Ik heb in de Commissie uitvoerig uiteengezet welke de uitvoering is van deze begroting en van het enveloppe-systeem. De methode van het enveloppe-systeem werd eveneens hernomen in het Regeerakkoord, daarbij gebruik makend in bepaalde takken van de zero-base budgetting methode.

In die context werd tijdens de vorige Executieve voor de begrotingsjaren 1986 en 1987 artikelsgewijs de opportuniteit en de kostenefficiëntie van de kredieten gediscussieerd.

Voor 1988 werd in het verlengde hiervan de beleidsmassa dan afgezonderd en limitatief vastgesteld binnen een aanvaardbaar deficit. Dit deficit werd oorspronkelijk op ca 1,200 miljard F. gesteld. Het werd in de loop van de debatten en discussies en onder de dwingende noodzaak van bepaalde gegevens verhoogd met 205 miljoen, zodanig dat de totale uitgavenmassa 93 miljard 583 miljoen F. bedroeg. Deze verhoging van 205 miljoen F. is het gevolg van een amendement, waarbij een aanvullend krediet werd voorzien van 140 miljoen F. voor wat betreft de Opera van Vlaanderen, met name de volstorting van het kapitaal waartoe wij door de uitspraak van de rechtbank werden verplicht. Inderdaad, wij werden gedwongen het kapitaal dat wij hadden onderschreven te volstoppen. Anderzijds is een aanvullend krediet voorzien voor de BRT ten belope van 65 miljoen F. als compen-

satie voor de derving van inkomsten van handelsreclame of **sponsoring**.

Voor het overige moet ik u zeggen dat wij – en dat zult u in het rapport en de algemene toelichting lezen – het beleid dat wij in diverse sectoren, tijdens de jaren 1986 en 1987 hebben uitgewerkt en de opties die wij vorig jaar hebben genomen, zowel voor de sector Economie en Huisvesting, als voor de Cultuur-sector, hebben overgenomen, zodanig dat men hier kan spreken van een continuïteit in het beleid gedurende de jaren 1986, 1987 en 1988.

Zoals de vorige jaren hebben wij de toepassing van koninklijk besluit 402 doorgetrokken op onze manier : wij moeten een beroep doen op de uitzonderingsgevallen, bepaald in koninklijk besluit 402, waarbij de vastleggingsmachtigingen elk jaar worden geannuleerd en de **ordonnances** kredieten, betrekking hebbend op de vastleggingen, kunnen worden overgedragen.

De kernproblemen waarmee de Vlaamse Gemeenschap op begrotingsvlak zal geconfronteerd worden, zijn, hoewel niet nieuw, actueler dan ooit.

Op een aantal punten moet ik bij elke begrotingsbespreking steeds terugkomen. Soms aarzel ik omdat ik een uitleg moet herhalen of omdat ik de aandacht reeds vroeger op dat punt heb gevestigd. Elk van die problemen krijgt echter jaarlijks een „nieuwe actualiteit” zodat zij zonder bijkomende uitleg niet begrijpelijk zijn.

Ik kom steeds terug op de schaarste van de middelen.

Ik heb reeds gewezen op de noodzaak van de herziening van het financieringssysteem en gesteld dat de wet van 9 augustus 1980 dringend aan herziening toe is, en zulks zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin.

Ik heb daarbij gewezen op het gevaar van ondoordachte besluitvorming en conclusies, en onverbloemd gesteld dat er uit de wetten van augustus 1980 heel wat te leren is. Thans wil ik evenzeer waarschuwen voor besluitvorming en beslissingen, die veel meer louter politiek geïnspireerd zijn

dan wel beantwoordend aan de objectieve vereiste van een rechtvaardig en verantwoord financieringssysteem.

De lezing van de parlementaire handelingen van de Vlaamse Raad omtrent onze begrotingen 1986 en 1987 staven deze overweging. Ik lees dat gelet op de marginale inkomstenverschillen tussen de onderscheiden gewesten, deze niet van aard zijn enige solidariteitstransfert te verantwoorden.

Ik meen trouwens dat de aandachtige analyse van wat hier van verscheidene zijden over de financiering van Gewesten en Gemeenschappen ter gelegenheid van vermelde besprekingen van 1986 en 1987 werd vooropgezet, tijdens de eerstkomende maanden zeer nuttige, en voor sommigen vaak vervelende, aanwijzingen zullen geven.

Ik moet ook telkens opnieuw spreken over de thesaurietoestand. Ik heb dit ook in de Commissie gedaan. In het kader van een strikte en orthodoxe politiek die op begrotingsvlak moet worden gevolgd, moet de thesaurietoestand van zeer nabij worden gevolgd.

Een ander punt waarop ik telkens de nadruk wil leggen, is de noodzaak van het „return”-effect, het terugdieneffect. Voorlopig kan alleen maar worden gesteld dat de stimulie die uitgaan van het beleid van de Vlaamse Regering via **bestedings**begrotingen, economische expansie, huisvestings, **investerings**programma, veel te weinig soelaas geven voor onze Gemeenschap. Dat is u wel bekend. Het wordt jaarlijks herhaald.

Bij eventuele gewijzigde financieringssystemen zal dit een parameter zijn waaraan het systeem kan worden getoetst. Om het even welk financieringssysteem moet via begroting en inkomsten de mogelijkheid bieden om de waarden te meten van de inspanningen van onze Gemeenschap, op allerlei maar vooral op sociaal-economisch gebied. Wanneer een systeem niet de nodige ruimte geeft om die inspanningen te meten en concreet te vertolken, deugt het niet.

Waltniel

De hoofdpijler waaraan de dynamiek van de Vlaamse Gemeenschap kan worden gemeten is voor mij de return. Deze visie kadert ten volle in het concept van de fiscale autonomie waarover ik daarnet heb gesproken.

Vandaag de dag blijft hoe dan ook nog steeds een passende oplossing met de nationale Regering uit. Het probleem blijft als dusdanig gesteld. Het wordt meer dan tijd dat onze Gemeenschap de vruchten kan plukken van de inspanningen die zij zich op het stuk van de investeringen en van de tewerkstellingspolitiek getroost en dat ook haar creativiteit en inzet een voelbaar effect hebben op de welvaart en het welzijn der bevolking.

Thans kom ik tot het geheel van de uitgavenpolitiek. Het beheersen en het selectieve drukken van de uitgaven blijft één van mijn prioriteiten. In deze context situeert zich eveneens het budgettair begeleiden van de instellingen, die binnen het raam van de november-beslissingen van 1986 – het Sint-Katharina-akkoord – zijn toebedeeld of nog dienen overgesluisd.

Tenslotte en dit is mijn inziens typerend voor het budgettair dynamisme van de Vlaamse Regering, kan ik reeds mededelen dat in de begrotingsrichtlijnen, die in de vergadering van de Executieve van 23 maart jongstleden zijn goedgekeurd, reeds volgende krachtlijnen uit het Regeerakkoord zijn inschreven, met name het onderzoek :

1. in welke mate en in welke sectoren het inschakelen van het privé-initiatief met betrekking tot exploitatietaken kan worden ingevoerd, en in welke mate dit kan leiden tot een efficiëntere en kostenbesparende bedrijfsvoering ;
2. of innovatieve financieringsvormen kunnen toegepast worden, voor welke sectoren en eventueel voor welke bedragen ;
3. of de techniek van de **terugvorderbare** voorschotten kan worden toegepast in geëigende domeinen.

In de richtlijnen, die wij hebben rondgestuurd in uitvoering van de beslissing van de Executieve, hebben wij een strikte timing opgelegd. De begrotingsvoorstellen 1989 komen nu bij mijn diensten toe en, behoudens onvoorziene omstandigheden, zal ik proberen de wettelijk voorgeschreven timing ook dit jaar te eerbiedigen. (*Applaus bij de meerderheid*)

De Voorzitter : De heer Vermeiren is verslaggever zowel voor de aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1987 als voor de begroting 1988. Indien hij wenst kan hij beide tegelijkertijd behandelen. De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer F. Vermeiren, verslaggever (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, mijn collega-verslaggever, de heer Van Rompuy, en ikzelf, zijn de Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, dankbaar voor de vriendelijke woorden die hij aan ons adres heeft uitgesproken.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, het feit dat wij in deze Raad pas nu de aanpassing van de begroting 1987 bespreken, heeft geenszins te maken met de slechte werking van deze instelling en nog minder met de laattijdige indiening van het bijblad door de bevoegde Minister. Integendeel, voor het eerst sedert het functioneren van een autonome Vlaamse Raad en een eigen Vlaamse Regering, is de verantwoordelijke Minister van Financiën en Begroting erin geslaagd de aanpassing van de begroting 1987 in te dienen, samen trouwens met de middelen- en uitgavenbegroting 1988, vóór 1 oktober 1987.

De verdienste hiervoor komt enkel toe aan de Minister van Financiën en Begroting. Ik meen dan ook de tolk te mogen en te moeten zijn van de hele Vlaamse Raad wanneer ik u feliciteer, mijnheer Waltniel, met deze puike realisatie waardoor u eens te meer bewijst dat u een orthodox – in de positieve zin van het woord – begrotingsminister bent.

In onze Commissie hebben we de inmiddels traditioneel geworden werk-

wijze van de opsplitsing gehanteerd. Inderdaad, we hebben zowel wat het bijblad 1987 als de initiële begroting 1988 betreft, eerst het ontwerp-decreet besproken in de Commissie voor Financiën en Begroting en na opsplitsing de ratione materiae, namelijk de bevoegdheden volgens de artikelen 59bis en 107quater van de Grondwet, overgezonden aan de diverse gespecialiseerde Commissies. Na uitvoerige besprekingen aldaar, die de diverse deelverslaggevers de volgende dagen zullen toelichten, werd dan verslag uitgebracht aan de Commissie voor Financiën en Begroting. Zowel in de Commissie voor Financiën en Begroting als in de diverse deelcommissies konden amendementen worden ingediend. De stemmingen in die deelcommissies hadden slechts, wat we noemen, een indicatieve waarde. De definitieve stemmingen, inclusief de eindstemming over het bijblad 1987 en de ontwerp-begroting 1988 ressorteerden onder de bevoegdheid van de Commissie voor Financiën en Begroting.

Zoals u mij gevraagd hebt, mijnheer de Voorzitter, zullen wij nu onmiddellijk het bijblad 1987 behandelen.

Betreffende het ontwerp van decreet houdende de aanpassing van de begroting 1987 dienen we twee fasen te onderscheiden : eerste fase, het initieel ingediend bijblad dat – zoals gezegd – reeds op 30 september 1987 bij de Vlaamse Raad werd ingediend. Dit bijblad was het resultaat van een intense opvolging der uitgaven, gekoppeld aan een stringent vasthouden aan de begrotingskalender. Door deze werkwijze slaagde Minister Waltniel erin een bijblad in te dienen dat een minderruitgave voorzag van 150,3 miljoen frank.

Dit resultaat was slechts mogelijk dank zij de gehanteerde **begrotingsfilosofie** van Minister Waltniel die erin bestaat dat alle verhogingen van kredieten dienen gecompenseerd door ten minste even grote besparingen in andere domeinen. Een filosofie die tot voor kort ook op nationaal niveau werd gehanteerd door **begrotingsminister** Verhofstadt, maar die sedert het aantreden van het Kabinet **Martens VIII** werd verlaten. Het volstaat

Vermeiren

hiervoor te verwijzen naar de verhoging van kabinetsuitgaven. Ingevolge de regeringscrisis en de ontbinding van de Vlaamse Raad op 8 november 1987 verviel het ontwerp-decreet tot aanpassing van de begroting 1987 en werd dit opnieuw aanhangig gemaakt op 23 februari 1988.

Maar – en dit is de tweede fase – niet alleen Vlaanderen, maar ook „een begroting leeft”, zelfs in de consequenties van het verleden, zodat op het scharnierpunt van twee legislaturen een dubbele begrotingsberaadslaging diende genomen.

De complexe historiek, die teruggaat tot 1980 en die aanleiding gaf tot één van de twee begrotingsberaadslagingen wil ik deze Raad besparen. Feit is dat in 1983 de kredieten van de financieringsartikels inzake jeugdzorg niet werden overgeschreven naar het overeenkomstig artikel van titel IV. Bedoelde financieringskredieten werden aldus geannuleerd, zodat het betreffende fonds als dusdanig een negatief saldo vertoonde. Dit had tot gevolg dat eind 1987 betalingsproblemen opdoken waardoor de betaling van de wedden in genoemde sector dreigden te worden onderbroken. Het is dus louter – en ik wil dit hier toch nog eens beklemtonen – om de verdere betaling van het personeel uit de sector van de jeugdzorg te waarborgen, dat de kwestieuze begrotingsberaadslaging werd genomen. Tot daar wat betreft de inhoudelijke toelichting over het bijblad 1987. Dit leidde tot volgend globaal budgettair resultaat : voor het lopend jaar : 150,3 miljoen frank minder dan initieel begroot en voor de vorige jaren en ingevolge versnelde begrotingsberaadslagingen 1,763 miljard meer dan voorzien. In totaal vroeg men dus 1,613 miljard frank bijkredieten. Zo wordt het begrotingsdeficit 1987 gebracht op 3.008,5 miljoen frank tegenover 1.771,4 initieel begroot.

Tot slot kan nog worden vermeld dat de algemene bespreking in de Commissie voor Financiën en Begroting geen aanleiding meer heeft gegeven tot noemenswaardige opmerkingen. Alle amendementen ingediend door

de Vlaamse Executieve werden aangenomen en het gehele geamendeerde ontwerp van decreet werd aangenomen met 9 stemmen tegen 3.

Mijnheer de Voorzitter, thans wil ik overgaan tot het verslag over het ontwerp-decreet met betrekking tot de begroting 1988. Het volledig verslag telt niet minder dan 571 bladzijden. Ik wil hier dan ook van de gelegenheid gebruik maken om enerzijds de diverse deelverslagen te feliciteren voor hun degelijke en volledige verslagen en anderzijds de Diensten van de Vlaamse Raad voor de samenwerking en bereidwilligheid die we mochten ondervinden.

De Commissie voor Financiën en Begroting heeft drie vergaderingen gewijd aan de bespreking van de begroting 1988.

Collega Van Rompuy zal straks een verslag geven over de middelen. Ik zal mij beperken tot een synthese van wat ik denk de essentie te zijn van de bespreking van de uitgaven in onze Commissie. Voor een omstandige uitleg kan ik verwijzen naar het schriftelijke verslag dat u is rondgestuurd.

Mijnheer de Voorzitter, uiteraard is het luik „uitgaven” – de begrotingsorthodoxie van Minister Waltniel inachtig – slechts een afgeleide omdat men met handen en voeten gebonden is aan de beperktheid van de middelen.

De Minister van Financiën en Begroting verdient dan ook alle lof voor zijn enveloppe-systeem dat voor het opstellen van deze begroting werd toegepast. Ook voor de begroting 1989 zal dit systeem worden toegepast, zoals trouwens uitdrukkelijk bepaald in het regeerakkoord dat werd afgesloten op 30 januari 1988 tussen – voor degenen die het mochten vergeten zijn – CVP en PW.

Zoals blijkt uit de gegevens die u kunt vinden in de overgemaakte documentatie, bedraagt het totaal van de voor 1988 geraamde uitgaven 93.583,6 miljoen frank, of 1,3 miljard frank meer dan de aangepaste begroting voor datzelfde jaar. Het tekort bedraagt aldus 1,265 miljard frank.

Mijnheer de Voorzitter, uit de diverse besprekingen van de **deelbegrotingen** en uit de bespreking in de Commissie voor Financiën en Begroting zelf blijkt het ware gelaat van de **uitgavenbegroting**. De begroting 1988 beklemtoont de aandacht voor de Vlaamse burgers. Getuige daarvan is de ingeschreven verhouding tussen de ontvangsten en uitgaven van de **gemeenschaps-** en **gewestmateries**. Hierdoor blijkt onder meer de bezorgdheid voor onze oudere generatie en voor de minder-bedeelden in onze Vlaamse samenleving.

Mijnheer de Voorzitter, als verslaggever heb ik alle deelverslagen van de collega's gelezen. Ik meen dan ook te mogen stellen dat de verschillende discussies die in de Commissies hebben plaatsgevonden, duidelijk aantonen dat er een toenemende bewustwording voor de Vlaamse materies is waar te nemen. Dit kwam tot uiting naar aanleiding van de vele relevante vragen van de commissieleden en ook in de waardevolle en uitgebreide antwoorden van de respectievelijk bevoegde Ministers.

Tot slot deel ik u mee dat, na amendering, het ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 1988 samen met de geamendeerde tabel werd aangenomen met 9 stemmen tegen **4. (Applaus bij de PVVen CVP)**

De Voorzitter : De heer Van Rompuy, verslaggever over de middelenbegroting 1988, heeft het woord.

De heer E. Van Rompuy (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-premier, mijnheer de Minister, geachte collega's, na het betoog van de Vice-Voorzitter die ook het scharnier van de begroting heeft uiteengezet en na de synthese van de heer Vermeiren over de uitgavenbegrotingen, zal ik mij beperken tot het weergeven van enkele discussiepunten die in de Commissie voor de Financiën en Begroting ter sprake kwamen.

Een eerste punt ging over de omvang van het tekort. Het initieel deficit bedraagt 1,2 miljard F., maar in de Commissie werd opgemerkt dat ook rekening moet worden gehouden met

Van Rompuy

pre-financieringen. Het zou hier gaan om 15,7 miljard F. die thans worden gedebudgetteerd en gefinancierd met speciale leningen, onder meer inzake bouwpremies, saneringspremies, verbintenissen van de Nationale Landmaatschappij, de Nationale Maatschappij van de Huisvesting, het Vlaams Woningfonds en Investeringsfonds.

In de Commissie werd gewag gemaakt van een tekort van 1,2 miljard plus 15,7 miljard, zijnde 17 miljard F. waar men het begrip netto te financieren saldo heeft toegepast.

De Minister van Begroting heeft evenwel gesteld dat het de vaste wil is van de Executieve dit financieringssysteem af te bouwen en dat hiervoor, zoals trouwens reeds het geval was in 1987, in 1988 een bedrag is voorzien van 400 miljoen F. waardoor de prefinanciering kan worden omgezet in rechtstreekse begrotingsfinanciering. Er werd evenwel gesteld dat de schaarste van de middelen niet toelaat dat probleem grondig aan te pakken, hoewel de noodzaak ervan werd ingezien.

Een ander discussiepunt ging over de aangekondigde alternatieve financieringsvormen, een mogelijkheid die in het Regeerakkoord is voorzien voor private-publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden. Men spreekt van leasing, co-financiering met privé, concessies en zo meer.

Op dat vlak handelde de Minister van Begroting over drie zaken. Ten eerste, de financiering moet pragmatisch worden bekeken. Ten tweede, de co-financiering mag ook de openbare kredietinstellingen bij de dossiers betrekken. In de praktijk worden de ASLK, het Gemeentekrediet alsmede een aantal andere privé-kredietinstellingen gecontacteerd. Na grondig onderzoek van de voorwaarden door de bevoegde administratie voor het openbaar krediet, opteert men dan voor de kredietinstelling die de meest voordelige waarborgen biedt.

Tenslotte wees de Gemeenschapsminister erop dat in deze sector geen wonderen te verwachten zijn. Wie wil

investeren moet ervoor betalen. Met andere woorden, op basis van filantropie kan men op termijn geen enkele financiële transactie doen.

Deze discussie werd gevoerd in de Commissie voor de Begroting. Ik vermoed dat zij ook in de komende maanden en jaren aanleiding zal zijn tot een belangrijk debat omdat de noodzaak daarvan wordt ingezien.

Een ander discussiepunt – en de Minister van Begroting heeft hierover reeds gesproken – was het Sint-Annaplan.

Wat de dotaties betreft, werd in de Commissie gesteld dat de inlevering van de Vlaamse Gemeenschap van 543 miljoen frank slechts een eenmalige operatie is. Bij het opstellen van de begroting-1988 werd met een dergelijke inlevering geen rekening meer gehouden.

Wat het ristornobedrag betreft, moet nog meer opheldering worden gebracht. Op het ogenblik van de discussie in de Commissie was dit probleem nog hangende en werden andere interpretaties gegeven door de Executieve dan door de nationale Regering. Inderdaad, de Minister van Begroting van de nationale Regering beweerde dat de Minister van Begroting van de Gemeenschap een verkeerde interpretatie gaf. Dit probleem zal ook hier nog moeten worden uitgeklaard en ik meen dat het nuttig zou zijn hieromtrent nog bijkomende toelichtingen te verkrijgen.

Minister L. Walt Niel : Als ik mij niet vergis, was dit punt aan de orde van de Ministerraad van vorige week vrijdag en werd ook een beslissing genomen. Ik meen inderdaad dat deze zaak nu rond is.

De heer E. Van Rompuy : De vraag is of de Executieve met dit standpunt akkoord gaat en wat de Vlaamse Raad hierover denkt.

Minister L. Walt Niel : Om op deze vraag te kunnen antwoorden, moet ik precies weten wat op de Ministerraad werd beslist.

De heer E. Van Rompuy : Ik vermeld dit punt in mijn verslag omdat

in de Commissievergadering nog geen klaarheid omtrent dit feit bestond.

Uit de discussies in de Commissie voor de Begroting en de Financiën is gebleken – en ik meen als verslaggever deze conclusie te mogen trekken – dat niemand betwist dat er op het vlak van de Vlaamse Gemeenschap goed wordt gestuurd. Wij stellen wel vast dat er andere prioriteiten mogelijk zijn en dat bij voorbeeld een bepaalde uitgavenpakket in een bepaalde richting zou moeten evolueren, maar niemand betwist dat er goed wordt geregeerd.

De Minister van Financiën heeft daarstraks een allusie gemaakt op wat in de komende maanden mogelijks zou kunnen gebeuren op het vlak van de gemeenschapsvorming. Wij gaan inderdaad naar een enorme uitbreiding van de bevoegdheden en de middelen, althans indien op regeeringsvlak de onderhandelingen: slagen en wij in de Wetgevende Kamers de vereiste meerderheden vinden om tot de vooropgestelde beslissingen te kunnen overgaan. Het zou inderdaad wel eens de laatste discussie kunnen zijn die wij voeren over een zo beperkt aantal middelen, met name 92 miljard F. Indien echter de plannen kunnen worden uitgevoerd, zou volgend jaar in de Vlaamse Raad een pakket van 360 miljard frank worden besproken, dus viermaal meer middelen.

Het huidige dotatiesysteem zou fundamenteel veranderen en wij zouden naar een ander systeem overgaan. Over dit systeem bestaat nog discussie, met name of het gaat over een eigen financiële verantwoordelijkheid of of het niet beter een fiscale verantwoordelijkheid zou zijn. Deze discussie moet nog worden gevoerd, maar wij gaan ontegensprekelijk naar een zeer grote uitbreiding van de middelen en van de bevoegdheden.

Vorige week hebben wij – en de heer Denys was hierbij ook aanwezig – in de Commissie voor de grondwetsherziening uitvoerig kunnen discussiëren over het financieringssysteem. Een zaak is duidelijk : het gedrag van de regio's zal bepalend zijn voor het wel lukken van het systeem. Men spreekt

Van Rompuy

in bepaalde kringen – en dat is niet in Vlaamse kringen, maar wel in Franstalige – over „slechte regio's” met een totaal wanbeheer en over „die goede centrale Staat” die nu zou worden ontmanteld en nog alleen met schulden zou zijn opgezadeld. De ervaring van de laatste acht jaar heeft, naar mijn mening, bewezen dat wij vertrouwen mogen stellen in het beheer van de Gemeenschappen, en dat er goed wordt bestuurd. Ik spreek niet over de prioriteiten ; inderdaad, dat is een andere zaak. Maar als wij het verschil zien tussen de initiële en de aangepaste begrotingen van de jongste jaren en de toestand van de thesaurie bekijken, stellen wij vast dat wij van 9,5 procent van de rijksbegroting die de Gemeenschappen en Gewesten thans beheren, we zullen gaan naar 32 procent na de staats hervorming. Als we de rentelasten niet meetellen dan zou in dit land 45 procent van de uitgaven worden beheerd door de Gewesten en Gemeenschappen. Dit is een fundamentele ommekeer. Ik ben ervan overtuigd dat de tussenperiode die we nu hebben gekend – en waarop er veel kritiek is geweest – van 7 à 8 jaar gewest- en gemeenschapsvorming, met het uitbouwen van een eigen Vlaamse Raad en Executieve, effect heeft gesorteerd, zodat wij de toekomst met vertrouwen kunnen tegemoet zien. Dan zal inderdaad de fantastische revolutie waar wij voorstaan, met een uitbreiding van de door de Gemeenschappen te beheren pakketten die viermaal hoger zullen liggen dan op dit ogenblik, aan de hand van de balans die we kunnen voorleggen voor de begroting 1988 uitwijzen dat men zeker in het Vlaamse landsgedeelte vertrouwen mag hebben in het goed financieel beheer en dat de discussies, nu nog over beperkte middelen, in de komende jaren over veel omvangrijker middelen zullen gaan, maar dat de basisstenen zijn gelegd om in de toekomst op het vlak van de gemeenschapsvorming in dit land vertrouwen te hebben in de beheerscapaciteiten van de regio's. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Van Elewycq heeft het woord.

De heer J. Van Elewycq (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, in de eerste plaats wens ik de verslaggevers te zeggen dat ik hun gedrukte verslagen met heel veel belangstelling heb gelezen en met interesse heb gehoord welke hun persoonlijke opvattingen zijn over het politieke beleid, opvattingen die niet noodzakelijk weergaven wat er bij de commissieleden leefde, zodat sommige van hun uitspraken hier ietwat ongenueanceerd waren.

De heer F. Vermeiren : Dat waren maar bemerkings „tussen haakjes”.

De heer J. Van Elewycq : Tot de goede tradities hoort dat, als een verslaggever persoonlijke opmerkingen geeft, hij daaraan toevoegt dat hij ten persoonlijk titel spreekt. Misschien vond u dat niet nodig.

De heer F. Vermeiren : Ik heb de klemtoon daarop gelegd.

De heer J. Van Elewycq : Mijnheer de Voorzitter, iedereen zal het politiek onwezenlijk karakter willen erkennen van de bespreking van deze begroting.

Vier maanden geleden hebben wij hier, in deze Vlaamse Raad, gedebatteerd over de regeringsverklaring van de CVP-PVV-Executieve. Het loont de moeite in de „Handelingen” de teksten van vele van de tussenkomsten te herlezen, wetend wat men nu weet.

Vier maanden geleden ook is er gestemd over het vertrouwen dat de voorzitter van de Executieve gevraagd had. Ik herinner u er aan, dat het deze Executieve toen niet gelukt is de helft van de leden van deze Raad ertoe te bewegen de gestelde vraag ook daadwerkelijk positief te beantwoorden.

Dat gebeurde in februari 1988 – vier maanden geleden.

Over vier maanden, half oktober van dit jaar, staan we zeer waarschijnlijk voor een heel nieuwe situatie : dan zal een verruimde Executieve moeten tot stand komen, met veel meer bevoegdheden en middelen, met een

geheel andere structuur en – als het even kan – met een geheel nieuw regeerakkoord.

Dit begrotingsdebat, zo kort na de investituut, situeert zich dus halverwege het „wat was” en het „wat worden zal”.

Die toekomst wordt in ditzelfde parlement met grote ijver voorbereid. Inderdaad, vorige week werden in de bevoegde commissies van Kamer en Senaat wijzigingen aan de grondwet goedgekeurd, meerderheid tegen oppositie – een andere meerderheid dan deze die zich nog manifesteert tegen een andere oppositie dan in deze Raad.

Volgende week zullen de grondwetteksten in de openbare zittingen kunnen besproken worden, zodat alles laat voorzien dat de wijzigingen aan de grondwet vóór einde juni zullen zijn goedgekeurd. Direct aansluitend zal de overdracht van de bevoegdheidspakketten, en de daaraan verbonden financiële middelen aan het nationale parlement kunnen voorgelegd worden. We verwachten ook daarover het „fiat” vóór 1 augustus.

Een zeer belangrijke institutionele en administratieve hervorming van de Belgische Staat zal dan een feit zijn. Het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap zullen dan over uitgebreide, homogene bevoegdheidspakketten beschikken, met eigen financiële verantwoordelijkheid.

Aan het voorbereiden van die toekomst willen wij ons wijden.

Op dit half-weg punt past het, nog even achter om te kijken, en dan resoluut de blik op morgen te richten.

Nog even achterom kijken, al was het maar om sommige eminente vertegenwoordigers van de huidige meerderheid er aan te herinneren dat zij, in februari nog, hier de lof zongen van de politieke asymmetrie – het bestaan van de verschillende – tegengestelde – meerderheid in het nationale parlement en in de Vlaamse Raad.

Sedert zowat een maand beleven wij dit systeem in de praktijk. Het is hui- len-met-de-pet-op – of lachen, naar-

Van Elewyck

gelang hoe men het bekijkt. Zoals kon verwacht worden, presenteren groepen, die geacht worden in het kader van deze raad éénzelfde politiek te verdedigen, elkaar in ditzelfde halfroond, maar dan in een andere functie, de meest gepeperde rekeningen, soms zelfs al afrekeningen. Daarenboven hebben die enkele weken volstaan om, ook in de Executieve, de argwaan en de achterdocht te installeren. Hoe zou men nog kunnen gewag maken van enige samenhang als in persconferenties en perscommuniqués beschuldigingen van woordbreuk over-en-weer vliegen, als zelfs uitdagend gezwaaid wordt met de positieve motie van wantrouwen.

Véél sneller dan wij hadden verwacht – niet „verhoopt” – is dus het bewijs geleverd dat onze instelling correct is. Zolang dezelfde verkozenen én in het nationaal parlement zetelen, én in de Vlaamse Raad is de politieke asymmetrie geen haalbare kaart. Zolang gewesten en gemeenschappen voor hun karige financiële middelen moeten pikken uit het handje van de nationale regering is die asymmetrie politieke larie en apekool. Zolang vele bevoegdheidspaketten zo weinig zuiver zijn afgebakend als nu nog het geval is, zal het uitermate moeilijk, zonet onmogelijk zijn nationaal en regionaal op die gebieden een tegenstelde politiek te voeren, anders valt de hele machine onherroepelijk stil.

Dat hebben de feiten de jongste weken toch wel aan iedereen duidelijk gemaakt. Zoals het voor iedereen duidelijk geworden is dat sommige kabinetten in de huidige Executieve nu niet gebruikt worden om de regionale politiek voor te bereiden, maar misbruikt om de partner hier op het nationale niveau te bestrijden.

Dit soort problemen moeten CVP en PVV maar met mekaar regelen.

Hoe dan ook, wij zijn klaar om serieuze besprekingen te voeren over de politieke afspraken die moeten onderhandeld worden in het vooruitzicht van 18 oktober. Veel tijd voor die besprekingen blijft er niet : ze

zullen, vanzelfsprekend, moeten afgerond zijn voor de verdere overdracht van bevoegdheden naar Gewesten en Gemeenschappen. Het is eveneens duidelijk dat wij, van nu tot oktober, bij het beleid willen betrokken zijn.

Die verruimde Executieve, collega's, zal samengesteld zijn volgens het proportioneel systeem. In februari heeft de fractievoorzitter van de PVV zich scherp afgezet tegen dit systeem. Hij stelde toen dat het systeem strijdig zou zijn met de essentie van de politieke democratie, en zou leiden tot grote politieke onduidelijkheid.

Onze goede collega vergat toen natuurlijk enkele toch wel erg belangrijke elementen :

– het systeem dat van 1981 tot 1985 behoorlijk gefunctioneerd heeft, kwam toen tot stand op uitdrukkelijk verzoek van de PW.. .

Minister L. Walt Niel : Dat is niet juist. De heer Van Miert heeft dezelfde verklaring geformuleerd, u hebt blijkbaar een slecht geheugen. Ik was echter aanwezig, u niet. U herhaalt alleen maar wat anderen hebben gezegd. De waarheid heeft echter haar rechten, mijnheer Van Elewyck.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer Walt Niel, de waarheid heeft inderdaad haar rechten. Tijdens een debat hier in dit zelfde halfroond hebben andere collega's die toen ook aanwezig waren – niemand heeft ooit ontkend dat u er bij was – herhaald wat iemand die zich op het ogenblik hier niet kan verdedigen, namelijk de heer Willy De Clercq, toen heeft verklaard. Hij heeft er op aangedrongen – en dat is zachtjes uitgedrukt – dat in de bijzondere wet zou worden ingeschreven dat de eerste Executieve volgens het proportionele systeem zou worden samengesteld. En wie dat zegt en daarbij aanwezig was, is voor mij even eerbaar als u, mijnheer Walt Niel.

Als u er geen bezwaar tegen heeft wil ik mijn uiteenzetting verder zetten.

De Voorzitter : U heeft het woord, mijnheer Van Elewyck.

De heer J. Van Elewyck : Ik dacht dat ik het woord al had, maar het werd mij brutaal afgenomen.

Dus zoals ik zei kwam dit systeem tot stand op uitdrukkelijk verzoek van de PW, die vreesde dat men nationaal haar stemmen nodig had om de regionalisering van sommige sectoren te stemmen om nadien op het niveau van de Executieve „gewipt” te worden. De wens in het politieke bedrijf over bepaalde garanties te beschikken is geen privilege van één enkele partij.. .

De opdracht waar de verruimde Executieve mee zal geconfronteerd worden is zo belangrijk en zo ruim dat het fout zou zijn niet elke fractie in verhouding tot haar sterkte te betrekken bij het boetseren van dit Vlaanderen van morgen.

De SP geeft er de voorkeur aan, de onvermijdelijke besprekingen die kunnen leiden naar een politiek, progressief gericht bestuursakkoord voor de Vlaamse Gemeenschap aan te vatten in een zo sereen mogelijke sfeer.

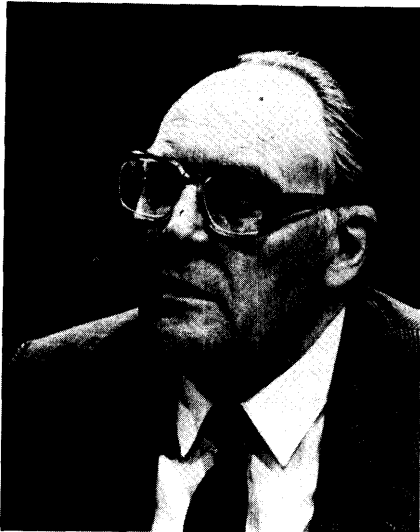
Daarom doen wij een oproep om ontwerpen van decreet die op heftige weerstanden stuiten maar even te laten rusten. Het jongste verleden heeft trouwens nog aangetoond dat een gemotiveerde, numeriek voldoende sterke oppositie, voldoende gewapend is om zulke teksten doeltreffend te bestrijden.

Deze oproep tot een serene benadering van de problemen waarmede we, ook in deze Vlaamse Raad, de eerstvolgende weken en maanden zullen geconfronteerd worden mag natuurlijk geen alibi zijn om afstand te doen van ons recht – en onze plicht – de nu gevoerde politiek kritisch te benaderen en te evalueren.

Dat is, zoals tijdens de verdere bespreking van elk van de deelbegrotingen zal blijken, geen moeilijke opgave.

Indérdaad, zelden was een beleid zo chaotisch en zo aan een gerechtvaardigde kritiek blootgesteld als heden.

De budgettaire orthodoxie is en blijft één van de prioritaire beleidsdoelstellingen, aldus de Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, de heer L. Waltniel (PVV)

Chaotisch, inderdaad. Hoe anders moeten we de politiek betitelen van een Executieve die in februari al een ontwerp aankondigt om voorlopige kredieten te vragen voor drie maanden, die dat ontwerp ook indient, maar die nalaat de bespreking en de stemming ervan te vragen. Gevolg? Sedert 1 april leeft de Vlaamse Executieve zonder begroting, zonder door de Raad goedgekeurde middelen, maar uitsluitend op beslissingen van de uitvoerende macht zelf. Een grondregel van de democratie wordt maandenlang geschonden – zonder verpinken.

Het is niet de enige fundamentele *kritiek in verband met het niet respecteren van de democratische spelregels.

De VZW-manie van deze Executieve is daarvan een ander voorbeeld.

Voor nagenoeg elk beleidsdomein waar een initiatief moest genomen of kon genomen worden, waar een instelling moet beheerd worden, werd een nieuwsoortige juridische struc-

tuur gelanceerd : de overheids-VZW. Nieuwsoortig, omdat ze natuurlijk onbekend is in de eerbiedwaardige wetgeving die betrekking heeft op deze verenigingen. Fundamenteel tegen de democratie omdat, zoals het Rekenhof steeds en steeds weer aantoonde, de Executieve aldus bevoegdheden tot zich trekt die in feite bij de Vlaamse Raad horen. Veel van die structuren kunnen inderdaad slechts bij decreet tot stand gebracht worden. De Executieve heeft bij herhaling aangekondigd dat zij gevolg zou geven aan de uitspraken terzake van het Rekenhof, maar tussen de woorden en de daden van de huidige meerderheid ligt een hele wereld : het eerste van die ontwerp-decreten moet nog worden neergelegd.

De reeks niet-ingelosten beloften of toezeggingen is erg lang. Eén voorbeeld : een jaar geleden nog werd plechtig toegezegd het bestuur van de VZW „Vlaanderen leeft” in overeenstemming te brengen met de eisen van de cultuurpactwet. Dat is, op de toen aangekondigde wijze, nog steeds niet gebeurd. Wat een goed public-relations element wordt nu meer en meer erkend als wat het werkelijk is : een met gemeenschaps-gelden betaald electoraal speelgoed van één enkele partij, ja van één mandataris.

De bevolking van dit land doorziet nu ook enkele spectaculaire hoogstandjes als zoveel uitingen van een „yuppie-cultuur”. Meer en meer groeit bij velen het besef dat echte cultuurwaarden steeds meer in de verdrukking geraken, dat van een zo noodzakelijke continuïteit in het beleid geen sprake is.

Instellingen met een belangrijke opdracht, met een grote culturele uitstraling ten gronde richten, honderden werkplaatsen op de helling zetten is duidelijk geen kunst. En is de wijze waarop omgesprongen wordt met bijvoorbeeld de monumentenzorg geen uiting van barbaarsheid? Het is niet moeilijk wat door de eeuwen aan cultureel erfgoed tot ons is gekomen te doen vernielen – al was het maar door te weigeren gevolg te geven aan dringende aanbevelingen van de Commissie voor Monumenten...

We zouden deze jammerlijst, deze aanklacht kunnen voortzetten.

Ik ga dit vandaag niet doen. Ik beperk mij, wat de reeds tekortkomingen, lacunes, verkeerde opvattingen of inschattingen betreft met te verwijzen enerzijds naar de trouwens merkwaardige toespraken door de leden van de SP-fractie hier in februari ontwikkeld, anderzijds naar de uiteenzettingen die voor dit begrotingsdebat door meerdere leden van de SP-fractie zijn aangekondigd.

Ik zou echter wel, zéér kort, willen zeggen hoe wij als socialisten een beleid van de Executieve zien.

Wij verwachten van de Executieve dat zij het kader schept, dat de ontplooiing van de mens moet mogelijk maken.

Wij verwachten van de Executieve een beleid die de ware vrijheid mogelijk maakt, die inhoud geeft aan de begrippen verdraagzaamheid en solidariteit, die waakt voor de tewerkstelling in een milieu-bewuste samenleving.

Wij verwachten van de Executieve dat zij een waarachtig gezondheidsbeleid voert, dat zij opnieuw echt aandacht schenkt aan alle vormen van de huisvesting.

Wij verwachten van de Executieve een reële toekomstgerichte politiek, en geen glitterbeurzen. Wij verwachten een politiek die alle mensen echt kansen geeft, en geen politiek van twee snelheden.

Deze verwachtingen worden niet beantwoord door de ontwerp-begroting die voor ons ligt.

De SP-fractie zal zich blijven inspannen om zo spoedig mogelijk een andere politiek te voeren. Wij zullen deze begroting dan ook niet goedkeuren. (*Applaus bij de SP en de VU*)

De Voorzitter : De heer Verhaegen heeft het woord.

De heer G. Verhaegen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, ik zou vanuit mijn fractie commentaar bij deze begroting willen geven en enkele hoofdpunten aanhalen.

Verhaegen

Eerst en vooral wil ik erop wijzen dat de begroting die wij nu bespreken, reeds door de vorige Executieve in 1987 ingediend werd. Door enkele politieke tribulaties hebben we over deze begroting niet gestemd en werd ze als dusdanig opnieuw ingediend. In feite hoeft men niet te zoeken naar nieuwe krachtlijnen of bijkredieten in deze begroting. Er werden slechts enkele andere accenten aan de initiële begroting 1987 aangebracht. Dat acht ik het vertrekpunt voor de bespreking van deze begroting.

Ik vind het belangrijk om eerst de mogelijkheden en onmogelijkheden van deze Vlaamse begroting aan te duiden.

Wij hebben inderdaad het kleinste deficit sinds 1982. Daarvoor moest echter een belangrijke ingreep gebeuren. Het investeringsprogramma werd namelijk de jongste jaren grondig teruggeschoefd.

Ik herinner mij dat in 1987 het investeringsprogramma ietwat werd verhoogd. In het jaar 1982 werden er nog 32 miljard F. investeringskredieten vrijgegeven. Gelukkig is er voor dit jaar, weliswaar van een verminderd bedrag, 21,2 miljard F. volledig vrijgegeven. Voor het geheel van de dynamiek van de Vlaamse Executieve is dit nochtans een belangrijke rem geweest op de globale mogelijkheden van de Vlaamse Gemeenschap.

Zeer positief, zeker op termijn, is de geleidelijke vermindering van de pre-financiering van de huisvesting. Vergeven wij niet dat om 9,2 procent te vervangen door een normale budgettaire financiering ons een zware taak te wachten stond. De lasten uit het verleden beliepen voor 1984 7,7 miljard F. Dit bedrag is in 1986 gedaald tot 4,4 miljard en in 1987 tot 750 miljoen F. Voor 1988 komen we op een bedrag van 1,8 miljard F. Met deze operatie werd allicht de beste poging gedaan om tot een nette begrotingssituatie te komen door de inspanningen geleverd in de sector van de huisvesting.

Op dit ogenblik kennen wij een positieve thesaurietoestand, namelijk van

7,4 miljard F. op 31 januari 1988. Dit is een positief punt voor de Minister van Begroting. Hij heeft een inspanning geleverd om de thesaurietoestand niet uit handen te laten lopen.

Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, het is duidelijk dat de Vlaamse Executieve op begrotingsvlak over weinig politieke manoeuvreerruimte beschikt.

Dit is een duidelijke vaststelling. Het is niet alleen vandaag zo, het was ook gisteren zo en eergisteren. Het is interessant het advies van SERV te lezen van september 1987 met betrekking tot het te voeren begrotingsbeleid. In dit advies werden enkele interessante cijfers naast mekaar geplaatst waarvan ik er u enkele wil geven omdat ze een goed beeld schetsen van de mogelijkheden en onmogelijkheden waarover wij beschikken. Tussen 1982 en 1987 zijn de uitgaven toegenomen met ongeveer 42 procent. Het niveau van de nieuwe verbintenissen die jaarlijks kunnen worden aangegaan steeg slechts met 22 procent, omdat wij niet anders konden. Deze nieuwe verbintenissen zijn nochtans de uitdrukking van het beleid dat effectief kan worden gevoerd. Een beleid wordt ook grotendeels uitgestippeld door de financiële mogelijkheden die men eraan kan verbinden.

Voor 1988 waren de verplichte uitgaven of de vaste kosten 36,8 miljard F. De kosten die wij moeten betalen bedragen 17,2 miljard. De ordonnancerings- of vastleggingskredieten bedragen 19,6 miljard F. en de administratie 3,6 miljard F. ; de dotatie aan onze Raad en aan onze Executieve 1,1 miljard F. ; andere provisionele kredieten 4,7 miljard F. Wij constateren dat op het globale middelenpakket van 92,3 miljard, met het aanvragen van een begrotingstekort van 1,2 miljard, er in feite slechts een beleidsmassa van 57 miljard F. overblijft. Ik som de belangrijkste factoren op : Welzijn en Gezondheid 23 miljard F. ; Economie en Tewerkstelling 14,6 miljard F. ; Cultuur 13 miljard F. Wij worden vaak verweten niets voor de culturele sector te doen, doch wij besteden 13 miljard F. in de culturele sector. Ik meen echter dat

ter zake nog een grote inspanning kan en moet worden gedaan. Toch hebben wij in de culturele en welzijnssector een belangrijke impact gehad op het beleid. Onderwijs en Vorming 10 miljard F., Huisvesting en Stadsvernieuwing 10,3 miljard F.

Geachte collega's, ik wens echter uw aandacht te vestigen op de dynamische en creatieve nieuwe behoeften van onze maatschappij die elk jaar meer financiële middelen vergen. Het zijn geen materies van de nationale Regering, doch specifieke materies van de Vlaamse Raad. Ik geef er enkele van. Zo is er de demografische evolutie - wij constateren dat tussen 1980 en 2000 het aantal 60-plussers met 233.000 eenheden zullen stijgen - met bijkomende begeleiding, opvang en nieuwe uitgaven in een andere sector dan de actieve sector.

Er is een belangrijke vermindering van de schoolbevolking. Lager onderwijs - 67.000 ; Middelbaar onderwijs - 83.000 ; het Hoger niet-universiteir onderwijs - 14.000 en anderzijds de wachtlijsten voor het kunstonderwijs en voor de vormingsinitiatieven, zowel vanwege de RVA als de middenstandsopleiding, als in de sociale promotie, behoeften waaraan wij met onze beperkte financiële mogelijkheden, ondanks de 10 miljard F., niet kunnen beantwoorden. Er is een duidelijke discrepantie met de mogelijkheden in de nationale Regering voor „klassiek onderwijs” en de nieuwe noden aan bestendige permanente vorming en de behoefte - ook voor oudere mensen - opnieuw kunstonderwijs te volgen, opnieuw de eigen persoonlijkheid uit te leven in nieuwe vormen van opleiding.

En daarvoor hebben wij niets over. Dat is een duidelijke vraag, in de toekomst, sterker nog dan vandaag, waaraan wij met onze huidige financiële middelen van de Vlaamse Raad niet kunnen voldoen.

Voor de economische ontwikkeling hebben wij grote inspanningen gedaan. Ik geef daar straks enkele cijfers over, maar ik heb toch willen wijzen op het duidelijke begrotingsprobleem wanneer wij deze begro-

Verhaegen

ting, maar ook de volgende bespreken.

Er is iets wat mij zeer sterk heeft verontrust in dit SERV-advies, mijnheer de Minister. Ik neem nog aan dat de cijfers misschien overdreven zijn. Men kan ze eens kritisch ontleden en nagaan of ze juist zijn. Maar wanneer de ramingen van het SERV-advies min of meer kloppen, dan zouden wij bij ongewijzigd beleid en als wij geen nieuwe mogelijkheden krijgen, evolueren naar een begrotingstekort van 13 miljard F. en 1990. Dat is natuurlijk een zeer zware hypothese. Ik herhaal echter dat het de moeite waard is eens zeer objectief na te gaan waartoe onze huidige financiële mogelijkheden leiden.

Ik weet wel dat er nu reeds in de Kamer en straks ook in de Senaat een totaal nieuwe discussie zal ontstaan met nieuwe financieringsproblemen en mogelijkheden. Ik wil daarover zeer duidelijk mijn mening zeggen. Iedereen van ons heeft daarover belangrijke dossiers, belangrijke cijfers en prognoses, econometrische berekeningen. Wij hebben enkele maanden geleden ook een nogal indrukwekkend colloquium gehad in de UFSAL over de financiële situatie van de Gemeenschappen met de verhouding Wallonië-Vlaanderen. Ik denk dat wij voor een zeer belangrijke politieke, maar ook technische discussie staan. Het is geen gemakkelijke materie. Zeer dikwijls zijn de cijfers controversieel en betwistbaar.

Wij zullen zeer objectieve en stevige dossiers moeten hebben, ook vanuit de Vlaamse Gemeenschap, om niet het risico te lopen dat wij over enkele jaren moeten toegeven dat wij vergissingen hebben begaan.

Iedereen in dit halfroond, of hij nu in de oppositie of in de meerderheid zit, heeft in de voorbije jaren de beperkingen van onze mogelijkheden, ook technisch, leren kennen. Er is bij voorbeeld het feit dat er geen returns waren. Dit alles is besproken in de Commissie en ook in de algemene vergadering.

Ik denk dat wij op het ogenblik voor

een zeer zwaar probleem staan. Ofwel krijgen wij belangrijke nieuwe mogelijkheden, ofwel kunnen wij de huidige politieke prioriteiten niet handhaven. Dat is het dilemma en ik hoop dat wij de eerste optie kunnen kiezen.

Ik wens verder niet vooruit te lopen op deze discussie maar dit was dan toch een stukje van de zorgen die ieder van ons bezig houdt, in welke situatie of functie ook hij deze nieuwe maanden en weken tegemoet ziet. Ik zeg dit in alle rust en objectiviteit en vertrekkend vanuit de zorg om meer financiële mogelijkheden voor deze Vlaamse Raad te krijgen.

Nu behandel ik enkele punten op economisch vlak en daarna op cultureel vlak.

Op het economisch vlak hebben wij zeker goed gewerkt. Het sociaal-economisch beleid dat wij vanaf 1981 hebben gevoerd heeft de geesten wakker gemaakt en ongetwijfeld vooral het Vlaams Gewest meer dynamisch gemaakt.

De vernieuwing van het economisch weefsel, gericht op de vernieuwing van produkten en diensten, levert cijfers waaraan men niet voorbij kan gaan. Wij beschikken alleen over vergelijkbare cijfers voor de evolutie van 1981 tot 1986. Tijdens die periode is er in Vlaanderen een groei van de investeringen van 48 procent, afgerond 50 procent. Dit is een antwoord op wie zegt dat noch de kleinen noch de groten iets hebben gedaan. Niets is minder waar. In het Vlaamse Gewest heeft men ernstig geïnvesteerd. Het ging niet alleen om kapitaalintensieve investeringen maar ook dikwijls om arbeidsscheppende investeringen.

Tijdens de jongste drie jaar werden er in Vlaanderen meer dan 66.000 nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd. Ik wil niet in de val trappen statistieken boven te halen van het aantal werklozen tijdens diezelfde periode. Ik druk het anders uit. De dynamiek van het beleid kan men aflezen uit het aantal nieuwe arbeidsplaatsen dat werd gecreëerd.

De **heer A. Denys** : Het beleid is dus goed geweest.

De heer G. Verhaegen : Ik geef geen kritiek op het beleid.

Het opentrekken van het economische weefsel, met belangrijke klemtonen op het arbeidsscheppend karakter, heeft geleid tot het creëren van die 66.000 nieuwe banen.

De heer F. Vermeiren : De heer Peirens heeft dus ongelijk.

De heer G. Verhaegen : Iedereen is verantwoordelijk voor zijn eigen verklaringen. Ik draag de verantwoordelijkheid voor mijn verklaringen graag zelf, maar ik voel mij niet verantwoordelijk voor de verklaringen van anderen. Wij blijven aankijken tegen een zeer groot aantal langdurig werklozen. In 1982 was dat 36 procent van de werklozen, in 1987, 56 procent.

Meer dan de helft van de huidige werklozen moet worden gecatalogeerd bij de langdurig werklozen.

Met grote spanning wachten wij af wat twee initiatieven van de Executieven, het vierjarenprogramma en het topplan, als resultaat zullen hebben.

De jongste tijd rijst de kritische vraag wat we eigenlijk voor de ontwikkelingsgebieden hebben gedaan.

Wanneer men objectief de inventaris daaromtrent bekijkt dan kan men alleen maar zeggen dat men voor de reconversiegebieden fantastisch werk heeft gedaan.

Vanaf '87 worden op het vlak van aanmoediging van private investeringen 2/3 van de beschikbare middelen voor grote ondernemingen en 23 procent W.B. de KMO's gereserveerd in het ROF (Regionaal Ontwikkelings Fonds), dat alleen voor de reconversiezones is bestemd.

In het investeringsprogramma van de Vlaamse overheid bedraagt het aandeel van de ontwikkelingszones 32 procent. Er is dus een zeer grote inspanning gedaan om de specifieke problematiek van de ontwikkelingsgebieden op een volwaardige wijze op te vangen.

Hier wil ik aan de Executieve zeggen niet te vergeten dat niet alles in grote

Verhaegen

regio's kan worden vervat. Er zijn zelfs binnen een dynamische grote regio zwakke streken en kantons. Ik denk bijvoorbeeld aan de zone rond het Willebroekse nijverheidsgebied. Er zijn kantons waar in een bepaalde sector zes- à zeventuizend werknemers in drie jaar zijn afgevloeid, zonder bijkomende middelen.

Het volgend punt waarvoor ik uw aandacht vraag is de kwaliteit van onze cultuur. Ik heb daarstraks gewezen op het belang van een politiek die meer en meer oog moet hebben voor de grote culturele uitdaging.

De laatste tien jaar werd er in de Vlaamse Raad hieromtrent een grote inspanning gedaan. Ik denk aan tientallen belangrijke decreten in de sector jeugdbeleid, bibliotheekwezen, socio-culturele vorming, vervolmaking en grote Vlaamse culturele initiatieven. Ik wil daarop geen kritiek leveren. Integendeel. Het was de pionierstijds en het zijn belangrijke realisaties.

Ik heb daarstraks verwezen naar de 13 miljard F. die voor cultuur wordt gebruikt. De vraag is of wij hier niet voor een nieuwe belangrijke uitdaging staan. Welke inhoud geven wij aan dat Vlaanderen dat van dag tot dag meer onafhankelijk wordt? Welke waarde en welke toekomst geven wij dat Vlaanderen mee? Ik wil deze problematiek hier niet in detail behandelen. ik wil enkel de vraag naar voor brengen. Wij moeten niet alleen een economische politiek voeren. Wij hebben ook als opdracht een cultureel beleid voor de volgende jaren uit te stippelen.

De eerste vraag die wij kunnen stellen is: wat zal de weerslag zijn van de nieuwe technologie op onze cultuur? Ik wil niet pedant zijn, maar de tijd dat Johannes van het Kruis zei: „De kunst begint waar de techniek ophoudt en het onuitsprekelijke begint”, is wellicht voorbij. Dat is prachtig gezegd, maar ik heb daar toch enkele bedenkingen bij.

Ik heb twee recente Franse werken gelezen die een pessimistisch beeld geven voor de huidige geestesmenta-

liteit. Het zijn twee harde boeken waarin wordt geconcludeerd dat wij voor een nieuw barbaarendom staan met een geestelijke leegheid, en met een gebrek aan creativiteit. Het zou onverantwoord zijn mochten wij in de Vlaamse Gemeenschap geen vragen hieromtrent durven stellen. Ik ben het niet helemaal eens met de inhoud van die werken. De mogelijkheid voor jonge mensen om dankzij de nieuwe technologische middelen naar een nieuw soort cultuurbeleving te gaan, deze uitdaging moet kunnen worden aangenomen.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer Verhaegen, wij zullen boeken uitwisselen; ik zal u het boek „La culture pour vivre” doorgeven.

De heer G. Verhaegen : Goed, mijnheer Van Elewyck; ik zal vragen wanneer u verjaart en ik zal u een boek als geschenk geven.

In dezelfde lijn denk ik aan de grote weerslag van de economie op de cultuur. In de Commissie voor Cultuur heb ik vaak meegemaakt dat men de link legde tussen sponsoring, mecenaat en geld dat men gaf vanuit Economie aan Cultuur; de indruk werd verwekt dat men een zware vergissing beging.

Vandaag wens ik duidelijk de vraag te stellen: komen wij tot een nieuw evenwicht tussen het economische en het cultuurleven? Wij hebben in de Regeringsverklaring duidelijk op het multiplicatoreffect van de Cultuur ten aanzien van de Economie gewezen. Daarenboven hebben wij erop gewezen dat de culturele sector ook als volwaardige factor in het tewerkstellingsbeleid moet meespelen, alsook op het aanwakkeren van de creativiteit op de diverse terreinen van het geestelijke leven.

Op dit laatste punt, collega's, wens ik een duidelijke zorg uit te spreken, met name de zorg om de opvang van de groeiende concentratie van de media in de handen van enkele opinie-makers. Wanneer wij dit in Europese context zien, kunnen wij daar vier namen op klevan. Het gaat om zeer grote invloedrijke mensen die praktisch de Europese mediawereld beheersen. De vraag rijst wie er nog in dit cenakel kan binnendringen.

Als laatste punt: het bepalen van deze geestelijke waarden voor een modern Vlaanderen. Dat is een zeer grote uitdaging, die de moeite waard is om ze te aanvaarden.

Ik had ook graag gesproken over de welzijnssector, maar gezien mijn spreektijd voorbij is, zal ik het daarbij laten. Gedeeltelijk heb ik trouwens deze problematiek reeds aangesneden: de demografische behoeften, het kindvriendelijk beleid, de bejaardenzorg, de armoedebestrijding. Ik denk dat wij in een rijk Vlaanderen – en dat, is het toch – aandacht moeten hebben voor de echte oorzaken van de armoede, niet zozeer voor de bestrijding ervan, maar wel voor de oorzaken op zichzelf. Ik denk daarbij vooral aan een preventief beleid inzake geweld, alcohol, drugs. Dit zijn in vele gevallen de echte accenten van de groeiende armoede.

Thans kom ik tot mijn conclusie.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, mijns inziens kan deze Executieve een positieve balans voorleggen. Zij dient echter rekening te houden met belangrijke structurele moeilijkheden, met een moeilijke budgettaire situatie, met de geleidelijke ontoereikendheid om de evoluerende behoeften te dekken. Ik wens dit alles duidelijk te onderstrepen. Bovendien is er het gebrekkige functioneren van de bestaande overlegstructuren, de herstructurering en de opvang van de parastatalen.

Wij zullen grote aandacht moeten besteden aan de voorbereiding van de institutionele fase. Wij zullen dit niet uit de weg kunnen gaan. Het zal integendeel een grote uitdaging zijn – alleen reeds in de onderwijssector – wat er concreet in deze Vlaamse Raad zal gebeuren om deze verschillende nieuwe overgeheveld materies op te vangen. Dit wordt voor ons een belangrijk werk.

Tot besluit van mijn betoog wens ik uitdrukkelijk te zeggen dat onze fractie, zonder enige terughoudendheid, deze begroting zal goedkeuren. Wij willen hier ten volle erkennen dat, tijdens de afgelopen jaren, deze Executieve belangrijke realisaties op diverse vlakken heeft tot stand gebracht. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Van Grembergen heeft het woord.

De heer P. Van Grembergen (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, het is enige tijd geleden dat ik in dit halfrond het woord heb genomen. Ik wens de begroting niet technisch te bespreken. Andere leden zullen dat doen. Ik wens vrij politiek te handelen over de evolutie in de Belgische Staat. en dus ook in Vlaanderen.

Mag ik herinneren aan het feit dat men in 1981 en volgende jaren halsstarrig bij hoog en bij laag tij beweerdde dat men de staatshervorming zou uitstellen tot de jaren negentig. Eerst zou men de sociaal-economische problemen aanpakken. Het bedrijfsleven zou worden gehervitaliseerd. Het grote probleem van de werkloosheid zou worden aangepakt en laatst maar niet het minst, – waar alles eindigt en alles begint – men zou de begrotings-schuld drastisch pogen te vermindere-

De nationale politieke strategie bij het begin van de jaren '80 werd vastgelegd door een Christen-democratisch-liberale meerderheid. Ze kwam hierop neer : laten wij voorlopig zwijgen over de staatshervorming. Wij zullen het er toch nooit over eens worden. Wij zouden tijd, en geld verliezen en het land voor een chaos plaatsen. De jaren 1990 zijn hopelijk het einde van de tunnel en kunnen dan het begin van een nieuw gesprek van Gemeenschap tot Gemeenschap verantwoord en aanvaardbaar maken.

Dit was de politieke keuze van de voorbije meerderheid. Ik spreek mij niet uit over de intellectuele kwaliteit van deze politieke keuze noch over de samenstellende delen van deze meerderheid.

De Nationalisten, de Volksunie, hebben die keuze altijd betreurd en hebben bovendien steeds beweerd dat voor de dwang van de feiten, voor de dwang van het nationaliteitenconflict, elke regering zou moeten wijken. Wij geven toe dat wij van mening waren dat de Vlaamse kiezer het probleem niet op tafel zou brengen, de bevolking in Vlaanderen lag blijkbaar wakker van andere zorgen, maar dat de staatshervorming en het

probleem van de herinrichting van de Staat door de Waalse Gemeenschap en door de politieke keuze van Wallonië aan bod zouden komen. De verkiezingen hebben ons gelijk gegeven. De kiezer in Wallonië – het is niet mijn bedoeling hem met de vinger te wijzen – heeft gemaakt dat men niet rond de Waalse socialisten heen kon. Eén van de eisen van de Waalse socialisten was de hervorming van de Staat. Hierdoor was het probleem niet meer te ontwijken.

De heer A. Denys : De Waalse kiezer bepaalt welke meerderheid de Vlaamse Raad zal hebben.

De heer P. Van Grembergen : Neen, dat is iets anders. U redeneert blijkbaar alleen nog op basis van al of niet deelname aan regeringen.

De heer A. Denys : Neen, dat is het onrechtstreek gevolg ervan

De heer P. Van Grembergen : Laten wij serieus zijn, mijnheer Denys.

– De heer A. De Beul, Ondervoorzitter, treedt als Voorzitter op.

Feiten zijn feiten. Wilde men tot Belgische regeringsvorming komen, niet tot Vlaamse regeringsvorming, dan kon men niet rond de Waalse socialisten heen. Men kan daar om treuren of niet ; dit doet niets ter zake. Ik kan alleen maar zeggen dat wij, nationalisten, het moment aanvaarden, en het onze wilden gebruiken om de flauwe federalisering van 1980 te verbreden, te verdiepen en onomkeerbaar te maken. Wij hebben altijd gesteld dt wij elk moment wilden aangrijpen, elke mogelijkheid wilden uitbuiten. Waarom ? Omdat wij beseffen dat met een verkiezingsuitslag die aan de Vlaamse nationalisten 14 tot 15 procent van de stemmen geeft in Vlaanderen, wij niet in staat zijn zelf alle hefbomen in handen te nemen en het politieke reilen ten volle naar onze zin en smaak te bepalen. Daarvoor hebben wij partners nodig die mee de evolutie in eenzelfde richting willen bepalen. Dit moment laten voorbijgaan leek ons politiek fout en onverantwoord ten opzichte van onze opdracht : zelfbestuur veroveren voor Vlaanderen. In de regeringsonderhandelingen is één zaak duidelijk geworden. Het federalize-

ringsproces, stilgevallen in 1981, wordt opnieuw verdergezet.

De heer A. Denys : Vorige week heb ik in de Commissie voor de Institutionele Hervormingen van de Kamer vastgesteld dat het feit dat men die staatshervorming in het Regeerakkoord heeft ingeschreven zonder dat deze vooraf door het Parlement was voorbereid, bij voorbeeld de eerste twee jaar van deze zittijd, de gesprekken zeer bemoeilijkt. De leden van de meerderheidspartijen durven zich niet uit te spreken over verscheidene conflictpunten. Ik denk aan de discussie inzake het financieringssysteem. Tot dusver werd in Kamer noch Senaat, noch in de gemeenschappelijke commissie die met dit doel werd opgericht, een ernstig gesprek gevoerd over het financieringssysteem bij een eventuele overheveling van bevoegdheden.

Vorige week is duidelijk gebleken dat geen grondige discussie mogelijk is met de leden van de meerderheid alleen al omdat de staatshervorming is opgenomen in het Regeerakkoord.

Ik ga akkoord met de heer Van Grembergen dat met deze zittijd de timing rijp is. Ik ben het niet met hem eens dat de staatshervorming deel moet uitmaken van het Regeerakkoord. De stelling van mijn partij is dat het Parlement de eerste twee jaar van de zittijd alle facetten grondig moet voorbereiden.. .

De heer L. Vanhorenbeek : En in de koelkast stoppen.

De heer A. Denys : In het Parlement werd tot op heden nog nooit een ernstige discussie gevoerd over de financiering.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Voorzitter, ik zou eventjes de heer Denys willen zeggen hoeveel begrip ik heb voor zijn opmerking. Het is correct dat de PVV nog nooit in een regeerakkoord punten heeft laten opnemen waarover later het Parlement in volle vrijheid mocht discussiëren en eventueel veranderingen aanbrengen. Nog nooit. Of misschien toch wel ?

De heer P. Van Grembergen : Mijnheer de Voorzitter, het stoort mij niet dat men mij onderbreekt. Dat de fe-

Van Grembergen

deralisering zich opnieuw opdringt verheugt mijn groep uitermate. De voorbije zeven jaar gaven immers op verschillende terreinen moeheidsverschijnselen in dit streven te zien.

Niet onbelangrijke groepen uit het oude staatsweefsel propageerden unitaire heroriënteringen, anderen meenden in provincialistische herstructureringen een oplossing te vinden van de problemen die de Belgische Staat teisterden.

Daar waar in de jaren 1970-1980 de twee-ledige federalisering lijnen als een mirakeloplossing werd naar voor gebracht, en het zijn wij niet die dit zeggen, hebben de voorbije jaren duidelijk gemaakt dat instellingen, regeringen, wetten slechts dat zijn en dat geven wat mensen er willen van maken. Het zou onbillijk zijn te beweren dat de Vlaamse Executieve, de Vlaamse Raad geen pogingen hebben ondernomen om op fatsoenlijke basis dit Vlaamse Parlement en deze Vlaamse Regering gestalte te geven. Dit deden ze wel. Maar het gebrek aan middelen, de wanorde-lijkheid bij de indeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden, de vijandige houding van centrale gezagsdragers, Belgische ministers om ze te noemen, de Belgisch gezinde uitspraken van de Raad van State, het feilen en falen natuurlijk ook van de eigen Vlaamse instellingen, dit alles maakte het zelf in sommige kringen ongeloofwaardig, onwettig en financieel kostelijk. Bij de bevolking werd de federalistische optie onder een hypotheek bezwaard. Het is dan ook begrijpelijk dat wij als nationalistes op zijn minst verheugd zijn met de nieuwe evolutie en met de nieuwe heroriëntering. De trend zet zich dus verder door. De politieke keuze die de Volksunie als eerste partij heeft voorgehouden wordt niet alleen aangeboden maar wordt door alle andere partijen overgenomen. Dit is onze trots, en het moet ook onze trots zijn, maar we wensen dit politiek streven niet als ons eigen bezit te beschouwen. Wij hebben de bakens gezet. Zij zijn daarna door de ander Vlaamse partijen overgenomen. Ook de Vlaamse partijen hebben de draad van het federalisme weer opgeno-

men. Ook hier is er evolutie, nog niet volledig naar onze zin. De franstaligen wilden al lang federalisme, maar ze bedoelden consumptiefederalisme, ze bedoelden gezamenlijk k binnenbrengen van de middelen en afzonderlijk uitgeven van die middelen. Het heeft jaren gevraagd om hen tot andere inzichten te brengen. Het lijkt maar dat de evolutie in die inzichten bezig is. Het ligt weliswaar moeilijk, het vraagt weliswaar politieke moed in het zuiden maar toch groeit de mentaliteit ook bij de Walen dat een eigen goed gezag in Wallonië moet stoeien op eigen financiële middelen en op eigen financiële verantwoordelijkheid.

Ik wens hieraan toe te voegen dat ik zeer goed beseft – en mijn fractie eveneens – dat de Vlaamse Regeringen sedert de jaren 1981 mede een rol hebben gespeeld, binnen hun mogelijkheden, om het huidige politieke feit aanvaardbaar te maken. Ik verheul niet dat het vooral op het psychologische vlak is dat de politiek die door de Eerste Minister van de Vlaamse Regering wordt gepersonifieerd zijn verdiensten heeft. Het is de politiek van „wat wij als Vlamingen presteren doen wij beter”. Het is de politiek van Flanders Technology, van beïnvloeding van het bedrijfsleven op de verschillende terreinen, het is de politiek van de twee snelheden op het economische vlak. Dit alles heeft in Vlaanderen vooral op het psychologische vlak een gevoeligheidsbasis en een aanvaardbaarheidsbasis geleverd om de stap naar een tweeledig federalisme ook politiek verder aanvaardbaar te maken, ondanks het slopende terreingevecht. Hiermede wordt nog maar eens bewezen dat het scheppen van een klimaat van verandering al even belangrijk is zo niet belangrijker dan de verandering zelf. Idealen wegen dikwijls zwaarder door dan feiten, cijfers, wetten. De realia waren trouwens niet steeds mooi. Vele Vlaamse Executieven hebben tijd en energie moeten verliezen in een slopend gevecht tegen Centrale Belgische Ministers, die voortdurend wensten te peuzelen aan het bevoegdheidssterrein van de Vlaamse Executieve. Dit ongezone gegeven zal hopelijk ook voor de toekomst onmogelijk worden.

Zo kom ik tot een volgende politieke beschouwing. Als wij dan grotere politieke zelfstandigheid zullen krijgen en van de 90 miljard F. middelen grosso modo gaan overschakelen naar 360 miljard F. middelen – ik zeg het dikwijls anders, namelijk van 5 procent vrijheidsmiddelen – om zelf te bepalen met de eigen Gemeenschap waar wij naartoe gaan – dus naar een vervijfvoudiging ongeveer 25 procent van het totale budget – rijst de vraag wat wij met die middelen zullen doen. Welk Vlaanderen gaan wij invullen? Welk kwantitatief Vlaanderen en welk kwalitatief Vlaanderen? Dan hoef ik niet te zeggen dat één van de hindernissen die Vlaanderen in zijn vrijheidsstreven steeds heeft ontmoet de antithese gelovigen-vrijzinnigen was en nog is. Die vrees van geestelijke minorisatie heb ik meermalen onderkend, ervaren, vastgesteld o.a. op congressen van het Liberaal Vlaams Verbond, zowel op congressen van vrijzinnigen als op congressen van anderen. Het gaat om de vrees die in Vlaanderen leeft bij de vrijzinnigen dat zij in dat nieuwe Vlaanderen geminoriseerd zouden worden, aan de kant zouden worden gezet, dat ze met hun overtuiging niet aan hun trekken zouden kunnen komen, enzovoort. Ik weet dat die vrees nog bestaat en aanwezig is. Tevens weet ik dat één van de redenen waarom onder andere de federalisering van het onderwijs, niet alleen in Wallonië zo moeilijk is geweest, de tendens daar naartoe, maar ook in Vlaanderen, onder andere mee ingegeven was door de vraag: Welk Vlaanderen gaan wij krijgen, onder welke dominantie gaan wij leven, welk Wallonië gaat er komen. Staat tegenover een rode dominantie in het Zuiden, een roomse dominantie in het Noorden. Moet er aan verhuizen gedacht worden? Het beleid van elke Vlaamse Executieve zou doelbewust moeten gericht zijn op het verzekeren van evenwichten, op het nastreven van evenwichten, op het veilig stellen van evenwichten. Een beleid dat als resultaat zou hebben een doorslaan van de balans in welke richting ook, is een slecht beleid. Het is dus onaanvaardbaar, de gevoeligheden in Vlaanderen kenkende, dat een Vlaamse Executieve, welke ook haar samenstelling moge

Van Grembergen

zijn, een strijdregering zou zijn in de ene of de andere richting. Een Vlaamse Executieve heeft als opdracht de filosofische verscheidenheid in Vlaanderen te aanvaarden, de middenpositie in te nemen, de verdraagzaamheidspositie als uitstekend te beschouwen en de positie van tolerantie als een bewijs van hoge politieke beschaving te waarderen. Het woord tolerantie heeft trouwens in de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden een specifieke betekenis. Wat intolerantie ons gekost heeft weten we nu, uit lessen van lange tijd geleden, uit ervaringen van recente jaren, wat tolerantie ons opbrengt kunnen we vermoeden en hopen.

De heer W. Luyten : Naar het voorbeeld van Willem De Zwijger.

De heer P. Van Grembergen : Daarbij wens ik dan ook te zeggen – en ik richt mij hier zowel tot de Christen Democraten als tot de Liberalen – dat ik het in het verleden betreurd heb dat onder andere de media-aanpak – en dit is maar een voorbeeld – naar mijn en onze smaak de vertolking, de vertaling was van een te agressief economisch liberalisme, aangeboden en gematerialiseerd in het mediadecreet. Ik moet u zeggen dat ik dus niet treurig ben om het feit dat het mediadecreet op de klippen is gelopen door de parlementaire actie die is gevoerd en wij hopen dat alleen reeds wat dat betreft er van een andere basis kan gestart worden. De toespraak van de heer Grootjans op de jaarvergadering van het LVV luidt waarschijnlijk de nieuwe klok. In de Volksunie zullen we zeer veel aandacht hebben voor deze mentaliteitswijziging. We hopen dat de politieke gedragslijn zal aansluiten op deze mentale verandering. Wat ook in het verleden verkeerd was, was de politisering van het Rijksonderwijs. U zal niet ontkennen dat het Rijksonderwijs vanaf 1955 tot 1980 een jachtgebied was voor politieke partijen die er een plaatsingskantoor van maakten. Hierdoor gaf het Rijksonderwijs onvoldoende blijk van tolerantie en openheid, onvoldoende blijk van rijpheid en verantwoordelijkheid ten opzichte van de ouders, onvoldoende blijk van opvoedingsverantwoorde-

lijkheid voor onze jeugd, wat wij in Vlaanderen nochtans nodig hebben. Anderzijds is het zo dat de Christen-democraten die sedert 1945 onafgebroken aan de macht zijn, met uitzondering van de fameuze jaren Collard – zoals dat populair wordt gezegd in Vlaanderen –, enige gezondmaking zouden moeten aanpakken en realiseren. De uitoefening van de macht geeft vele materiële voordelen en aan de politieke familie in het algemeen die de macht uitoefent maar evenzeer aan het individuele politieke lid dat de macht met staf, ring en mijter als een zegening aangeboden krijgt. Er is echter ook een belangrijk democratisch nadeel. De essentie van een democratisch bestel berust op het evenwicht van macht en tegenmacht. Wanneer echter een bepaalde politieke partij onafgebroken aan de macht is – en dit is geen individueel verwijt ten aanzien van individuele parlementsleden of ministers – riskeert zij afwijkingen, verkeerde beslissingen en zelfs machtsmisbruik. Laten we het woord maar gebruiken. Het zou dus moeten kunnen dat partijen die al lang aan de macht zijn enige schroom – voor zover dit een politiek woord kan zijn – aanwenden in de uitoefening van de macht. Dit is mijn wens voor Vlaanderen in de toekomst. Welk Vlaanderen? Nu wij over meer geldmiddelen gaan beschikken en over een eigen parlement, gekozen op een eigen datum en dat veel meer de vertolking zal zijn van het Vlaamse gezag, van de Vlaamse regeertalenten, rijst de vraag hoe vullen wij de democratie in Vlaanderen in, hoe gaan wij het politiek gelaat in Vlaanderen fatsoenlijk bepalen. Dat zal te maken hebben met de geloofwaardigheid van ons optreden, met de geloofwaardigheid van onze programma's en met de 'wijze waarop wij politiek met elkaar praten. Ik heb het altijd moeilijk gehad met brulopera's in dit halfroend. Ik heb het moeilijk met het roepen van het gelijk, alsof de kwantiteit van het geluid te maken heeft met de kwaliteit van de redenering. Ik denk dat de wijze waarop wij ons politiek profileren, naar Vlaanderen toe belangrijk is. Dit kan op een correcte wijze gebeuren langs de media, langs de debatten, voor de BRT, langs de kranten voor zover zij daar-

voor openstaan en kansen bieden. Dit is zeer belangrijk.

U weet allen dat bij onze jonge mensen een groeiende afkeer bestaat ten opzichte van de politieke partijen en ten opzichte van de machtsuitoefening. Sommigen zullen beweren daarvan geen last te hebben omdat zij nog „prille benen” hebben of omdat zij nog vrij jong zijn in het politieke optreden of in het politieke landschap. Dat is mogelijk, maar vergis u niet. De jeugd van het prille politieke landschap gaat snel voorbij. De jaren volgen snel op elkaar en het moeheidsverschijnsel dat zich nu voordoet, zal zich – als wij het niet anders aanpakken – doorzetten op de anderen en daarbij heeft niemand belang, in eerste instantie niet de burger, niet de bevolking, niet de gemeenschap.

Jaren geleden zijn wij mandataris geworden en hebben wij een politieke keuze gedaan. Wij hebben deze keuze gedaan in verantwoordelijkheid. Ik ga geen grote woorden gebruiken, maar soms is het goed ze even aan te halen. Ik denk dat de meesten onder ons deze keuze hebben gedaan met een gevoel van edelmoedigheid, met een gevoel van zich ter beschikking stelling, met een gevoel van verantwoordelijkheid, met een gevoel van burgerzin. Daarbij wens ik het te houden. Zeker hebben de meeste onder ons het politieke mandaat opgenomen met als basis engagement, inzet en de niet-foute ambitie iets te doen.

Zo kom ik – en ik doe dit doelbewust – tot wat zich de laatste dagen heeft afgespeeld en waarbij mijn partij, de Volksunie, betrokken is. Ik ben trots op mijn partij. Ik ben niet beschaamd. De weg die wij in de voorbije dertig jaar hebben bewandeld, was een moeilijke weg. Ik ken de meesten van de mandatarissen in mijn partij zowel op gemeentelijk vlak als op provinciaal als op nationaal. Ik ben niet beschaamd in het grootste deel van de mandatarissen van mijn partij. Soms hebben wij „lastigaards”, soms hebben wij „Einzeltänger”, soms hebben wij individualisten, soms zijn er die het niet zo gemakkelijk nemen met wat wij redelijkerwijs partijtucht noemen, soms hebben wij er ook waarvan wij den-

Van Grembergen

ken : waren zij maar niet bij ons gekomen, maar dat zijn uitzonderingen. Maar het grootste deel van de mandatarissen van de VU gaf vroeger en na blijk van veel opoffering, van veel onthechting, van veel zelfverloochening. Niet weinigen hebben professioneel belangrijke posten gemist door hun politieke keuze. Het kiezen van een mandaat in een andere partij had voor velen andere toekomstkansen geopend. Van op deze tribune wou ik zeggen dat ik mij, naast Hugo Schiltz plaats en naast Willy Kuypers. Ik ken hen beiden. Ik ga niet vooruit lopen op het onderzoek en op de resultaten van het onderzoek, maar ik ken hen beiden als geëngageerde, plichtsbewuste, nooit aflatende politici. Ik ken ook wel de speciale kwaliteiten van collega Kuypers die, met een zeer grote openheid, tracht te werken aan de fundamenten van onze maatschappij en daardoor ook soms wel eens slachtoffer is van zijn bereidheid om een gesprek aan te gaan met aan de randlopenden van onze maatschappij. Grotere voorzichtigheid ware zeker geboden. Maar tot nog toe hebben wij geen reden om te twijfelen aan de integriteit van Willy Kuypers. Dat ook Hugo Schiltz in opspraak komt wekt algemene verbazing en geeft de bijmaak van doelbewuste verdachtmaking en indiskredietbrenging. Ik ben er van overtuigd dat beide „zuiver” staan. Trouwens, ik wens hier zeer eerlijk te zijn.

Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, wij gaan allen naar verkiezingen en bij verkiezingen heb ik geen geldzak uit eigen bezit. Waat zou ik het hebben gehaald ? Dat betekent dus dat ik, zoals velen onder u, een deel geld bedel. Bedelen is dan in mijn ogen niet het beschamende woord, maar vragen aan mensen die ons genegen zijn van enige steun voor de campagne. Als ik dan geldmiddelen ontvang dan vraag ik daarbij nooit : “Waar hebt gij dat gehaald ?”, maar ontvang ik dat in dank, er wel aan toevoegend dat het geen verplichtingen oplegt. Er zijn er ook – maar het zijn uitzonderingen – die uit eigen beweging met centen aankomen. Het hangt er een beetje van af of ge deel

uitmaakt van de meerderheid en of ge al dan niet deelneemt aan de macht op één of ander niveau. Ik durf dat heel eenvoudig zeggen omdat het de werkelijkheid is. Wie aan regeringstafels zit wordt gemakkelijker uitgenodigd aan de tafelen van de mededeelzaamheid dan degenen die er niet aan zitten. In elk geval worden de gelden op die wijze verzameld. De ene heeft daarbij meer talent dan de andere. Persoonlijk betreur ik dit systeem. In feite zou het anders moeten zijn. Wij hebben een politieke verantwoordelijkheid opgenomen, wij zouden met onze politieke programma's naar de bevolking moeten gaan, hen de zaken zeggen die we menen te moeten zeggen en dan zou er een financieringssysteem moeten bestaan onafhankelijk van wat de burger uit eigen portefeuille geeft en met verbod zelf van overfinanciering. Dat is evenwel niet zo !

Ik hoop echter dat wanneer het vernieuwde eigen Vlaamse Parlement start, met de vernieuwde eigen Vlaamse Regering, één van de eerste initiatieven er één zal zijn dat de subsidiërings- of financieringssystemen van de in Vlaanderen bij verkiezingen optredende politieke partijen zal regelen. Zodanig dat wij allen vrij, vrank en open, op basis van ons programma, naar de kiezer kunnen gaan én tegelijkertijd met de vraag in ons achterhoofd moeten zitten : „Hoe haal ik nu nog honderdduizend en nog honderdduizend en nog een half miljoen frank bijeen ?”, want dat alles is noodzakelijk. Ik geef daarbij onmiddellijk toe dat de kans moet bestaan om alles te controleren, te verifiëren en daarvoor liggen voorstellen ter tafel. Tien jaar geleden reeds heb ik in dit huis dienaangaande een voorstel ingediend en wel met de beperkingen die daarvoor noodzakelijk zijn, want ook dat mag even gezegd. De uitzinnige miljardendans die verkiezingen met zich meebrengen is stuitend, storend en doet niemand van ons goed. Men kan zich zelfs afvragen – er bestaan zelfs studies over – of het uiteindelijk wel zin heeft, maar de trein rijdt, de molen draait !

Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, collega's, ik wil besluiten. In

verband met de evolutie van de staatkundige hervorming staan wij voor een belangrijke periode. Wij staan tevens voor een belangrijke periode voor wat de toekomst van ons volk betreft in die nieuwe structuren. Als nationalistische partij, optredend voor ons volk, zullen wij die verantwoordelijkheid opnemen en die initiatieven steunen, die maximaal de mogelijkheid van ons volk ten goede komen. Dit zal onze enige richtlijn zijn en ons enige houvast. Ook in deze Raad zal de VU zich daarnaar gedragen, bij elke stemming en bij elke beleidskeuze. Wij willen dus dit moment aangrijpen. Wij weten dat het pakket niet volledig is volgens onze verzuchtingen. Wij weten dat er feilen en fouten aan zijn, maar wij hebben gekozen voor wat het belangrijkste is, voor wat het zwaarst weegt, namelijk een definitieve stap naar een confederale Staat. Wij hopen dat in deze Vlaamse Raad en in het toekomstige Vlaamse Parlement, in een parlement dat meer geldmiddelen ter beschikking zal hebben en een Vlaamse regering die over meer macht en middelen zal beschikken, de toekomst van ons volk zelfstandig en beter zal kunnen worden bepaald.

Dat is de hoop van de Volksunie en dat is ook de reden waarom een unionistisch Vlaamse regering zinvol is. Daarom ook grijpen wij deze mogelijkheid aan om te doen wat moet, de opbouw van een zelfstandig Vlaanderen (*Applaus bij de VU*)

De Voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, ik zal proberen terug te keren tot de kern van de zaak en de problematiek die vandaag aan de orde is, namelijk de begroting van de Vlaamse Regering en de evolutie van deze begroting, rekening houdend met wat ons mischien te wachten staat.

In de eerste plaats wens ik de beide rapporteurs te danken, hoewel ze spijtig genoeg niet meer aanwezig zijn. Het verslag is zeer goed gedocumenteerd. Dit is niet alleen te danken aan de verslaggevers, maar ook aan de medewerking van de leden

Denys

van de Executieve, die op uitstekende wijze bijlagen hebben bezorgd. Hierdoor zijn wij in staat op een technisch goed onderbouwde manier onze opmerkingen te maken.

Mijnheer de Voorzitter, deze begroting draagt de zichtbare stempel van begrotingsminister Waltniel. Het is een begroting gericht naar de orthodoxe begrotingsbeginselen met de invoering van

- het enveloppesysteem, het streven naar evenwicht tussen eigen beleidsverantwoordelijkheid van iedere vakminister en de algemene begrotingsobjectieven ;

- een groter inzicht in de beleidsmogelijkheden via het uitsplitsen in de verplichte kosten en de beleidsmassa, evenals het werken met zeer kleine begrotingstekorten.

In de Commissie is er wel een soort „welles-nietes.” spel geweest over de vraag : is dit nu al of niet een orthodox begrotingsbeleid ? Het antwoord hierop is vrij eenvoudig : neen ! Neen, omdat wij geconfronteerd zijn met een begrotingsopbouw sedert de staatsvorming van 1980, die zo zwaar gehypothekeerd is door enkele onorthodoxe principes, dat een onmiddellijke en diepgaande afbouw ervan de werking van de Vlaamse Regering zou blokkeren. De drie grote ingebakken onorthodoxe principes zijn goed gekend :

- de prefinanciering van sommige begrotingsuitgaven ;
- de bestaande fondsen ;
- de financiering van de huisvestingslast.

En de fundamentele politieke vraag is dan ook niet of dit een „tot op de graat zuiver” orthodox begrotingsbeleid is, maar wel of wij onder deze begrotingsminister en met deze samenstelling van de Executieve evolueren naar een méér orthodox begrotingsbeleid. En hier is het antwoord méér dan positief. Het is de derde keer dat u, mijnheer de Vice-Voorzitter, een begroting indient en driemaal stellen we een duidelijke afbouw vast van de twee grote onorthodoxe principes.

- De debudgettering of de prefinanciering bedroeg voor het jaar 1984 : 17,8 miljard F. In de begroting 1988 is dit teruggebracht tot 15,7 miljard.
- Het aantal fondsen bedroeg in 1986 : 63 operationele fondsen ; in 1988 : 54 operationele fondsen. Diegenen die niet zien dat dit een duidelijke verbetering is die zijn dus „ziende blind”.

Mijnheer de Vice-Voorzitter, u bent dus véél meer dan een begrotingsminister die op tijd zijn begroting indient - zonder de regeringscrisis had alles volgens de letter van het begrotingsboekje kunnen verlopen - maar ook de man die onze Vlaamse begrotingen met een minimum aan tekorten gedurende drie jaar heeft beheerd, bovendien deze begroting naar méér orthodoxe wegen heeft geleid, en tenslotte bij de uitvoering ervan bewezen heeft dat hij de hand kan houden aan de opgemaakte rammingen.

Mijnheer de Voorzitter, ik vind het noodzakelijk om daar eens tijdens de bespreking van de begroting 1988 dieper op in te gaan. Het opmaken van een soort bilan van het begrotingsbeleid geïnspireerd door een echte CVP/PVV-coalitie op het niveau van de Vlaamse Regering, zou eigenlijk moeten gebeuren op het einde van een legislatuur. Maar de zeer verwarde politieke situatie van dit ogenblik noopt mij om hierop de aandacht te trekken. Ondanks het feit dat de Voorzitter van de Vlaamse Regering, na mijn interpellatie van 16 maart jongstleden, zich vastpinde op het bestaande Vlaams Regeerakkoord tussen CVP en PVV en verklaarde dat slechts extreme factoren, zoals bij voorbeeld verkiezingen, hieraan enige verandering zou kunnen brengen, zien wij dat er bij „klaarlichte” dag een hold-up gepleegd wordt op dit Vlaams Regeerakkoord. Het voordeel van het dubbel mandaat is dat wij het nu zien en meemaken in onze volle aanwezigheid, zonder dat wij het moeten horen zeggen van anderen.

Mijnheer de Voorzitter, vorige week hebben, in de Commissies van Institutionele Hervormingen van Kamer en Senaat, dezelfde leden van onze

CVP-meerderheid in de Vlaamse Raad, die hier vier maanden geleden hun akkoord hebben gegeven in verband met ons gemeenschappelijk regeercontract, ervoor gezorgd dat grondwetsartikelen worden gewijzigd die moeten toelaten dat dit contract wordt verbroken. De mede-contractanten treden dus zelf op als „externe factor” om het Regeerakkoord en het gevoerde begrotingsbeleid als waarloos en voorbijgestreefd naar de papiermand te verwijzen.

Mijnheer de Voorzitter, we weten dat het systeem van het dubbel mandaat het ons niet eenvoudig maakt. Wij van onze kant, kunnen zeggen dat we gedurende de voorbije drie jaar dezelfde houding hebben aangenomen, in de Vlaamse Raad en in het nationaal Parlement. Dat was niet altijd eenvoudig en het noopte ons soms tot voorzichtigheid in onze stellingname omdat we onze politieke geloofwaardigheid niet op de heling wilden zetten door hier mee te heulen in de meest verregerende Vlaamse eisen, waarvan de beslissing uiteindelijk afhankelijk bleef van een nationaal compromis. De CVP-fractie slaagt erin in de Vlaamse Raad compleet het tegenovergestelde te doen van wat ze in het nationaal parlement uitvoert. Moest de Vlaamse burger zeer goed begrijpen wat er hier aan de hand is, dan meen ik dat elk vertrouwen in de geloofwaardigheid van de politiek volledig zou verbroken zijn.

Mijnheer de Voorzitter, de reden waarom ik deze ongelooflijke „contractbreuk” opnieuw ter sprake breng in het kader van de evolutie van het Vlaamse begrotingsbeleid is vrij eenvoudig : de CVP, VU en SP-leden van de Vlaamse Raad zijn, in de hoedanigheid van nationale parlementsleden, bezig met het wijzigen van de structuur van de Vlaamse Regering en het financieringssysteem en het laten overhevelen van de bevoegdheidspakketten. Zij doen dit zonder enige vorm van overleg met de Vlaamse Regering, hetgeen compleet in tegenspraak is met de geest van de staatsvorming van 1980, waardoor Vlaanderen een eigen autonoom parlement en een eigen autonome regering kreeg, en waar in de

Denys

geest van een „unionistische federalisme”, die premier Martens zo graag citeert, naar overleg tussen de centrale staat en de deelgebieden zou worden gestreefd. Overleg in plaats van een conflict.

~ De heer Pede, Voorzitter, treedt opnieuw als Voorzitter op.

Collega's, de Vlaamse Regering, onze eigen Vlaamse instellingen, worden hervormd en krijgen een model opgedrongen, zonder enige vorm van overleg. Is het niet erg in de pers te moeten lezen dat in het kader van de nationale „stoeltjesdans” inzake Ministerportefeuilles, men zelfs vanaf oktober beslist heeft wie hier het voorzitterschap zal waarnemen van ons eigen Vlaams Parlement? Waar blijft de autonomie? Waar blijft het overleg? Is het niet erg dat men ons financieringssysteem herzielt, zonder dat er ter zake enig gesprek is geweest met de Vlaamse Regering? Waarvoor dient dan een overlegcomité? Welke betekenis geeft men dan aan het woord autonomie? Op een ogenblik dat we allemaal zouden moeten verheugd zijn omdat we uiteindelijk meer bevoegdheden krijgen, moeten al degenen die het goed menen met een federale staatsstructuur eigenlijk „doodbedroefd” zijn, want de bevoegdheidsuitbreiding gebeurt door het verloochenen van de twee meest fundamentele principes van het „unionistisch federalisme”: het respect voor de autonomie en de geest van het overleg. De timing van die bevoegdheidsuitbreiding is niet gebonden aan een normale staatkundige evolutie, aan een evolutie van overleg tussen de centrale staat en de deelgebieden. De timing – laten we eerlijk zijn – is het rechtstreeks gevolg van een politieke eis van de SP, die – zoals de heer Van Elewyck heeft gezegd – zijn nationale regeringsdeelname koppelde aan een deelname in de Vlaamse Regering. Dat deze bevoegdheidsverheveling nu moet gebeuren, zonder dat er tijd is voor inspraak, zonder overleg met de Vlaamse Regering, is het rechtstreekse gevolg van het feit dat de CVP niet openlijk durft te zeggen dat zij heeft toegegeven aan deze SP-eis, en hiermede contractbreuk pleegt te-

genover het bestaande CVP/PVV-regeerakkoord. Dat is de harde en vernietigende waarheid, die erin bestaat dat, om loutere tijdelijke politieke redenen, een hold-up wordt gepleegd op het meest fundamentele van de staatsvorming van 1980: onze eigen autonomie en de geest van pacificatie die moet geconcretiseerd worden via het overleg.

Mijnheer de Voorzitter, we worden vandaag geconfronteerd met een zeer gevaarlijk fenomeen: de dictatuur van een nationale bijzondere meerderheid. Een „bijzondere meerderheid” die, gebruik makend van haar numerieke macht, de Vlaamse Raad en de Vlaamse Regering volledig buiten spel zet. Een dictatuur die taalfaciliteiten, nadelige financieringsstromen, slechte kiessystemen, zonder inspraak opdringt en vergrendelt. Mijnheer Van Elewyck, het is mij opgevallen dat vorige week in de Kamercommissie voor de grondwetsherziening, SP-collega Vandenbroucke het volgende argument voor de vergrendeling van het financieringssysteem op gaf: als men de bevoegdheden overhevelt, moet men het financieringssysteem met 2/3 meerderheid vastgrendelen anders kan een samengestelde nationale regering die politiek anders samengesteld is dan de deelregering, bij eenvoudige wet de financiering wijzigen.

Collega's, als dat de geest is van het toekomstig gefederaliseerd België, dan moet ik zeggen dat wij mijnenver afstaan van de pacificatie, van gewestelijke autonomie en zin voor overleg.

De heer A. De Beul: Dat is toch de realiteit?

De heer J. Van Elewyck: Mijnheer Denys, u had het tegen mij. Ik volg uw redenering, collega, ware het niet dat uitgerekend de PW, toen ze deel uitmaakte van de nationale Regering, in de eerste periode de wet van 9 augustus 1980, heeft gewijzigd wat de financiering van de Gewesten en Gemeenschappen betreft. De PVV heeft toen belangrijke financieringselementen uit die wet doen schrappen zonder inspraak van de Vlaamse Raad, zonder inspraak van de Vlaamse Executieve. Mijnheer De-

nys, het ontbreekt u aan een spiegel-tje. Wat u daarin zou zien zal niet zo mooi zijn.

De heer A. Denys: Ik wens een open debat aan te gaan, mijnheer Van Elewyck, en er geen karikatuur van te maken, zoals u dat doet. Als men de evolutie bekijkt van de middelen die sedert 1982 door de nationale Regering aan de Gewestregeringen werden uitgegeven, dan was dit bedrag inderdaad misschien te weinig. Maar vergelijkt men met de andere uitgaven, dan stelt men vast dat er verhoudingsgewijs en procentueel, geen contractbreuk werd gepleegd vanwege de nationale wetgever ten aanzien van de Gewesten en de Gemeenschappen.

Een nationale regering die het in het hoofd zou halen om het grootste fundamenteel recht van de deelgebieden, namelijk de toegewezen middelen, te wijzigen louter ingevolge een tijdelijke politieke samenstelling, is een regering die onze staatsstructuur wil doen barsten. Laat me toe, Collega's, te denken dat er geen meerderheid in ons land te vinden is die daartoe bereid zou zijn.

De heer A. De Beul: Het financieringsmechanisme is gespreid over een termijn van tien jaar. Het is heus niet ondenkbaar dat, wanneer het enige tijd in voege is, men op meningsverschillen zou stuiten in een nieuw samengestelde meerderheid. Het kan toch niet dat men zulk een gewichtige afspraak niet aan een tweederde en een bijzondere meerderheid onderwerpt? Dat is toch normaal. Dat is precies de waarborg dat gedurende de vereiste termijn van tien jaar iedereen zich aan de overeenkomst houdt.

De heer A. Denys: Collega De Beul, het zou ook kunnen dat men in de loop van tien jaar moet vaststellen dat er mechanismen zijn die slecht zijn voor de Gemeenschappen en de Gewesten. Waarom zou men via overleg niet de systemen kunnen verbeteren? Ik geef u een voorbeeldje. De nationale wet van 5 maart 1984 heeft, wat men er ook van zegt, eigenlijk de nationale sectoren voor een stuk gerealiseerd en er een oplossing voor gebracht. Die wet was niet

Denys

denkbaar indien de wet van 9 augustus met een tweederde meerderheid was vastgelegd.

Het is gewoonweg omdat wij vandaag te weinig inzicht hebben in de evolutie van die zaken, dat wij tegen de vergrendeling zijn gekant. Ik herhaal mijn meest pertinente opmerking, namelijk dat al die zaken vandaag gebeuren zonder het minste overleg met de huidige Executieve.

De heer J. Van Elewyck : Collega Denys, sta mij toe even te citeren. Het citaat luidt : „Collega Van Elewyck, overleg over deze materie is niet nodig, tenslotte beslist hier de meerderheid”. De auteur van dit citaat was collega Denys en het ging over het mediabeleid. Ik verwijs weer eens naar de spiegel die u zich moet voorhouden. Als u het wenst, zal ik de datum vermelden van de vergadering waarop u die zin hebt uitgesproken.

De heer A. Denys : Collega, ik spreek over het overleg tussen de centrale Regering en de gewestelijke Executieven. Het is mogelijk dat er verschillende standpunten zijn inzake de vorige legislatuur, maar het is een feit dat overleg steeds heeft plaatsgegrepen wanneer het ging over belangrijke en fundamentele zaken. Thans wil men enorme wijzigingen aanbrenge aan het bestaand systeem en er grijpt geen overleg plaats. In het Regeerakkoord staat te lezen dat men bepaalde zaken wil uitvoeren ten aanzien van de decentralisatie naar de gemeenten toe, zelfs nog voor de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 1988. Bij mijn weten is hierover tussen de nationale overheid en het deelgebied Vlaanderen nog geen enkel overleg geweest.

De heer J. Van Elewyck : Bedoelt u nu dat er met de Voorzitter van de Executieve, toen over dit geheel werd onderhandeld, niet het minste overleg is geweest ?

De heer A. Denys : Bij mijn weten niet.

De heer J. Van Elewyck : Mag ik u dan uitnodigen hem daarover te on-

dervragen zodra hij zich wil verwaardigen hier aanwezig te zijn ?

De Voorzitter : Heren, wij kunnen er toch geen dialoog van maken. Mijnheer Denys, gelieve verder te gaan met uw uiteenzetting.

De heer A. Denys : Tot slot wil ik hier nog zeggen tot degenen die de minder positieve aspecten van deze staatshervorming ondergeschikt maken aan het voordeel van een bevoegdheidsuitbreiding, dat zij door de bestaande autonomie niet te respecteren en geen overleg te wensen, eigenlijk een aanslag plegen op hetgeen totnogtoe werd bereikt. Ik geloof niet dat door het balsemen en begraven van het lijk in een erepak met een luxueuze graftombe dit mogelijk is.

De heer A. De Beul : . . . om aan de Executieve meer bevoegdheden te geven.

De heer A. Denys : Zolang op het nationale vlak een meerderheid bestaat, zij het een bijzondere meerderheid die zijn wil en wet opdringt zonder enige vorm van inspraak aan de deelgebieden, ben ik de overtuiging toegedaan dat men in ons land nooit zal komen tot een federale autonomie.

De heer A. De Beul : Het gaat om de twee derden meerderheid, niet om de helft plus één.

De heer A. Denys : Dat heb ik zojuist gezegd.

De heer A. De Beul : U voert uw zin door met een meerderheid van de helft plus één, wij met een meerderheid van twee derden.

De heer A. Denys : Volgens u is met twee derden meerderheid er geen overleg nodig en moet men geen rekening houden met de autonomie van de Gemeenschappen en Gewesten. Wij zeggen het anders. In de geest van de Staatshervorming betekent het, hoe groot de meerderheid op het nationale vlak ook is, dat rekening moet worden gehouden met wat verworven is op het vlak van de autonomie en op het vlak van het overleg in de staatshervorming van 1980.

De heer A. De Beul : Dat is gebeurd, alleen was uw partij er niet bij.

De heer A. Denys : Mijnheer de Gemeenschapsminister van Begroting, drie jaren lang heb ik u horen pleiten, zeggende dat een goede regionale begrotingspolitiek op langere termijn vooral afhankelijk is van de onmisbare band tussen de financiële verantwoordelijkheid op het vlak van de inkomsten en de financiële verantwoordelijkheid op het vlak van de uitgaven. Hoeveel keer hebt u niet gewezen op de nefaste gevolgen tengevolge van het ontbreken van het „return”-effect, het terugverdieneffect ? Het Vlaamse Gewest geeft premies voor de bouwsector, maar de fiscale vruchten gaan naar de staatskas. Het Vlaamse Gewest geeft kapitaalpremies en rentetoeelagen, maar de fiscale vruchten gaan naar de vennootschapsbelasting.

U hebt gepoogd om daar iets aan te veranderen met de invoering van de „terugvorderbare voorschotten”, maar dat is het maximum wat in de gegeven omstandigheden kan gerealiseerd worden. Welnu, in het nieuwe financieringssysteem waarmee straks de Vlaamse Regering opgezaald wordt, ontbreekt de echte financiële verantwoordelijkheid op het vlak van de middelen, ontbreekt de normale dynamiek van het „terugverdieneffect”.

Ik stel voor dat de leden van de nieuwe meerderheid op nationaal vlak de studie zouden lezen van professor Heremans die vorige week werd gepubliceerd ter gelegenheid van het colloquium van de Leuvense professoren. De exclusieve belastingen blijven beperkt tot minder dan 10 procent, de gedeelde belastingen worden zeer beperkt gehouden, de ganse bevoegdheidsoverheveling wordt in hoofdzaak gefinancierd met verkapte dotaties onder de vorm van jaarlijks door de centrale overheid vastgelegde toewijzingspercentages.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb hier niet de bedoeling om uitgebreid het eventuele nieuwe financieringssysteem te bespreken. Hiervoor krijgen we later nog wel de kans. Wat ons wel moet interesseren zijn de gevolgen ervan voor het budgettair beleid

Denys

van de Vlaamse Regering naar de toekomst toe. Veel meer dan simulatie-vergelijkingen lijken ons de beoordelingen van de principes van groot belang te zijn.

Want welke uitgangspunten men ook neemt, het zijn politici die deze moeten uitvoeren en de wil om het al of niet zuinig beheren is minder een zaak van de groei van het BNP of van de hoogte van de interestvoeten. Het is méér een zaak van motivatie en ingesteldheid.

Nu lijkt het me, dat indien alles volgens het nationaal Regeerakkoord zal gerealiseerd worden, elke motivatie tot het voeren van een zuinig beleid zal wegvallen, maar dat integendeel een nieuw, en een méér groot-schalig consumptiefederalisme geïnstalleerd zal worden. Om dit te onderstrepen geef ik eventjes de volgende opsomming van principes die in het Regeerakkoord zijn verwerkt en die aanleiding hebben gegeven tot het gebrek aan stimulansen om zuinig te beheren.

Het ontbreken van fiscale verantwoordelijkheid en het ontbreken van de mogelijkheid om „negatieve optcentiemen” te heffen schakelt elke stimulans uit om aan te tonen dat op het regionale niveau „een Vlaams zuinigheidsbeleid kan leiden tot fiscale vermindering”. Men zal nooit tot die strekking komen dat door een zuinig beleid de belastingen op het niveau van de Vlaamse Regering voor de burger verminderen. Dit zou niet kunnen. Het is het ontbreken van een zeer belangrijk stimulans.

De Vlaamse Regering wordt uitgebreid tot 11 leden : de ervaring leert ons dat hoe méér ministers, hoe méér de behoeften stijgen, omdat deze zichzelf willen bevestigen en dit leidt meestal tot uitgavenverhoging.

Minister Waltniel heeft in zijn uiteenzetting gezegd dat indien hij op al de wensen van de Ministers had moeten ingaan, hij 20 à 30 miljard F. meeruitgaven had gehad. Gelukkig heeft hij met zijn „hakbijlcomité” kunnen optreden. Als een proportioneel samengestelde regering van elf leden bij

consensus moet beslissen, zal het niet meer mogelijk zijn efficiënter op te treden dan dit het geval was tijdens de vorige legislatuur.

De eerstkomende Vlaamse Regering zou proportioneel samengesteld worden en bij consensus beslissen. De ervaring leert ons dat zoiets slechts kan functioneren als er „pakten” afgesloten worden, waarbij iedereen iets krijgt. De dupe van de historie wordt dan natuurlijk de Vlaamse schatkist. De ontduubeling van het mandaat zal tot gevolg hebben dat de regionale parlementsleden, wegens het ontbreken van eigen fiscale verantwoordelijkheid, de fiscale responsabilisering doorspelen naar de nationale overheid, en uitsluitend hun beleidsbeslissingen zullen richten naar de wijze van bestedingen en niet naar de hoogte van het bedrag.

Een laatste principe dat onze Vlaamse begroting in de toekomst enorm kan bezwaren is dat men een ongelimiteerde mogelijkheid invoert waarmee de deelgebieden leningen kunnen aangaan waarvan de last hoofdzakelijk bij de nationale Schatkist ligt. Dit zal een enorme schuldenberg veroorzaken. Dit doet mij denken aan het huisvestingsbeleid tussen 1970 en 1980, toen de regionale Ministers functioneerden in de schoot van de nationale Regering. De gevolgen van die leningen zijn uiteindelijk terecht gekomen bij de nationale Schatkist. Ik vrees dat er een enorme schuldenberg komt als men zal toelaten dat de Gewesten ongelimiteerde leningen kunnen aangaan die hoofdzakelijk gefinancierd worden door de nationale Regering.

Het slagen van het ganse financieringssysteem van Vice-Premier Dehaene steunt op de veronderstelling dat Gewesten voor hetzelfde minder zullen uitgeven, dan indien dit zou gebeuren door de centrale staat. Uit deze eerste analyse blijkt dat het ontbreken van elke vorm van motivatie en beloning voor zuinig beheer misschien juist het tegenovergestelde zal veroorzaken. En dan vormt het financieringssysteem een basis van vastgegrende deficit-spending en van een enorme schuldenberg.

Het is mij opgevallen dat rond de

discussie of het TOP-plan van Gemeenschapsminister Kelchtermans al dan niet moet worden uitgevoerd in de geest van het bestaande regeerakkoord, de Volksunie pijlen afschiet in de richting van de PVV.

De VU verwijt de PVV dat wij vasthouden aan het bestaande Regeerakkoord en dat wij vragen om dit TOP-plan uit te voeren met inachtneming van de prioriteiten. Volgens de VU zijn we echter kniesoren, zijn wij slechte verliezers, verhinderen wij de grote Vlaamse consensus, omdat we blijven vasthouden aan een akkoord dat amper 6 maanden oud is. Het getuigt van onvoorstelbaar veel lef dat de VU op het vlak van de politieke moraliteit ons de les wil lezen. Wij geloven niet in de grote Vlaamse „consensus” voor het voeren van een beleid op het niveau van de Vlaamse Regering. Het voorstellen alsof al diegenen die niet akkoord zijn met de visie over het bereiken van een grote Vlaamse Consensus, dissidenten en obstructievoerders zijn, doet mij denken aan de argumentatie die president Mobutu altijd gebruikt om in Zaïre het meerpartijstelsel af te wijzen. Iedereen die niet akkoord gaat met zijn visie wordt beschuldigd van het doorbreken van de nationale eenheid. De PW wil voor Vlaanderen geen Mobutu-regime met een éénpartijstelsel. Wij willen niet dat iedereen hetzelfde zegt. Indien wij telkenmale bij consensus moeten beslissen betekent dit het einde van het politiek debat.

De heer W. Luyten : U stelde een vraag, mag ik daarop antwoorden. De achterdocht van veel mensen van de Volksunie voor de PVV komt waarschijnlijk nog voort uit het feit – het bewijsmateriaal ligt hier op tafel – dat de PW zich gedurende jaren en jaren eigenlijk van de Vlaamse beweging niets heeft aangetrokken. Daar wil ik met u overal in ‘t publiek over debatteren.

De heer A. Denys : Mijnheer Luyten, ik kom zelf uit een unitaire stal en ik ben niet beschaamd dat te zeggen. Ik ben in de loop van de jaren geëvolueerd naar een overtuigd federalist. Omdat wij in ons land – en dat is geen politieke modezucht om de

Denys

Volksunie te volgen – vandaag regionaliseerde partijen hebben, die dus geen verantwoording moeten afleggen over het hele grondgebied, omdat er grote verschillen bestaan tussen Wallonië en Vlaanderen, omdat wij vaststellen dat een goede regionale aanpak met eigen fiscale verantwoordelijkheden kan leiden tot een goed beheer, ben ik overtuigd dat een goed georganiseerde federale Staatsstructuur inderdaad de oplossing is voor ons land. Het is niet de PVV die gesproken heeft van confederalisme. Wij hebben niet gesproken van separatisme. Wij houden dezelfde uiteenzetting die wij vier à vijf jaar geleden hebben gehouden, sinds wij na de Staatshervorming van 1980 hebben ingezien dat er een aantal tekort komingen zijn.

U hebt gesproken over confederalisme, sommigen over separatisme. De CVP heeft op een congres gezegd dat de staat België als een klontje suiker in een kop koffie moet verdwijnen, en er moet een Europa der volkeren komen.

Wij zeggen vandaag niet meer en niet minder dan gisteren. Ik stel vast dat er in plaats van confederalisme, of separatisme waar ik in elk geval tegen ben, een schijnfederalisme komt. Een echt federalisme is gebouwd op de fiscale en financiële verantwoordelijkheid van de deelstaten zowel inzake middelen als inzake uitgaven.

Ik wil niet Vlaamser zijn dan u.

Collega Luyten, ik vraag u het financieringssysteem van het nationaal Regeerakkoord goed te bekijken. Ik weet dat die kwestie gevoelig ligt.

U zult mij gelijk geven. Wat men ook zegt, dit blijft een pseudo-federalisme. U moet vergelijken met de financieringssystemen in goed gefederaliseerde landen zoals Duitsland en Zwitserland. Dan zult u moeten bekennen dat wij daar ver van af staan. Het mechanisme dat nu wordt ingevoerd legt de basis voor een gevaarlijk concumpatiefederalisme, groot-schalig omdat men meer bevoegdheden krijgt.

De heer L. Vanhorenbeek : Het is maar een eerste stap.

De heer A. Denys : Juist omdat het een eerste stap is moet men de principes goed vastleggen omdat 'men alles vast grendelt met een twee derde meerderheid.

Dat is het grote verschil met de grondwetsherziening van 1980 waar men heeft ingezien dat het financieringssysteem kan evolueren. In tegenstelling met het systeem van 1980, de gewone wet, wil men het nu vastleggen in de Grondwet.

Collega Vanhorenbeek, de toekomst zal uitwijzen hoe groot de fout is die wij hebben gemaakt.

Ik ben sterk bekommerd om de betekenis en de werking van de Vlaamse Raad vanaf het ogenblik dat de Vlaamse Regering opnieuw proportioneel wordt samengesteld en daarboven bij consensus zal moeten beslissen.

De heer L. Vanhorenbeek : Dat ging toch goed vroeger.

De heer A. Denys : Het ging niet goed. Er was een feitelijke meerderheid. Dat weet u zo goed als ik. Er was veel hypocrisie.

Het grote verschil met nu is dat die proportioneel samengestelde regering destijds kon beslissen met een „collegiale meerderheid”. Binnen de Executieve kon men toch een meerderheid vormen. Nu kan dat niet. Volgens het Regeerakkoord wil men bij de proportioneel samengestelde regering ook het consensusprincipe invoeren.

Bijna alle leden van dit Parlement zullen dus eigen partijgenoten moeten controleren op beslissingen en beleidsdaden die deze als Gemeenschapsminister bij consensus hebben opgenomen. Welke boeiende debatten daaruit kunnen voortvloeien.

Integendeel, ons Vlaamse Parlement zal iedere politieke intensiteit missen en wordt dus gedegradeerd tot een academische praatarak, die politiek volledig buiten spel wordt gezet. Maar, dat is misschien nog minder erg dan het ander groot gevaar dat collega Herman Suykerbuyk zo schitterend beschreven heeft in een vrije tribune van een Vlaamse krant op 23 februari 1988, waarbij hij van een proportioneel samengestelde rege-

ring en consensus politiek echt brandhout maakt.

Sedert 1970, zegt collega Suykerbuyk, tot 1982 bestond er in Vlaanderen een steriele consensus inzake cultuurbeleving omdat alles zich herleidde tot het manna van de cultuursubsidies en de zorg om via het Cultuurpact iedereen een plaatsje aan tafel te bezorgen.

Het groot debat over de cultuurbeleving in het Vlaanderen van het jaar 2000 is er slechts na 1982 gekomen, na het doorbreken van deze steriele consensus. Een proportionele regering die bij consensus moet beslissen, zal het debat over de nieuwe visies inzake het „Vlaanderen van Morgen” compleet in de kiem smoren. De Vlaamse politieke discussie zal tekenen geven van een gevaarlijke metaalmoetheid, met een stijgend onbegrip vanwege de Vlaamse burger tegenover ons parlementair werk.

Mijnheer de Gemeenschapsminister, ik heb u misschien onrecht aangedaan door in mijn uiteenzetting nogal veel aandacht te besteden aan wat er eventueel na oktober zou kunnen gebeuren. U zult dit waarschijnlijk wel begrijpen. Maar tussentijds blijft u met een eerder ondankbare opdracht zitten. Het moeten verder besturen, niet wetend wat er over enkele maanden kan gebeuren. Ik heb grote bewondering voor de wijze waarop u en bepaalde collega's hardnekkig blijven doorwerken en doorbesturen. Uw uitleg in de commissie, uw wil om de begrotingsbesprekingen voor 1989 aan te vatten getuigt van uw groot plichtsbef en ministeriële deontologie. De budgettaire boot mag niet zinken en als kapitein blijft u zonder verpinken uw verantwoordelijkheid opnemen. Wij kunnen niets anders dan hier onze bewondering over uitspreken.

Mijnheer de Voorzitter, ik moet bekennen dat in de voorbije vijf maanden de PVV-fractie in de Vlaamse Raad onderworpen is geweest aan diverse gemoedsgesteldheden. Tijdens het investituurdebat in de maand februari waren wij enthousiast. Enthousiast over de vele liberale accenten in het Regeerakkoord, enthousiast ook over de schijnbare grote

Denys

eensgezindheid tussen de CVP en PVV-coalitiepartners.

Enkele dagen later sloeg dit enthousiasme om in misnoegdheid en immense ontgoocheling. De CVP-loyauteit was louter schijn gebleken. Zij bezweken voor het SP-ultimatum en het inbraak-scenario werd politiek beklonken. Ik moet u eerlijk bekennen, na deze periode van woede hebben wij een periode van moedeloosheid gekend, waarin wij ons vragen stelden over het nut van onze aanwezigheid in de Vlaamse Regering. Maar tussentijds hebben wij eigenlijk een soort natuurlijk zelfverdedigingsmechanisme opgebouwd, bestaande uit een reflex waarbij wij de liberale accenten, die in het beleid zijn en die in het Regeerakkoord afgesproken zijn, zoveel mogelijk willen beschermen en realiseren. Wij voelen ons een beetje als de leeuw die verlaten werd door koning leeuw, maar die desondanks met grote hardnekkigheid haar welpen wil beschermen. Al diegenen die deze welpen willen wegnemen riskeren een klauw te krijgen. Hoe dichterbij men zal komen, hoe gevaarlijker het wordt voor bloed- of vleeswonden.

Het kan misschien zijn dat men de grootste middelen zal gebruiken om onze leeuwelingen weg te nemen. Maar, wees ervan overtuigd. Dit zal niet gebeuren zonder politieke klerscheuren voor de agressors.

Mijnheer de Voorzitter, onze fractie vindt in deze begroting al de kenmerken terug van het beleid van de voorbijaande 3 jaren dat we tenvolle hebben gesteund. Dit beleid heeft bloeiende vruchten afgeworpen : een sterkere economie, stijgende tewerkstelling, grotere creativiteit in kunst en cultuur, meer doelgerichte solidariteit in de welzijnssector. Kortom een beleid waar met beperkte middelen zeer veel werd bereikt.

Voor Vlaanderen is er volgens ons maar één goede weg. Dit beleid moet verder worden doorgezet. Daarom zal onze fractie deze begroting goedkeuren. (*Applaus bij de PW*)

De Voorzitter : Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw M. Vogels (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, ik heb de indruk dat de bespreking van de begroting 1988 van de Vlaamse Gemeenschap enigszins een aanslepende aangelegenheid wordt ; inderdaad, het is een aangelegenheid die niemand nog beroert, zelfs blijkbaar de Voorzitter van de Vlaamse Executieve niet. Hierbij sluit ik aan bij de uitspraken van de heren Van Elewyck en Denys, in die zin dat het niet nodig is dat men hier van 's morgens vroeg tot 's avonds laat aanwezig is, maar dat het onvergeeflijk is dat een begroting hier, gedurende de ganse week, worde besproken, zonder de aanwezigheid van de Voorzitter, die niet te bereiken is. Volgens mij zegt dit heel wat over hoe de Voorzitter aankijkt tegen de functionering van de Vlaamse Raad en de werking van de democratie. Dientengevolge sluit ik mij aan bij de bemerkingen door ander collega's gemaakt.

Ik heb er dus op gewezen dat de bespreking van de begroting een aanslepende aangelegenheid wordt. Daarbij wens ik er tevens op te wijzen dat deze begroting in feite klaar was in september vorig jaar. Mits enkele correcties werd zij, na de val van de vorige regering, opnieuw ingediend. In de maand februari werd er een Vlaamse Regering samengesteld ; thans zijn wij reeds juni en het zal nog tot eind juni duren vooraleer we een begroting, goedgekeurd door de Vlaamse Raad, zullen hebben. Persoonlijk vraag ik mij af hoe het komt dat deze besprekingen zo lang duren. Ik heb de indruk dat wij vorige jaren, bij voorbeeld in de Commissie, heel wat sneller hebben gewerkt.

Hierbij kan ik slechts een aantal vragen stellen : is het zó dat de huidige meerderheid er alle belang bij heeft zo lang mogelijk met voorlopige kredieten te regeren ? Wij weten ook wat de wet op de voorlopige kredieten toelaat, en ook de mogelijkheid om met artikel 24 te werken is ons bekend. Het zou dus wel kunnen dat men, via voorlopige kredieten, een aantal posten, die met de nieuwe uitbreiding zou worden betwist, er nu nog wil doorhalen.

Mijnheer Waltniel, dit zijn slechts

spontane vragen ; wij zijn reeds begin juni en de begroting is nog niet goedgekeurd.

Vanwege de oppositie is er evenmin interesse ; dat is duidelijk. Zij zitten zowat te wachten tot oktober, op het moment dat men, via de nationaal afgesproken regeling van 1-3-5 in de Executieve zal kunnen inbreken. Het enige wat nog interesse wekt, is de meest handige manier om in de Executieve in te breken en inmiddels de postjes te verdelen. Dit uit zich reeds in de pers, waar niet wordt gesproken over de Vlaamse begroting, maar wel over de toekomstige Ministers die in oktober op de stoelen zullen zitten. Wij zullen nogmaals een stoelendans meemaken. Toch wens ik hier te zeggen dat de benoeming van de Executieve een aangelegenheid is die in deze Raad moet worden beslist.

De heer A. Denys : Zeer juist !

Mevrouw M. Vogels : Dit is geen aangelegenheid die in de partijbureaus moet worden beslist, waar men nu reeds bereid is, via interne akkoorden, de Brusselse Minister in de Vlaamse Executieve op te offeren, omdat er geïnteresseerden van buiten Brussel staan te dringen. Dit is trouwens flagrant in tegenspraak met het Regeerakkoord dat voor Brussel stelt : „... het Brusselse lid van de Vlaamse Executieve en het Brusselse lid van de Franse Gemeenschapsexecutieve met raadgevende stem de vergadering bijwonen van de colleges die, op het Brusselse vlak, over de Gemeenschapsaangelegenheden beslist.” Wanneer nu de Voorzitters hierover aan het bespreken zijn, zijn ze dus flagrant in tegenspraak met het Regeerakkoord.

Veel belangrijker, en waarover ik vandaag nog niets heb gehoord, is de manier waarop men een degelijk en consequent beleid kan uitwerken als men alle zes maanden een andere beleidsverantwoordelijke aanduidt. Het gaat niet alleen om politiek fatsoen maar zoïets creëert de grootste chaos bij de mensen die werken in domeinen waarvoor de Vlaamse Raad verantwoordelijk is.

Ik geef een voorbeeld dat ons nauw aan het hart ligt : het waterwinnings-

Vogels

gebied Ter Yde. U kent het allemaal, het is aan de Kust gelegen : de heer Lenssens, die tot voor zes maanden Gemeenschapsminister van Leefmilieu was, sprak steeds over natuurbehoudsoverwegingen. De heer Dupré, zijn opvolger, oordeelde dat de deur op een kier kon blijven. Hij beschikte niet over een dossier maar wilde het wel onderzoeken. Binnen zes maanden is hij beslist geen Gemeenschapsminister van Leefmilieu meer. Wat zal de volgende Minister antwoorden ?

Dit is een mooi voorbeeld van de chaos waarvoor de Vlaamse Executieve verantwoordelijk is. Deze stoeledans, gecombineerd met de voortdurende bevoegdheidswisseling tussen ministers, die alleen is ingegeven door politieke strategie en niets te maken heeft met inhoud, kennis of bevoegdheid van een minister, maakt de Vlaamse Executieve veel ondoorzichtiger dan de nationale Regering ooit is geweest.

„Wat we zelf doen, doen we beter”. De heer Van Grembergen verklaarde daarnet dat het van het gelaat van politiek fatsoen zal afhangen of de burger opnieuw gelooft in democratie. Ik durf er vragen bij te stellen.

Ik heb de begroting nagekeken. Uit de lopende uitgaven heb ik alle miljoenen gehaald die deze Executieve besteedt aan personeel : enerzijds de uitgaven voor de kabinetten en anderzijds de uitgaven voor het algemeen bestuur van de Vlaamse Administratie. Ik kom tot verbouwerende conclusies : 18,8 procent van alle lonen die de Vlaamse overheid uitgeeft, gaat naar de kabinetten. Niet minder dan 38,7 procent van het geld dat aan huur wordt besteed, wordt gebruikt voor de kabinetten. Dat moeten dan wel luxueuze paleizen zijn !

Minister L. Walt Niel : U moet maar eens komen kijken.

Mevrouw Vogels : Dat zou ik moeten doen.

Minister L. Walt Niel : U bent welkom.

Mevrouw M. Vogels : Van de werkingskosten gaat 21,4 procent van de totale uitgaven naar de kabinetten. In totaal gaat van elke vijf frank die de Vlaamse Executieve uitgeeft voor de werking van de kabinetten en administratie, gemiddeld 1 frank naar de kabinetten. Wij doen het „beter” dan de nationale overheid die 1 frank op 100 besteedt aan de kabinetten. Dit is een mooi voorbeeld van hoe het niet moet !

Voor ons blijft de bespreking van de begroting een belangrijk instrument om voor de verschillende domeinen, die niet alleen voor ons belangrijk zijn maar voor alle Vlamingen, zoals cultuur en leefmilieu, de intenties en het beleid te onderzoeken.

Als wij de begroting inhoudelijk bekijken, merken we dat het Vlaams beleid gedurende alle jaren – het zijn er intussen een zevental – nooit veel meer is geweest dan de bevestiging van een bestaande toestand. Ik bedoel hiermee dat men de bestaande toestand heeft overgenomen van de nationale Regering en dat men die nu op Vlaams vlak financiert. Ik heb de indruk dat de nieuwe beleidsklemtonen meer en meer worden afgebroken in plaats van te worden uitgebreid. Ik kom hierop later terug.

Men kan zich afvragen hoe dat kan.

Zoals de heren Verhaegen en Denys hebben opgemerkt, heeft dit te maken met de politieke wil om iets anders te gaan doen en met het feit dat wij niet veel financiële mogelijkheden hebben, dat de elasticiteit van de Vlaamse begrotingen zeer beperkt is en de bewegingsruimte klein. Gelet op het Regeerakkoord en op de debatten vorige week in de Kamercommissie in verband met de financiering, meen ik dat het einde van de tunnel nog niet in zicht is.

Ik moet de heer Denys voor een groot deel gelijk geven. Ik heb Staatssecretaris De Batselier horen uiteenzetten welke financiële bevoegdheden Gemeenschappen en Gewesten voortaan zullen hebben. Zet je die op een rijtje, blijkt dat het niet meer is dan een lege doos. „Niet-fiscale ontvangsten”, welke zijn dat ? „Eigendommen van de Vlaamse Ge-

meenschap”, hoe zit het met de overheveling van die eigendommen ? Komt daar schot in ? Bestaat er zoiets als een kadaster van de Vlaamse eigendommen ?

Minister L. Walt Niel : Mijnheer de Voorzitter, sta mij toe onmiddellijk te antwoorden.

Het probleem staat aan de agenda van de volgende vergadering van het Overlegcomité nationale Regering-Executieven om de procedure voor de toepassing van het betreffende artikel dat de overdracht moet regelen, te bespoedigen.

Mevrouw M. Vogels : Ik hoop dat de nationale Regering er oren naar heeft. Het probleem werd al wel vaker aan de orde gebracht maar de behandeling werd steeds opnieuw weer uitgesteld.

In dit verband is er nog een belangrijke taak weggelegd voor de Vlaamse Executieve. Het zou goed zijn dat ze een kadaster opmaakt van al haar eigendommen. Op het ogenblik weet ze niet eens meer wat haar eigendom is, laat staan dat ze er niet-fiscale ontvangsten uit zou putten.

Minister L. Walt Niel : Ik ben het met u eens, mevrouw. Ik ga even in op één van de moeilijkheden. In het artikel staat dat de Executieve die onroerende goederen als eigendom moet krijgen die noodwendig zijn voor de uitoefening van haar taak. Ik geef een voorbeeld : een bos in het Vlaams grondgebied. Dit moet naar de Vlaamse Gemeenschap gaan, maar kan deze overheveling worden geïnterpreteerd als noodzakelijk ? Dat is maar één voorbeeld uit vele. Op bepaalde ogenblikken wordt er aan haar klieverij en muggenzifterij gedaan langs beide kanten.

Het probleem werd besproken zowel bij de vorming van de Executieve als later tijdens verschillende van haar vergaderingen. Wij moeten het oplossen en, wat mevrouw Vogels ook suggereert, een kadaster opstellen, een inventaris maken, zodat wij eindelijk weten wat de Vlaamse Gemeenschap toebehoort en wat niet.

Mevrouw M. Vogels : Misschien komen wij daar nog toe op termijn.

Vogels

De tweede bron van inkomsten, aldus de Staatssecretaris, zijn de eigen fiscale ontvangsten. Ik had verwacht dat hij zou spreken over de mogelijkheid om eigen belastingen te innen, maar uit de nadere uitleg bleek dat Staatssecretaris De Batselier het vooral had over de volledige geristoreerde belastingen die naar Vlaanderen zouden gaan. Welke zijn deze? Belastingen op slijterijen, kansspelen, en dergelijke. Welk beleid gaan wij dan voeren in Vlaanderen? Een beleid van promotie om meer café's te openen? Dan zou echter Minister Lenssens zwaar in de problemen komen in verband met de volksgezondheid. Ik toon maar met een voorbeeld aan hoe inhoudloos grote woorden kunnen zijn.

De eerste en door de Raad van State erkende eigen belasting is de milieuhoeffing. Volgens de begroting brengt deze veel minder op dan verwacht. Hoe komt dat? Heeft dit te maken met het feit dat de bedrijven of de Vlaamse burger die Vlaamse overheid niet erkent als een instantie die belastingen kan opleggen? Is het psychologisch of is men onmiddellijk op de rem gaan staan? Eventjes doordenken. Stel dat de ecologisten deel uitmaken van de volgende Vlaamse Executieve – men kan nooit weten – en dat wij als één van onze belangrijkste thema's maken: het heffen van meer milieubelasting. Op hetzelfde moment ziet u aan Waalse kant de PRL in de Gewestexecutieve. Hoe gaat de nationale Regering dan nog een beleid voeren in verband met het concurrentievermogen? Mij is dat niet duidelijk als daar geen systeem is ontwikkeld van wat die eigen fiscaliteit kan zijn, zoals in een normaal federaal systeem waar verschillende federaties – want dat is gewoonlijk meerpolig en niet tweeledig – belastingen innen en de nationale overheid subsidiëren. Dit is de omgekeerde richting.

De derde belangrijkste financieringsbron bestaat in dotaties en ristorno's, zoals ook de heer Denys zopas heeft gezegd. Ook voor de nieuwe bevoegdheidspakketten zijn dat niet méér dan dotaties met variabele verdeelsleutel. Uiteindelijk komt het

daarop neer. Ik kan daar enkel de conclusie uit trekken dat, hoe meer bevoegdheden wij krijgen, hoe sterker wij afhankelijk worden van de nationale overheid, want die nationale overheid zal telkens de hoogte van het plafond bepalen en heeft dus alleen de macht te bepalen op alle domeinen waarvoor deze Vlaamse Regering bevoegd is. Als dat de federalisering is waarover zoveel mensen uit deze Raad spreken, dan zeg ik dat dit inhoudelijk geen federalisering is, want federalisering is iets dat van onderuit begint, met verschillende federaties die bevoegdheden nationaal afdragen. Ook op het vlak van de financiering van de Gewesten en de Gemeenschappen wordt het overduidelijk dat men ons hier een lege doos verkoopt vooral ten nadele van al die beleidsdomeinen die wij nu onder onze bevoegdheid hebben en voor ons zeer belangrijke, zoals leefmilieu, welzijn, in de toekomst onderwijs enzovoort, waar wij ook alleen een bestaande toestand zullen kunnen overnemen en weinig of geen eigen beleidsklemtonen zullen kunnen leggen, (*Onderbreking van de heer Luyten*)

Dat is de waarheid en de waarheid kwetst, mijnheer Luyten!

Hoe meer men de onmacht van die Vlaamse Executieve om een eigen beleid te voeren, constateert, parallel met het vaststellen van die onmacht, ziet men ook een stijging van het aantal manieren om die onmacht te verdoezelen. De meest geëigende manier in deze Vlaamse Executieve zijn blijkbaar de campagnes. Ik heb de indruk dat hoe langer hoe meer als een soort regel geldt in de Vlaamse Executieve dat elke minister die zich respecteert minstens zijn eigen campagne heeft om te verdoezelen wat hij aan eigen beleid kan doen. (*Ontkennend gebaar van Minister Walt Niel*) U niet, mijnheer Walt Niel, dat is waar. U bent één van de uitzonderingen. Eén van de meest bekende campagnes is: „Vlaanderen leeft, . . . Op het vlak van cultuur is het precies die campagne die het gebrek aan mogelijkheden om een echt beleid te voeren, moet verdoezelen. Toen de heer Dewael in 1986 Minister van Cultuur werd, had hij het nog over

het herdenken van de principes van een cultuurbeleid dat in de jaren 1960 en 1970 tot stand is gekomen. Welnu, tot nu toe is hij er zeker niet in geslaagd om binnen het wereldje van alle cultuurdecreten iets te laten bewegen. Wat overblijft van het andere beleid is precies die campagne „Vlaanderen leeft” die, gestijfd met 80 miljoen F. over de begrotingsjaren '87 en 1988, alleen maar voor wat liberale kanttekeningen moest zorgen bij een door christen-democraten beheerst en uitgetekend cultuurbeleid. Typerend in dat verband is trouwens ook de hele evolutie binnen de basiseducatie waar wij zien dat hoe langer hoe meer ook zal gesluisd worden binnen het vuilbakdecreet in cultuur, het zogenaamde vijfde decreet.

Ik ga daar niet verder op in. Andere collega's zullen daar grondiger over uitweiden, ook wat betreft de budgettaire aspecten van de campagne „Vlaanderen Leeft”.

We zien ook dat, Mijnheer Beysen, het grote campagnevirus te pakken heeft. Wij zijn natuurlijk zeer blij dat men fietspaden gaat aanleggen van de Westhoek tot in Maaseik. Maar toch vraag ik mij af, mijnheer Walt Niel, hoeveel er op de Vlaamse begroting voorzien is voor de aanleg van die fietspaden. Ik vrees dat het wel eens zou kunnen gebeuren dat de Vlaamse Minister van Binnenlandse Zaken, Binnenlandse Aangelegenheden en Ruimtelijke Ordening méér geld zal uitgeven om zijn campagne te financieren dan om de fietspaden aan te leggen. Tot nog toe vind ik voor die aanleg weinig aan kredieten terug op de Vlaamse begroting van Ruimtelijke Ordening.

De welzijnszorg is het type-voorbeeld van conservatieve begroting. Het leeuwenaandeel van die begroting, 13,8 miljard van de 16,2 miljard F. gaan inderdaad naar de drie grote gereguleerde posten, gehandicaptenzorg, jeugdbescherming en kind en gezin. De Vlaamse Minister heeft een situatie overgenomen die op dat vlak reeds bestond. Alle initiatieven die werden gepropageerd om bijvoorbeeld van de residentiële om te switchen naar de ambulante opvang,

Vogels

zijn meer en meer mislukt. Thans zien wij dat met de afbouw van de BTK-statuten, alweer een nationale beslissing, die nieuwe werkvormen meer en meer dreigen te verdwijnen, want ondertussen zijn ze niet gereguleerd en niet gefinancierd. De begroting is niet elastisch. Niet alleen die nieuwe opvangvormen verdwijnen, maar ook voor de werkers op dat veld, met name de opvoeders, is geen budgettaire ruimte voorzien om hun te geven wat hun toekomt, dus minstens een gelijk loon voor een vergelijkbare job op nationaal niveau. Op dit ogenblik verdient een opvoeder, betaald door Justitie en werkzaam in het rijksopvoedingsgesticht, méér dan een opvoeder betaald door de Vlaamse Gemeenschap. Dat zijn volgens mij onhoudbare situaties die men als Vlaamse overheid niet kan aanvaarden en die prioritair moeten worden gesteld bij de opstelling van de begroting, want blijkbaar zijn ook hier geen middelen voor te vinden.

In verband met de welzijnsbegroting nog een woord over een van mijn grote desillusies, met name wat de integratie van de migranten betreft die een volledig geregionaliseerde materie is en over de partijgrenzen heen wordt erkend als zijnde zeer belangrijk. Welnu, ik zie in deze begroting een aalmoes ingeschreven van 41,8 miljoen F. Hoe kunnen wij daarmee het hoogdringende beleid van integratie voeren, wetende dat die 41,8 miljoen nog eens gespreid zijn over een tiental posten die niet méér zijn dan een soort „cadeaupot” die de bevoegde Minister naar welwillendheid kan uitreiken vermits op dat vlak geen enkele reglementering en geen enkele rechtszekerheid bestaat.

Blijft dan nog het sociaal-economisch beleid. Ook daar kennen we sinds lang de campagnes. Ik zou in dat verband „DIRV-er” Geens kunnen noemen, ongetwijfeld de vader van het campagnebeleid in Vlaanderen. Toen hij nog regeerde als Geens 1 en als een soort allerindividueelste expressie van de allerindividueelste emotie, kwam Minister Geens inderdaad met zijn DIRV-campagne naar

voren. Hij beloofde toen dat DIRV Vlaanderen welvarend en zonder werklozen naar het jaar 2000 zou brengen. Het jaar 2000 nadert en jaar na jaar belooft de Voorzitter van de Vlaamse Executieve een evaluatie van zijn beleid, maar meer dan luxe-brochures hebben wij tot nu toe niet gezien. Wat echter wel duidelijk wordt, is dat vooral in de industriële sector meer en meer arbeidsplaatsen verloren gaan. Het zijn precies die sectoren of bedrijven die rationaliseren en nieuwe technologieën toepassen die arbeidskrachten moeten afstoten. Denken wij maar aan Philips Brugge. Uit dit alles blijkt dat Vlaanderen naar het jaar 2000 zal gaan met hoe langer hoe meer structurele werklozen. Maar de Vlaamse Executieve zou de Vlaamse Executieve niet zijn, moest ze ook daar geen campagne voor vinden.

En ja hoor, het TOP-plan kwam er aan. Het zal de structurele werkloosheid tegen het jaar 2000 gaan oplossen. Ook hierbij heb ik een aantal vragen. Het uitgangspunt van het TOP-plan blijft nog maar eens heroriënteren, bijscholen en vormen. Er zou 2 miljard F. worden besteed aan extra-personeel en opleidingsvormen. Ik heb die 2 miljard nergens in de begroting gevonden. Is het waar dat Minister Kelchtermans dit plan wil financieren via een lening aan te gaan door de nieuw op te richten VDAB met rechtspersoonlijkheid. Ik meen dat de leden van de Vlaamse Raad het recht hebben hierover te discussiëren, vermits dit plan budgettaire implicaties heeft. Bovendien zal Minister Kelchtermans – die waarschijnlijk niet op zijn stoel zal blijven zitten – hierdoor het beleid van zijn opvolger al in grote mate vastleggen. Een nieuw rechtspersoon op Vlaams vlak zal van bij de start op een mooi cadeau van 2 miljard F. te betalen op termijn, worden getraceerd.

Minister L. Waltiel : Mevrouw Vogels, op het ogenblik is er in de Executieve nog geen beslissing genomen, noch over het bedrag, noch over de modaliteiten.

Mevrouw M. Vogels : Ik zal dan aan Minister Kelchtermans bij de bespreking van zijn begroting vragen hoe

hij het TOP-plan wil financieren. Het ware misschien interessant dit punt eens aan te kaarten in de Vlaamse Executieve. Trouwens heel de overdracht van de tijdelijke statuten riskeert, voortgaande op wat wij in de pers lezen over het conflict Van den Brande-Kelchtermans, voor een mooi bevoegdheidsconflict te zorgen in de komende jaren. Het is mij niet duidelijk hoe men op die manier een tewerkstellingsbeleid zal voeren.

De Vlaamse Regering is er tot nu toe weinig of niet in geslaagd eigen beleidsaccenten te leggen. Dit is voor een deel het gevolg van een gebrek aan financiële ruimte. En, zoals ik reeds heb aangetoond, is op dit vlak het einde van de tunnel niet in zicht. Voorts betreuren wij dat veel zaken worden verdoezeld door steeds meer geldopslopende campagnes die op beleidsvlak niets aanbrengen, de Vlaamse burger veel geld kosten en alleen maar windeieren opleveren.

Er is hier ook al veel gesproken over wat er na oktober gaat gebeuren. Zelf heb ik ook wel vragen over het functioneren van deze Vlaamse Raad na oktober. De consensusbeslissingen in de Vlaamse Executieve zullen maken dat de oppositie in deze Raad zeer klein zal zijn.

Dan heb ik nog een paar aanmerkingen over de manier van werken in deze Vlaamse Raad. In tegenstelling tot wat in het nationale Parlement of in de Waalse Raad gebeurt, worden in de Vlaamse Raad bij de regeling van de werkzaamheden de kleine fracties op geen enkele manier betrokken. Dat heeft niets te maken met voordelen of kantoren, maar alles met democratisch functioneren, met afspraken over het organiseren van de werkzaamheden.

Dit gebeurt in het nationaal Parlement, dat veel ouder is dan deze Raad ; dit gebeurt ook in de Waalse Raad. In de Vlaamse Executieve gebeurt het niet. Ik heb soms de indruk dat het hier een beetje een autoritair geleide kleuterschool is – en dan heb ik het niet over de Voorzitter van deze Raad, maar wel over de manier van functioneren van deze Vlaamse Raad. Wat zal in de maand oktober gebeuren met de rechten van de op-

Vogels

positie als alle andere partijen deel uitmaken van de meerderheid, en daar alleen wordt afgesproken welke interpellaties zullen worden gehouden en welke in mondelinge vragen worden omgezet. Wat zal in de maand oktober gebeuren wanneer verder wordt gegaan met het minuscuul opdelen van alle minuutjes spreektijd, ongeacht de grootte van de fractie, ongeacht het feit of een fractie tot de oppositie of tot de meerderheid behoort? Ik maak mij hierover bezorgd en ik vind dat al degenen die nog een beetje waarde hechten aan het democratisch functioneren van deze Raad moeten nadenken of dit systeem, naar de maand oktober toe, niet een beetje kan versoepelen en op een meer volwassen manier kan worden aangepakt.

De Voorzitter : De heer Dillen heeft het woord.

De heer K. Dillen (op de tribune) : Geachte Voorzitter, Loco-Voorzitter van de Vlaamse Executieve en schaarse eenzamen in het Halfroond, de eerste vraag welke hier moet worden gesteld, is de vraag of we hier elkaar niets wijsmaken. Zijn we hier, wanneer we het over de begroting van de Vlaamse Executieve hebben, wel ernstig bezig of nemen we ons misschien te ernstig? Moeten wij hier inderdaad niet als eerste vraag stellen of er geen volledig maar dan ook volledig zinloos nummertje wordt opgevoerd? Staan wij hier voor een zinvolle jaarbegroting of hebben wij integendeel te doen met een duur tijdverdrijf, met een zeer kostelijk gezelschapsspelletje?

Houden wij ons niet bezig met een schimmenspel, met een doen alsof, met een blazen van zeepbellen? Is dit inderdaad niet datgene waartoe een Executieve zichzelf verlaagt en zichzelf veroordeelt? Waartoe ze zichzelf onvermijdelijk, noodgedwongen verlagen en veroordelen moet in het besef, in de wetenschap dat zij niet de Executieve is voor de duur van de legislatuur, doch enkel en alleen de reeds nu ter dood veroordeelde Executieve welke eerlang,

eerstdaags, binnen de kortste keren opgevolgd wordt door een andere.

Terloops, men kan het als een bijkomstigheid, als een kleinigheid beschouwen maar dan is het een bedenkelijke bijkomstigheid en een kleinigheid van zeer twijfelachtig allooi, dat de „verruimde” nieuwe Executieve nog maar eens één of misschien zelfs twee Excellenties meer zal tellen. Het is een bedenkelijke bijkomstigheid, in de eerste plaats omdat het een verspilling te meer wordt, in de tweede plaats omdat het in de zeggende Vlaamse Executieve weer gaat om een uiting van de Belgische ziekte. Indien het niet zo bedenkelijk was, zou men de „Belgische Excellenties-club” kunnen aanbevelen uiteindelijk eens een prijs uit te schrijven voor een gezamenlijk clublied, waarbij ik dan als voorstel zou indienen „Zou men armoe lijden om een mondje meer?”

Wanneer ik zeg dat de tegenwoordige Executieve opgevolgd wordt door een andere, klinkt het werkwoord „opvolgen” vrij neutraal. In feite zouden we hier veel beter gewagen van geslachttoferd worden aan, ja, ten prooi gevallen aan de politieke maffiazeden waardoor het land België zich meer en meer onderscheidt. De bestaande Executieve wordt opgeofferd aan, meegetrokken, mee betrokken in, meegesleurd door wat men de vrolijke naam „Stoelendans” heeft gegeven, doch wat in werkelijkheid en naar waarheid onverhulbaar politiek onfatsoenlijk is, om geen erger woord te bezigen.

Heeft daarom deze begroting en haar bespreking wel enige ernstige zin? Dreigen de verruimers van de Executieve ook niet de opruimers van haar begroting te worden? Staat ook hier niet voor de deur het gekibbel en gekakel waarbij de enen krampachtig beschaamd vasthouden, tegen beter weten in, aan hun bewering „geen ommekeer” waarop zegepralend de grijnzende echo van de anderen weerklinkt „wel ommekeer”.

Wat er ook van zij, het hele gekonkel en gekuip rond de vorming van de Belgische regering, het opeisen en verdelen van excellentiepostjes waar-

bij de Vlaamse Executieveportefeuilles dienden als afdreiging, pasmunt, lokmiddel en likstok voor „regeergeïlen”, hebben eens te meer Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad in’een kwalijk, een zeer kwalijk daglicht gesteld.

Want wat moeten we uit dit alles afleiden? Welke beschuldiging moeten we klaar en duidelijk uitspreken? In alle geval een zeer harde.

Inderdaad, eens te meer heeft men zo het prestige – voor zover dit al bestond – van Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad zwaar aangetast. Eens te meer heeft men zo het aanzien – voor zover dit al bestond – van Vlaamse Raad en Vlaamse Executieve een noodlottige knauw gegeven. Eens te meer heeft men de waardigheid – voor zover deze al bestond – tot een lach, een parodie, een karikatuur, een paskwil herleid en verneed. Wellicht als nooit voorheen heeft men door eigen schuld aanvaard, geduld, geslikt dat de reeds zo schamele zelfstandigheid van Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad met de voeten werd getreden.

Als nooit voorheen heeft men door eigen schuld aanvaard, geduld, geslikt en erkend dat Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad speelballen blijven van platvloerse, laag bij de grondse Belgische politicasterij.

Want als nooit voorheen heeft men door eigen schuld aanvaard, geduld, geslikt en erkend en helaas er zich ook bij neergelegd dat Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad een legstukje van de Belgische politieke puzzel blijven, een verlengstuk van het Belgische – ja het gaat om veel erger nog dan alleen het Belgische kader, de Belgische staat als zodanig – een aanhangsel van de Belgische politiek, een uitwas van de onzedes van het Belgische regime, van het Belgische stelsel.

Als nooit voorheen heeft men door eigen schuld een enige, een unieke kans gemist. Zelfs, en ook in het kader van een volstrekt onvoldoende, een volstrekt onvolmaakte, een volstrekt ontoereikende en op zo niet alle dan toch alle wezenlijke punten te kort schietende Vlaamse autonoo-

Dillen

mie, heeft men de moed gemist om nee te zeggen tot het Belgische partij-engekonkel. Men heeft in dat ontoereikende bestaande kader de enige, de unieke kans gemist om niet alleen symbolisch, niet alleen zinnebeeldig doch metterdaad een Vlaamse houding aan te nemen en Vlaams te handelen. Men heeft de enige en unieke kans gemist om de feitelijke en innerlijke zelfstandigheid van Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad te tonen en te beklemtonen, fier te tonen en fier te beklemtonen.

Wat blijft er in deze omstandigheden dan nog over van de trotse woorden „Wat we zelf doen, doen we beter” ? Niet veel meer dan de verschaalde, flepse smaak en het wrange gevoel dat de trots alleen maar ongepast was. Wie niet eerbiedigt, kan niet doen eerbiedigen. Wie zichzelf niet eerbiedigt, kan zich zeker door anderen niet doen eerbiedigen.

Dat men er mee ophoude te spreken over „Wat we zelf doen”, wanneer men op het eerste belangrijke ogenblik dat men moet beslissen om iets zelf te doen, verzaakt en versaat, afziet van het zelf optreden, afziet van het zelf handelen.

Er was onmiddellijk na de verkiezingen van 13 december 1987 een beslissing genomen, een akkoord getroffen inzake de vorming van een Vlaamse Executieve wier begroting we vandaag zouden moeten bespreken en beoordelen. De vorming van een Belgische regering vergde een andere Vlaamse Executieve. Vlaamse partijen, alleen maar denkend in Belgische termen, alleen maar handelend in functie van het eigen gekrompen partijbelang, eisten dit. Andere Vlaamse partijen, eveneens alleen maar denkend in Belgische termen, eveneens alleen maar handelend in functie van het eigen bekrompen partijbelang, onderwierpen zich er zonder meer aan.

Men moet zich dus geen illusie maken. Men mag geen valse hoop koesteren. Het is niet omdat de Executieve het bijvoeglijk naamwoord „Vlaamse” draagt, het is niet omdat de Raad het bijvoeglijk naamwoord

„Vlaamse” draagt, dat Executieve en Raad Vlaams zijn, Vlaams denken, Vlaams reageren en Vlaams handelen.

Wie op een dergelijke wijze omspringt met zichzelf en met zich laat omspringen, heeft het recht verbeurd zich op te werpen als een echt Vlaams gezagsorgaan.

Er is nog erger en veel erger.

Iedereen moet vaststellen en erkennen dat Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad tot op de dag van vandaag slechts over een beperkte bevoegdheid beschikken. In het kader echter van hun bestaansreden als Vlaamse lichamen zou men van beide mogen en moeten verwachten dat zij op belangrijke en beslissende ogenblikken hun stem zouden verheffen. Van beide zou men mogen en moeten verwachten dat op dergelijke ogenblikken hun stem een Vlaamse stem zou zijn, ingegeven door het Vlaams belang, ingegeven door een Vlaamse bekommernis, ingegeven door een „Vlaanderen Eerst”-overtuiging.

Zo had men mogen en moeten verwachten dat Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad eensgezind, eenstemmig, eenparig officieel en plechtig hun stem hadden laten horen tijdens de maanden aanslepende onderhandelingen om tot een regeerakkoord en tot de vorming van een nieuwe Belgische regering te komen. Men had mogen en moeten verwachten dat lichamen als Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad, optredend – in theorie althans – vooral en in de eerste plaats om de Vlaamse belangen te behartigen en te vrijwaren, als zodanig Vlaamse eisen hadden geformuleerd. Men had dus mogen en moeten verwachten dat Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad tot de onderhandelende politieke partijen en tot de formateur de verwittiging zouden gericht hebben dat het nu eens en voor altijd uit moest zijn met Vlaamse toegevingen. Wat was naar buiten niet de indruk geweest wanneer Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad de plechtige verklaring hadden laten horen dat Vlaanderen geen prijs meer diende te betalen, dat

Vlaanderen geen prijs meer mocht betalen.

Helaas, ook dit weinige was blijkbaar nog te veel gevraagd. De stem van Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad bleef uit. Die stem weerklonk niet, met alle gevolgen **vandien**, met als noodlottig gevolg de totstandkoming van een Belgisch regeerakkoord dat we beter voor alle tijden kunnen en moeten noemen een **monsterakkoord**, een tweede **Egmontpact** of een Super-Egmontpact.

De kritiek op dit monsterakkoord is lang nog niet volledig en op volle kracht op gang gekomen. Ze zal nog deze maand meer en meer vanuit niet-partijpolitieke kringen op dreef komen. De kritiek echter op dit **monsterakkoord** was reeds meer dan voldoende om de onvaardbaarheid van het tweede Egmontpact voor Vlaanderen te onderstrepen. Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad hebben het ogenblik om hun stem te verheffen in de voorbije maanden schuldig laten voorbijgaan.

Vandaag, hier en nu, wordt een nieuwe gelegenheid geboden om dit verzuim goed te maken. Vandaag kan de Vlaamse Executieve, nu ze nog geen rachitische copie, nog geen afgietsel, nog geen afkooksel is van de Belgische regeerformule, vandaag kan die Vlaamse Executieve op een enig ondubbelzinnige en klare wijze haar zelfstandigheid bevestigen en zo haar prestige, ja meer, haar eer redden en meteen haar bestaansreden door samen met deze Vlaamse Raad het Belgisch regeerakkoord te verwerpen als schadelijk en schandelijk voor Vlaanderen.

Het is des te meer het ogenblik nu we hier bijeen zijn om over de begroting te spreken want dit is een politiek en een financieel probleem. Wie nu vaststelt dat het Belgisch regeerakkoord andermaal ervoor verantwoordelijk is dat de Vlaamse miljarden – dit betekent de miljarden van de Vlaamse mensen, van de Vlaamse gemeenschap, van de Vlamingen – met tientallen en tientallen naar Wallonië overgeheveld blijven worden, wie dit vaststelt moet ten volle beseffen dat we juist vandaag, dit ogenblik zelf niet mogen laten voorbijgaan

Dillen

zonder een protest van Vlaamse Raad en Vlaamse Executieve, zonder een hard en ondubbelzinnig protest van Vlaamse Raad en Vlaamse Executieve.

Zo zou voor het eerst Vlaanderens stem weerklinken boven alle partij-scheidingen, ja, alle Vlaamse partijen samen. Is ook dit te veel gevraagd? Is ook dit een naïeve begoocheling? In alle geval moet men niet even goedkoop als hooghartig de schouders ophalen en mompelen dat zoiets buiten de bevoegdheid van Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad zou vallen.

Dergelijke opmerking betekent alleen het zich neerleggen bij de eigen onmondigheid, betekent alleen het zich onderwerpen aan de Belgische ketting, betekent alleen het zich onderwerpen aan de nog veel ergere en vunzigere ketting van de participatie.

Neen, ik maak me niet de minste begoocheling. Ik verwacht niet dat Vlaamse Executieve of Vlaamse Raad de Vlaamse reflex, de Vlaamse moed zullen hebben nodig om een Vlaamse daad te verrichten, nodig om de Vlaamse vuist te ballen, nodig om het Vlaams protest te formuleren en te uiten. Vlaamse Executieve noch Vlaamse Raad vertolken volwaardig Vlaanderens stem, Vlaanderens belang. Meer dan ooit werd met deze regeringsvorming bewezen dat Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad alleen maar Belgische verlengstukken, alleen maar Belgische instrumenten blijven.

Wat nog veel erger is, meer dan ooit werd met deze regeringsvorming bewezen dat Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad ten prooi vallen aan de ellendigste partijpolitieke berekeningen, aan de ellendigste participatie.

Het Vlaams Blok kan alleen eerbied betonen – onafgezien van de politieke partijen welke haar zouden samenstellen – voor een Vlaamse Executieve welke een volwaardig Vlaams staatsgezag zou belichamen, voor een Vlaamse regering welke zichzelf zou laten eerbiedigen en welke meteen

en daardoor ook Vlaanderen zou laten eerbiedigen. Vandaag hebben we te maken met een Vlaamse Executieve welke daaraan niet beantwoordt. Vandaag hebben we te maken met een Vlaamse Executieve welke daarboven reeds ten dode opgeschreven is. Morgen hebben we te maken met een verruimde en andere Executieve welke zo mogelijk nog minder zal beantwoorden aan wat zelfs ook een miniem en onvoldoende Vlaamse gezag zou zijn.

Wanneer het Vlaams Blok deze begroting verwerpt, gebeurt dit enkel en alleen uit Vlaamse overwegingen maar juist die Vlaamse overwegingen zijn voldoende om deze begroting te moeten verwerpen. (*Applaus*)

De Voorzitter : Minister Walt Niel heeft het woord.

Minister L. Walt Niel (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik heb de woordvoerders van de zes partijen aanwezig in de Raad aanhoord en ik meen dat het ogenblik is aangebroken even in te pikken op bepaalde beschouwingen die hier werden formuleerd.

Zowel de heer Van Elewycyk als mevrouw Vogels en de heer Dillen hebben de vraag gesteld : heeft dit debat nog zin? Ik moet daar onvermijdelijk ja op antwoorden. Immers als instelling bestaan de Vlaamse Executieve en de Vlaamse Raad. Ze oefenen bevoegdheden uit die financiële implicaties hebben. Dus, of men het wil of niet, mijnheer Dillen, we moeten over een begroting stemmen, zoniet is al wat ontvangen en uitgegeven wordt onwettig.

Trouwens, ik wil de heer Van Elewycyk erop attent maken dat hij zich vergist waar hij zegt dat de Executieve op dat stuk een chaotisch beleid voert omdat er geen wettelijke grond zou zijn sedert 1 april om de uitgaven te financieren. Wij hebben op tijd en stond een begrotingsberaadslaging gevoerd waardoor voorlopige kredieten werden toegekend, niet voor drie maanden, maar voor vier maanden. Een ontwerp van decreet werd ingediend ter bekrachtiging van die begrotingsberaadslaging. Bij het einde van de eerste vier maand, namelijk

op 24 april, vond een tweede beraadslaging plaats. Er werd beslist nog voor twee maand aanvullende kredieten toe te kennen, namelijk tot 30 juni. Opnieuw werd een ontwerp van decreet ingediend. Dit ontwerp moet nog worden behandeld, maar het zal geen betekenis meer hebben op het ogenblik dat de begroting, waarvan de bespreking aan de gang is, zal zijn goedgekeurd.

De heer J. Van Elewycyk : Minister Walt Niel, ik zal u verder niet onderbreken, het zou toch nutteloos zijn, maar ik heb niet graag dat u dingen zegt die niet helemaal correct zijn. U hebt daarnet gezegd : „Wij hebben op het einde van deze periode een begrotingsberaadslaging gehad in de Executieve en wij hebben dan een bijkomend ontwerp van decreet ingediend”. Welnu, het is net omgekeerd. U heeft op 21 april een ontwerp van decreet ingediend voor bijkomende voorlopige kredieten. Ik heb het document hier voor mij, het is het stuk 11-A/1. Uw begrotingsberaadslaging dateert van vier dagen later, namelijk 25 april.

Minister L. Walt Niel : Wij hebben gedaan wat wij moesten doen. Wij hebben trouwens gehandeld in volledige overeenstemming met het Rekenhof. Wij hebben het advies gevraagd van het Rekenhof in verband met de procedure en zijn zegen gekregen. In de Commissie voor de Financiën werden daarom geen opmerkingen meer gemaakt.

De heer J. Van Elewycyk : In februari, bij de bespreking van de Regeeringsverklaring, hebt u gezegd : „Er wordt een nieuw ontwerp van decreet over die voorlopige kredieten ingediend.” Dit werd op 11 februari in deze Raad gezegd. Het is er gekomen, niet in februari, maar op 21 april. Het is de eerste keer dat zo'n ontwerp van decreet niet wordt besproken, terwijl er een Vlaamse Raad is die functioneert. U werkt al maandenlang op basis van beraadslagingen van de Executieve. Dat is de democratie buitenspel zetten.

Minister L. Walt Niel : Wel, mijnheer Van Elewycyk, kijkt u de data en de reglementering maar na, ik kan u

Walt Niel

verzekeren dat de zaak piekfijn in orde is.

Mevrouw Vogels vraagt zich af waarom deze zaak zolang moest aanslepen. Wij hadden het graag anders gewild. Ik heb reeds meermaals gezegd dat de begroting op 30 september – op tijd dus – werd ingediend en dat we de hoop hadden ze vóór het einde van het jaar te doen goedkeuren. Gezien de gebeurtenissen was dit niet mogelijk. De nieuwe Executieve is op 12 februari beëindigd geworden en heeft opnieuw moeten beraadslagen. Gezien de wisseling van titularissen en het aanbrengen van nieuwe opties en wijzigingen in de Commissie, gekruid met de perikelen welke de besprekingen op het nationale vlak met zich brachten, durf ik beweren dat noch in de Commissie, noch in de Executieve, noch in deze Raad een dag is verloren gegaan.

De heer Van Elewyck heeft de term „onwezenlijk” karakter gebruikt. Ik geef toe dat het ergens onlogisch voorkomt een begroting te bespreken wanneer bijna zes maanden zijn verlopen sedert de indiening ervan. Ik mag u echter geruststellen : het systeem van voorlopige twaalfden vormt een beschutting voor elke wispelturigheid op het vlak van de uitgaven, omdat men – en daar wordt bij de ordonnanceurs zeer nauwkeurig op toegekeken – binnen de limiet moet blijven – twee twaalfden, vier twaalfden, zes twaalfden – van datgene wat in, het vorige begrotingsjaar op die bepaalde artikelen werd voorzien.

Mevrouw M. Vogels : Daar had ik het niet over. Ik ben het er mee eens dat dat een soort beschutting is. Ik had het over de notie „voorlopige twaalfden” binnen de wet, welke niet geldt per begrotingslibellé. Dit betekent dat de Minister die „100” mag uitgeven, gebaseerd op de drie twaalfden die hij heeft, die „100” volledig mag besteden aan, bij voorbeeld post 23.12 van een bepaalde begroting, en al de uitgaven voor de andere posten kan uitstellen naar de rest van het jaar.

Minister L. Walt Niel : Neen, die voorlopige twaalfden slaan op de diverse secties.

Mevrouw M. Vogels : Maar binnen die secties is alles mogelijk.

Minister L. Walt Niel : Inderdaad, vroeger hadden we het systeem dat dit per artikel gold. Daarna is dat enigszins gewijzigd omdat er gevallen zijn waar het niet mogelijk is zo te handelen. Ik geef u een voorbeeld. Men heeft twee twaalfden en „Kind en Gezin” werkt met voorschotten die driemaandelijks moeten worden betaald. Wanneer men dat op één bepaald artikel alleen zou nemen is men geblokkeerd, tenzij een andere decretale beslissing wordt genomen. Het uiteindelijke resultaat van het systeem van uitgaven binnen de secties betekent dat, wanneer men zes voorlopige twaalfden heeft, men nooit méér dan de helft van het bedrag dat voor een bepaalde sectie werd voorzien in het vorige begrotingsjaar, zal kunnen uitgeven.

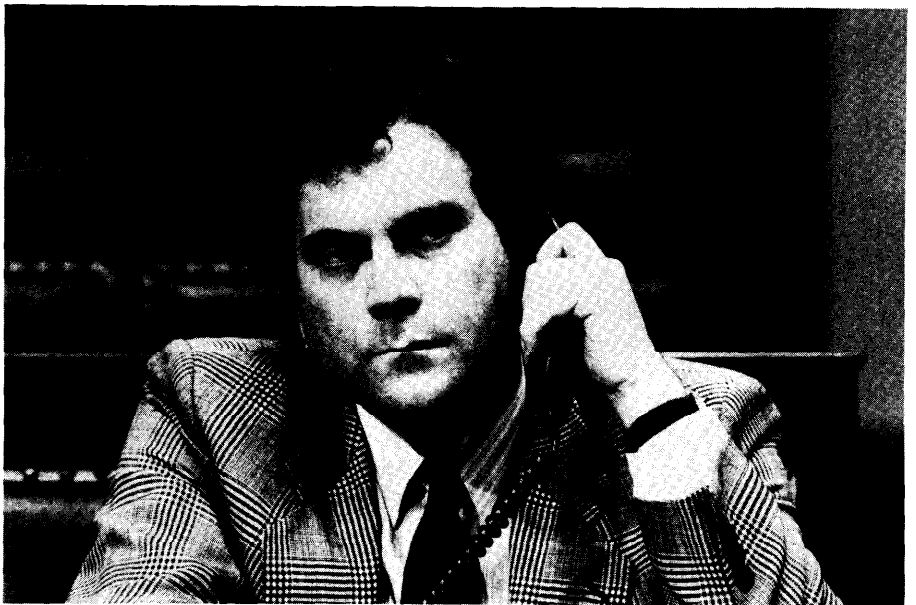
Verschillende collega's, onder meer de heer Dillen, hebben gealludeerd op de vorm van de zogezegd „nieuwe Executieve”. Ik wens te zeggen dat ik deze begroting nog altijd in dezelfde optiek en in dezelfde geest verde-

dig als ik ze heb opgesteld. Voor mij geldt die begroting voor het hele jaar. Er is nog geen nieuwe Executieve en wij moeten op die zaken niet vooruitlopen. Op het ogenblik is de Executieve nog altijd wat zij is. Dat is trouwens ook binnen de Executieve overeengekomen. Wij zullen ook geen aanwezigheid dulden van andere partijen. De heer Van Elewyck heeft gesproken over de betrokkenheid van een aantal partijen die geen deel uitmaken van de huidige Executieve. Wij zullen echter nooit vreemde eenden in de bijt dulden.

De heer J. Van Elewyck : Wie bedoelt u met wij ?

De heer Walt Niel : De PW. Die mening wordt trouwens voor zover ik weet, ook gedeeld door onze coalitiepartner.

Ik moet u zeggen dat u mij ontgoocheld hebt, mijnheer Van Elewyck, met uw pleidooi voor een proportionele samenstelling van de Executieve. Ik herinner eraan dat u nog niet zo lang geleden de leden van de Executieve uitschold voor waterdragers van de nationale Regering. Ander-

De heer E. Van Rompuy (CVP), verslaggever over de middelenbegroting 1988, beperkte zijn betoog tot het weergeven van enkele discussiepunten die in de Commissie voor Financiën en Begroting ter sprake kwamen

Walt Niel

zijds hebben wij in het Katharina-akkoord voorbehoud gemaakt voor de verdeling van de kijk- en luistergelden wat Brussel betreft. Op ons aandringen hebben wij tijdens nachtelijke onderhandelingen over het Katharina-akkoord bekomen dat de kijk- en luistergelden voor Brussel geblokkeerd zouden worden. Men heeft 20 procent van de gelden voor de Vlamingen behouden, 78 procent voor de Franstaligen, terwijl 2 procent als symbool voor het niet aanvaarden van die vastlegging geblokkeerd bleef. Een vastlegging 80-20 die u wél zal aanvaarden, mijnheer Van Elewyck. Ik heb dit slechts aangehaald om u aan te tonen dat onze woorden en daden ons blijven volgen.

De heer J. Van Elewyck : Uw daden blijven u zeker volgen, Een misdaad wordt altijd 's nachts gepleegd.

De heer L. Walt Niel : Er werden ook concrete vragen gesteld over de toestand in het Vlaanderen van morgen. De heer Verhaegen heeft vragen geformuleerd over het investeringsprogramma. Het bedrag dat de gemeenschap besteedt aan investeringen, is een zeer belangrijke factor voor het stimuleren van de economie. Ik heb er u reeds op gewezen dat het noodzakelijk was om dit programma nu met 10 procent te reduceren. Mag ik toch nog even enkele cijfers aanhalen ? In 1985 bedroeg dit programma 19 miljard F., in 1986 hebben wij dit bedrag opgevoerd tot 21 miljard F., in 1987 hebben we het opnieuw met 10 procent verhoogd tot 23,3 miljard F. Nu waren wij genoodzaakt het bedrag terug te brengen op het niveau van 1986 om een bepaald deficit te respecteren, ook voor de komende jaren. Ik wil erop wijzen dat dit bedrag nog steeds hoger ligt dan in 1985. Weliswaar zou ik graag het investeringsprogramma verder hebben opgevoerd. Maar wij betalen nu eenmaal nog altijd de financiële tol van de zeer doorgedreven inspanningen – en ik heb hierop geen kritiek – van het begin van de jaren tachtig op het stuk van de investeringen, namelijk 32 miljard waarover u het had. Daarvan ondervinden wij nog steeds de financiële nasleep.

U hebt ook gesproken over de demografische evolutie tot na het jaar 2000, over de noodzakelijkheden voor het onderwijs en over de wisselwerking tussen cultuur en economie. Er is Ook wisselwerking tussen leefmilieu en economie waarvoor wij meer oog moeten hebben. Het is misschien een teken van de huidige evolutie in onze maatschappij dat sectoren zoals economie en financiën zich niet tot een nauwkeurig omschreven domein blijven beperken. Zij richten zich ook tot meer maatschappelijke milieus, zoals bv. de cultuur, het leefmilieu enzovoort waardoor deze milieus op hun beurt ook meer economische invloed gaan uitoefenen.

Er werd ook gesproken over de federaliseringsgedachte. De heer Verhaegen verheugt er zich over dat er op dat stuk een belangrijke doorbraak is gebeurd. Ik zou tevreden zijn mocht eens en voor altijd het communautair probleem uit de weg kunnen worden geruimd al was het alleen maar al opdat er dan een alibi zou kunnen worden weggenomen ten aanzien van bepaalde operaties in andere domeinen. Ik denk hierbij aan de val van de regering Martens-Go1 die zeggend over een communautair probleem is gestruikeld. Ik wil nog waarschuwen voor een andere zaak waarop ik straks nog nader terugkom, namelijk op de overdreven euforie die wij zouden kunnen voeden bij degenen die rekenen op een belangrijke uitbreiding van de bevoegdheden en middelen voor de Gewesten.

Vooreerst, mevrouw Vogels, hebt u nog een vraag gesteld inzake de kabinetsuitgaven. U stelde dat de lonen, de wedden en de huren van de kabinetten in de Vlaamse Gemeenschap overdreven zijn.

Mevrouw M. Vogels : In vergelijking met de uitgaven van de administratie wel.

Minister L. Walt Niel : Ik doe u opmerken dat de samenstelling van de kabinetten op dezelfde manier is geregeld als voor de nationale kabinetten. Een Gemeenschapsminister heeft recht op zeven stafmedewerkers, met een dertigtal uitvoerende personeelsleden, de chauffeurs inbegrepen. Ik kan u de verzekering ge-

ven dat de kabinetsbezetting met de gelijke mensen in de Vlaamse Gemeenschap meer dan noodzakelijk is, precies omdat wij niet over de administraties beschikken zoals die in de nationale Regering voorhanden zijn.

Weet u dat de begroting waarover wij momenteel spreken voor 95 procent door mijn kabinetsmedewerkers wordt opgesteld ? Op de administratie kunnen slechts een viertal personen zich met de begroting bezighouden. Zij verlenen documentatie en logistieke steun, maar ook het materiële werk gebeurt op mijn kabinet. Dit betekent dat het meerendeel van mijn collega's via hun kabinet hun werk verrichten, daar waar voor de nationale Regering administraties voor ieder departement voorhanden zijn.

De heer J. Van Elewyck : Dat is het gevolg van de politieke benoemingen.

Mevrouw M. Vogels : De vraag is of u niet moet investeren in een betere administratie dan wel in voorbijgaande kabinetten.

Minister L. Walt Niel : Wij beschikken over een budget van 92 à 93 miljard F. Wij moeten eruit halen wat eruit te halen valt. Verleden jaar heb ik een vergelijkende studie gemaakt over de begrotingen van de Vlaamse Gemeenschap enerzijds en van de Waalse Gewestraad en de Franse Gemeenschapsraad samengevoegd anderzijds. Weet u dat de Vlaamse Gemeenschap 1,8 miljard F. minder uitgeeft aan kabinetten en administraties dan het zuiden van het land ? Hiervoor kunnen objectieve factoren worden aangehaald. Voor de Franse Gemeenschap en de Waalse Gewestraad is een gedeelte in Namen gehuisvest, wat kostenverhogend werkt.

Er werden vragen gesteld over de eigen ontvangsten, over de eigen fiscaliteit en over de milieueffingen. Wij hebben moeilijkheden met de milieueffingen gehad. In de vorige begroting was een ontvangst van 250 miljoen voorzien. Eind januari was daarvan ongeveer 121 miljoen F. binnengekomen omdat de Raad van State had gesteld dat de milieueffingen

Waltiel

geen retributies waren, maar wel belastingen, zodat wij een operatie hebben moeten doorvoeren met het overbruggen van 225 miljoen F. van titel I naar titel II. Tevens mocht de steun aan de Vlaamse Afvalmaatschappij niet meer worden aanzien als een voorschot, maar als een werkelijke dotatie. Daardoor komt de opbrengst van de milieuheffingen in de volledige kas, waarbij het principe van universaliteit en niet-affectatie zou worden toegepast. Dit advies kwam pas toe in september, zodat het ganse inningssysteem moest worden herzien, zodat in januari 1988, bij het opmaken van de kas, wij slechts beschikten over de inningen van een viertal maanden van 1987. Dat geld is niet verloren omdat door het karakter van de belasting er een invorderperiode van vijf jaar komt, wat voor een retributie niet het geval zou zijn. Wat wij uitgesteld hebben door die beslissing van de Raad van State, kan binnen een periode van vijf jaar worden geïnd. Het bedrag van de geplande ontvangsten voor 1988 hebben wij trouwens verhoogd met 100 miljoen tot 350 miljoen F. Dat zult u wel hebben gezien.

Mijn collega's noemden u „les campagnes”, de mannen van de campagne. Vele landgenoten weten spijtig genoeg nog niet helemaal goed wat de Vlaamse Raad en de Vlaamse Executieve doen, wat de bevoegdheden ervan zijn en welke politiek wordt gevoerd. Waarschijnlijk is dat één van de redenen waarom sommige van mijn collega's campagne voeren om bepaalde zaken ingang te doen vinden. Ik spreek mij daarover niet uit. Dat moet elke Gemeenschapsminister voor zichzelf beoordelen.

Een ander zeer belangrijk probleem is dat van de overdracht van bevoegdheden en middelen. Ik waarschuw voor een overdreven euforie op dat vlak. Het is niet de bedoeling hier een volledige bespreking te wijden aan de eventuele herzieningen van de wetten van 8 augustus en 9 augustus. Dat zal moeten geschieden in een ander parlement. Wanneer men nagaat wat er zal worden overgedragen dan vind ik niet zoveel om over te jubelen.

Op het vlak van de gewestelijke aanlegingen heb ik in het document 12 punten genoteerd waarvan er amper drie financiële middelen impliceren : ten eerste, de overdracht van het Gemeentefonds, het Hulpfonds van het financieel herstel van de gemeenten en het Provinciefonds uitgezonderd Brabant ; ten tweede, de overdracht van infrastructuur en verkeer en ten derde, de tewerkstellingsprogramma's. Ik onderschat geenszins de weerslag van het feit dat het administratief en geldelijk statuut van de Gewesten een zuiver gewestelijke aangelegenheid zal worden. Thans behoort dat nog altijd tot de nationale materie bij toepassing van artikel 87, paragraaf 3 van de bijzondere wet van 8 augustus. De overdracht naar de Gewesten heeft waarde, maar impliceert geen overdracht van middelen.

Voor wat de Gemeenschappen betreft vind ik twee punten, namelijk ten eerste de overdracht van het onderwijs, inclusief het universitair onderwijs behalve de middelen voor buitenlandse studenten aan de universiteiten, en ten tweede, de steun aan de geschreven pers.

Ik heb nagerekend dat het hier gaat om een overdracht van 65 miljard F. lopende middelen en 36 miljard F. investeringsmiddelen met betrekking tot de wegen, waterwegen, verkeer, zeewezen en opsorping van de tewerkstellingsprogramma's. Samen is dat 101 miljard F.

Een tweede sector is het Gemeentefonds, 63 miljard F.

Wij weten allen hoe het Gemeentefonds tegenwoordig functioneert. In het huidig systeem zijn de Gewesten bevoegd om de verdelingscriteria in het Gewest vast te leggen en de Staat betaalt rechtstreeks aan de gemeenten. Zal er iets aan die toestand veranderen ? De dotatie zal aan de Gewesten worden gegeven, en het Gewest zal rechtstreeks kunnen doorstorten.

De overdracht van het onderwijs impliceert 280 miljard F. maar voor 80 procent zijn die bestemd voor personeelskosten, voor 10 procent voor investeringen en voor 10 procent voor werkingskosten.

Ten slotte heeft men niet zoveel middelen om een nieuwe politiek te voeren en om nieuwe initiatieven in om het even welk domein te financieren. De gelden bestemd voor het financieren van de waterwegen, de wegen, de luchtwegen, het zeewezen en de opsloppingsprogramma's voor werkloosheid zullen meer dan nodig blijken vermits op die posten ons een deficit van 14,3 procent te wachten staat.

Mevrouw Vogels, wees gerust, met wat dit Regeerakkoord bepaalt zullen wij niet veel middelen hebben om nieuwe uitgaven te financieren en om nieuwe initiatieven te nemen.

Ik heb een diepgaande studie gemaakt over het financieringsmechanisme. Ik kan u verschillende criteria geven waarom ik het verkeerd vind. Ik vind het echter in eerste instantie verkeerd om de volgende reden. Mijnheer Verhaegen, hier kom ik terug op wat u hebt gezegd, namelijk dat wij zeer voorzichtig moeten zijn, dat men nog niet zeker is van de waarde van de cijfers die ons voorliggen en dat iedere vlugge beslissing ter zake verkeerd is.

Ik denk altijd terug aan de wet van 9 augustus 1980. Toen dachten wij ook dat ze voor vele jaren zou gelden. Maar op 5 maart 1984, nog geen drie jaar verder, moesten wij al een fundamentele wijziging aanbrengen aan de voornoemde wet. Ik ben ervan overtuigd dat een grendelsysteem inbouwen, via het mechanisme van de bijzondere meerderheden, een hoogst onvoorzichtige stap is. Het zou ons beletten eventuele tekortkomingen en eventuele nadelige factoren teniet te doen. En, die nadelige factoren zijn erin te vinden.

In mijn inleidende uiteenzetting heb ik gesteld dat een eerste beginsel – dat was trouwens ook naar voor gebracht door de Vlaamse onderhandelaars op Hertoginnedal – moet zijn dat er een einde moet komen aan het dotatiestelsel. Ik kan u bewijzen dat het stelsel dat hier is uitgewerkt niet meer of niet minder is dan een dotatiestelsel, overgoten met een fiscaal sausje. Het is immers nog altijd de Staat die zal bepalen hoeveel wij krijgen en wat wij mogen uitgeven, zon-

Walt Niel

der dat de minste mogelijkheid wordt geboden om eigen initiatieven te nemen, hetzij ter financiering van nieuwe initiatieven, hetzij om bepaalde lasten, die ons overdreven lijken, te verminderen.

Wanneer wij een fiscale, financiële en politieke autonomie willen, dan moeten wij geen deel krijgen van belastingen. Wij moeten het deel dat wij nodig achten, zelf kunnen bepalen. Het zou zeer gemakkelijk zijn geweest dit te realiseren zonder de fundamentele filosofie te wijzigen.

Ik vind het bovendien onverantwoord in het systeem solidariteitsmechanismen in te bouwen die momenteel geen zin hebben en die ons in de toekomst zeer veel geld zullen kosten. Inderdaad, afgezien van het horizontale solidariteitsmechanisme dat in de overgangperiode is gepland, voorziet het definitieve stelsel een solidariteit van 468 frank per inwoner per punt afwijking ten opzichte van het rijksgemiddelde, te betalen door de nationale overheid. Dat is een verticale solidariteit, waarvan wij Vlamingen altijd 60 tot 65 procent zullen betalen omdat 60 tot 65 procent van de inkomsten uit de personenbelasting uit Vlaanderen komt.

Ten slotte vind ik geen teken van return. Er is geen teken van een eventuele beloning van de inspanningen die wij in de Vlaamse Gemeenschap hebben gedaan.

Volgens mij is de prijs die wij moeten betalen voor de overdracht van het onderwijs naar de Gemeenschappen – daar gaat het ten slotte om – veel te hoog. Het is een georganiseerde en geïnstitutionaliseerde aanslag op de Vlaamse financiën voor de toekomst.

Aanvankelijk dacht ik daarover niet te spreken, maar gezien verschillende sprekers daarop hebben gewezen, heb ik gemeend daarop te moeten ingaan, omdat men in Wallonië in dat verband een andere visie heeft.

Dames en heren, ik zal nooit de nacht Hertoginnedal vergeten, waar het Katharina-akkoord werd afgesloten en waar één van de meest voor-

aanstaande van het Waalse Gewest – hij heeft nu trouwens een hoge post in de nationale Regering – op een bepaald ogenblik, toen over de federalisering en de uitbreiding van de bevoegdheden werd gesproken, zei „Moi je suis un fédéraliste de sous”. Het was hem dus om geld te doen en, wanneer er geen geldelijke voordelen waren, was hij niet geïnteresseerd.

Dames en heren, ik heb daarover mijn mening; dit zal nog vaak aan de orde komen en ik meen, ten eerste, dat wij een begroting hebben ingediend die beantwoordt aan de mogelijkheden van de Vlaamse Gemeenschap op dit ogenblik en ten tweede, mevrouw Vogels, wij zijn meer bekommerd om het welzijn van de personen dan dit het geval is in de andere Executieven. Het blijkt ook uit de studie dat onze aandacht voor de bejaarden, voor de mindervaliden, voor de jeugd, veel belangrijker is, ook in het uitgavenpakket, dan in de Waalse Executieve en de Franstalige Gemeenschap. Bijgevolg durf ik stellen dat wij een begroting hebben ingediend, binnen de grenzen van onze mogelijkheden, een begroting die aandacht besteedt vooral aan de mens. Bovendien verheer ik niet dat ik bekommerd ben voor hetgeen ons te wachten staat.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Voorzitter, ik wens aan de heer Walt Niel een vraag te stellen : de Ondervoorzitter van de Vlaamse Executieve heeft over de overdracht van bevoegdheden en financiering een belangrijke politieke verklaring afgelegd.

Daarom wens ik te vernemen of hij deze uitspraak al dan niet deed namens gans de Executieve, ook namens zijn partners in de Executieve. Ik meen dat deze vraag haar belang heeft en ik verzoek bijgevolg de Ondervoorzitter van de Executieve ze te beantwoorden.

Minister L. Walt Niel : Mijnheer de Voorzitter, mijns inziens heb ik nog altijd het recht – dit in tegenstelling met de mening van de heer Van Elewyck – een eigen mening te formuleren.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Voorzitter, dan noteer ik dat de Executieve niet meer uit één mond spreekt; dat is ook een belangrijk feit.

De Voorzitter : Mevrouw Duroi-Vanhelmont heeft het woord.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, vooreerst betreuf ik, mijnheer de Minister, dat u gemeend heeft de woordvoerders van de zes politieke fracties te hebben gehoord en dat u geen rekening heeft gehouden met het feit dat de Vlaamse socialisten hun spreektijd onder twee sprekers hebben verdeeld.

De heer J. Van Elewyck : Zeer juist.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont : Naar aanleiding van de regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve heb ik de moeite gedaan de principes die in het Regeerakkoord werden vooropgesteld te toetsen aan de destijds ingediende ontwerp-begroting. Het ontwerp-decreet op de middelen- en uitgavenbegroting voor het dienstjaar 1988, dat thans aan onze goedkeuring wordt voorgelegd, heeft de Minister van Begroting bestempeld als „de intussen geactualiseerde ontwerpen waarbij de essentie van het in september 1987 uitgestippelde beleid is doorvertaald naar het huidige ontwerp”. Derhalve blijven mijn opmerkingen vandaag even gegrond als in februari jongstleden, zij het dat ook ik moet actualiseren.

Twee punten wil ik in herinnering brengen. Ten eerste, dit ontwerp van decreet beantwoordt in het geheel niet aan de krachtlijn die de Vlaamse Executieve naar voren schoof om de fundamentele beginselen inzake universaliteit en niet-affectatie van de ontvangsten te respecteren. Niet minder dan 34 decretale artikelen slaan op de verrichtingen op de afzonderlijke sectie en geven aanduidingen, maar hoofdzakelijk afwijkingen op de comptabiliteitswetten. Daarbij worden 38,8 miljard F., dit is ruim 40 procent van de totale inkomstenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap, overgeheveld naar de afzonderlijke sectie. Daarvan bestaat

Duroi-Vanhelmont

een gedeelte uit eigen middelen die in de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap had moeten worden opgenomen, wat een inbreuk betekent op de universaliteit van de begroting.

Een ander gedeelte is afkomstig van de overdrachten van Titel I en Titel II van de uitgavenbegroting. De fondsen die erop betrekking hebben, werden meestal opgericht om andere begrotingstechnische regels, zoals de annaliteit, te omzeilen. Langzamerhand glijdt de begroting van de Vlaamse Gemeenschap weg naar een document dat nog slechts waarde heeft als prognose van de ontvangsten en de uitgaven, maar geenszins de titel verdient van begrotingsdecreet dat de kenmerken respecteert, vastgelegd in de comptabiliteitswetten.

Een tweede kritiek die ik geuit heb op het Regeerakkoord betrof de intentieverklaring betreffende de afbouw op een gefaseerde wijze van de prefinancieringsmechanismen.

Zowel in de toelichting bij de begroting als in de uiteenzetting verstrekt in de Commissie van Financiën en Begroting door de Minister van Begroting, werd sterk de nadruk gelegd op de verhoging van de afbouw van de prefinanciering in de sector Bouw en Saneringspremies, met 50 miljoen F. dit jaar. Aldus zou tijdens dit begrotingsjaar 400 miljoen F. worden omgezet in de rechtstreekse begrotingskredieten. Het wordt bestempeld als een schijf van 11,7 procent.

Een aandachtige toehoorder zou de conclusie kunnen trekken dat het zou gaan om 11,7 procent van de huisvestingskredieten. Een even aandachtig luisteraar zou kunnen veronderstellen dat het 11,7 procent betreft van de totale prefinanciering, wat reeds zou kunnen bestempeld worden als een stap in de goede richting. Niets is minder waar, want het totaal aan prefinancieringen belooft 16 miljard F., waardoor de afbouw van 400 miljoen frank net 0,25 procent bedraagt.

Mijnheer de Minister, de Vlaamse Socialisten appreciëren elke inspan-

ning die wordt gedaan om een aanvang te maken met de afbouw van de prefinanciering. Gelet op de geringe omvang ervan, zijn ze van mening dat het totaal geen weerspiegeling vormt van de in het Regeerakkoord vooropgestelde verbetering van het budgettair beleid dat onder meer zou verwezenlijkt worden door de afbouw op korte en middellange termijn van de prefinancieringsmechanismen. Dit wordt afbouw op heel lange termijn.

Nochtans wordt door iedereen erkend dat de prefinanciering de correlatieve kredieten buitenmatig doet stijgen. In 1987 bedroegen ze 16,1 miljard, thans in 1988 17,2 miljard F. Dit betekent dat de Vlaamse Executieve 1 miljard F. beleidskredieten minder heeft dan vorig jaar. Maar dat zal wellicht gecompenseerd worden bij het bijblad 1988, dan zal men vaststellen dat het begrotingsdeficit 1 miljard F. hoger ligt. Zoals dit ook het geval is voor het ontwerp tot aanpassing van de begroting 1987 dat aan onze goedkeuring wordt voorgelegd en waarin we moeten vaststellen dat 1,237 miljard bijkredieten nodig zijn voor de vorige dienstjaren, zodat het uiteindelijke deficit van 1987 steeg tot 3 miljard F. Hier kunnen we reeds met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid stellen dat we bij het aanpassingsblad 1988 tot hetzelfde negatief saldo van 3 miljard F. zullen komen.

In verband met de eigen ontvangsten van het dienstjaar 1988 worden de inkomsten uit de milieuheffingen in uitvoering van het decreet van 24 oktober 1986 geraamd op 350 miljoen. Gelet op de late goedkeuring van het financiedecreet – 30 maart 1988 – en niettegenstaande de terugwerkende kracht ervan, zal dit bedrag ernstig in het gedrang komen. Het talmen van de vorige Vlaamse Uitgaven bij de indiening van het ontwerp van financiedecreet vóór de ontbinding van de Vlaamse Raad zal aan de oorsprong liggen van merkkelijk minder inkomsten uit de milieuheffingen voor de Vlaamse Gemeenschap. Het financiedecreet, juist zoals de financieringswet, moet goedgekeurd worden vóór 1 januari van het desbetreffende jaar, om de belastingen te kunnen

heffen met ingang van 1 januari van het dienstjaar.

De niet-indiening van het financiedecreet van voor de ontbinding van de Vlaamse Raad getuigt ervan hoe ernstig de vorige Executieve het meende met het principe „de vervuiler betaalt”. En dit beleid wordt voortgezet, de Minister van Begroting verklaarde in zijn uiteenzetting in de Commissie van Financiën en Begroting dat „De continuïteit van het beleid zoals het in 1987 werd gevoerd en in 1987 voor 1988 werd opgevat, is verzekerd”.

We zijn er dan ook van overtuigd dat het deficit van 1.264,5 miljoen frank ruim onderschat is en dat bij de indiening van het bijblad 1989 we een bijkomend deficit zien verschijnen voor de vorige jaren.

Mijnheer de Minister, u heeft ook duidelijk gesteld in uw uiteenzetting dat er nog geen beslissing is gevallen over de inlevering van 543,6 miljoen frank die in het kader van de sanering van de openbare financiën aan de Vlaamse Gemeenschap was opgelegd. De Vlaamse Executieve heeft eigenmachtig beslist die besparing niet uit te voeren. Ik wens u veel geluk in het Overlegcomité Regering-Executieven. Een alerte Minister van Financiën zal daar niet overzien. De truc om de inlevering, indien ze toch moet uitgevoerd worden, te laten gebeuren op thesauriebasis is verwerpelijk want ze scheidt discriminatie tegenover de nationale departementen die daadwerkelijk moesten inleveren op hun begroting. De besparing op de thesaurie is een formele besparing want niets sluit uit dat ze slechts gebeurt door het uitstel van betalen van aangegane verbintenissen. Mijn prognose is dat een onderlegde Minister van Financiën zulke truc niet kan aanvaarden en dat ook die 543 miljoen F. in het volgend aanpassingsblad zal opduiken.

Wat de uitgavenbegroting betreft, betreuren de Vlaamse socialistische achteruitgang met 2,4 miljard F., ten opzichte van 1987 van het investeringsprogramma. Het bedraagt nog 21,274 miljard F., het is een achteruitgang van 10 procent. De daling van het investeringsprogramma met

Duroi-Vauhelmont

10 procent zal voelbaar zijn in de bouwsector. Alle mooie verklaringen over beperkingen op de vrijgave van het programma tijdens de vorige begrotingsjaren, ten spijt, er staat slechts 21,274 miljard ingeschreven, en geen frank meer. Is dit dan de relance waarover in de regeringsverklaring zo mooi wordt verklaard dat we de „economische groeipool die Vlaanderen in Europa uitmaakt, verder verstevigen en uitbouwen.” Alleszins geen groei van de bouwsector !

Bijzonder zwak is het deel toebedeeld aan de waterzuiveringssector, overeenkomsten met de nationale overheid zouden moeten worden getroffen om haar deel te betalen in de waterzuivering.

Evenzeer betreuren de Vlaamse Socialisten de beperkte middelen die toegekend worden aan het investeringsfonds. De trekkingsrechten voor de Vlaamse Gemeenten worden gelimiteerd tot 1 miljard F. Een miljard moet verdeeld worden onder alle Vlaamse gemeenten voor „de gedeeltelijke financiering van geringe omvang.” Men zou de benaming investeringsfonds beter behouden voor een fonds die naam waardig.

Daarentegen werden wel middelen gevonden, voor het fonds voor innovatie en technologie : 2 miljard F., terwijl u beweert geen geld te hebben om de gewestelijke investeringsmaatschappij voor Vlaanderen een bijkomend kapitaal van 1 miljard F. te verstrekken. De oprichting van het fonds voor innovatie en technologie betekent niets minder dan de politisering van ons industrieel beleid. Het is te betreuren, omdat we over instellingen als de GIMV beschikken die daarvoor werden gecreëerd, die objectiever werken en beter uitgerust zijn om de beoogde tegemoetkomingen te verlenen in de kapitaalstructuur van strategische projecten.

Tenslotte verdient het provisioneel krediet, voorzien voor de overgeheveldde of nog over te hevelen instellingen van openbaar nut alle aandacht. 4.296,4 miljoen in Titel I en 461,5 miljoen F. in Titel II lijken een ruime

provisie, maar gelet op de belangrijkheid van de parastatale instellingen die nog moeten worden overgeheveld, zoals het Rijksfonds voor Sociale Reclassering van de Mindervaliden en het Studiecetrum voor Kemenergie te Mol, rijst de vraag of voldoende middelen zijn gereserveerd. In elk geval blijkt uit de werkzaamheden van de onderzoekscommissie naar de fraudeschandalen in het SCK nu reeds voldoende, dat een gebrek aan investeringsmiddelen vanwege de overheid, het algeheel gebrek aan interesse van de overheid slechts kunnen leiden naar wanorde en nonchalance in het beleid. Men moet ter zake geen specialist zijn om vast te stellen dat een oordeelkundige controle op alle gebied, veel had kunnen voorkomen. Daarom is het zo belangrijk dat men de parastatalen die moeten overgeheveld worden, niet laat verkommeren, dat men hoogdringend werk maakt van de communautarisering, tegelijkertijd orde op zaken stelt, maar toch voldoende middelen ter beschikking stelt om hun opdracht te blijven vervullen. Mijnheer de Minister, geachte collega's, dit zijn enkele algemene redenen waarom de Vlaamse Socialisten de ontwerpbegrotingen niet zullen goedkeuren. (*Applaus bij de SP*)

De Voorzitter : De heer Van Hooland heeft het woord.

De heer R. Van Hooland : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, waarde collega's, wij kregen in de Commissie voor Financiën en Begroting reeds en zullen nog de kans hebben om onze opvattingen, bedenkingen en vragen te formuleren bij de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Na wat hier in een breder en vooral politiek verband reeds is gezegd, wens ik over vijf punten het woord te voeren, of 1 punt per 2 aanwezigen, de voorzitter en ikzelf inbegrepen. Het gaat over punten van begrotingstechniek, financieel en algemeen beleid, kortom van management.

Ten eerste. Bij een orthodoxe voorstelling van zaken stelt men vast dat er netto 17 miljard F. te financieren valt, in plaats van 1,3 omdat men er een gedebudgetteerd bedrag van 15,7

miljard moet bijtellen. De heer Denys heeft hier al naar verwezen. En de heer Verhaegen sprak van een noodgreep waarbij hij het had over het investeringsprogramma dat diende te worden teruggeschroefd met 2,1 miljard F., hetzij van 23,6 in 1987 naar 21,5 miljard F. voor 1988. De debudgettering lijkt mij een meer opvallende noodgreep !

Tweede punt. Er zijn onvoldoende middelen en het tekort moet met leningen worden gefinancierd. Dat is in principe verdedigbaar voor zover men de leningen niet gebruikt voor de financiering van de lopende uitgaven en voor zover dit met duidelijkheid gepaard gaat. Nu weten wij niet waar wij financieel en beleidstechnisch aan toe zijn. Wij pleiten nogmaals voor een orthodoxe en doorzichtige schuldfinanciering door de Vlaamse Gemeenschap. Wij vinden te veel debudgettering in verschillende domeinen en ook te veel financieringswijzen.

Bijvoorbeeld – en dit is reeds aangehaald – in de sector huisvesting en zijn instellingen ; bijvoorbeeld inzake huisvestingspremies met financiering via kredietinstellingen ; bijvoorbeeld een deel van de gemeentelijke werken wordt vanaf dit jaar gefinancierd via het Investeringsfonds met toelagen voor aflossingen en inrestlasten aan de Gemeenten in plaats van kapitaaltoelagen zoals nochtans voorzien ; bijvoorbeeld in de gezondheidssector via het Fonds voor Ziekenhuizen en Medisch-sociale Instellingen .

Wij pleiten ook voor overzichtelijk en efficiënt schuldbeheer. Op onze vraag naar een overzicht en naar de evolutie van de schuldenlast van de Vlaamse Gemeenschap ontvingen wij helaas tot vandaag geen antwoord. De heer Minister verstreekte wel gegevens over de financieringslasten, maar dat was niet de vraag. Deze bedragen zijn trouwens in de begroting vermeld. Terloops, het Waalse Gewest verstrekt wel het betrokken overzicht. Bij ons staat de schuldenlast van de Vlaamse Gemeenschap „pro memorie”.

Deze aangelegenheid is nochtans zeer belangrijk, met name te weten

Van Hooland

wat de schuldenlast is van de Vlaamse Gemeenschap. Belangrijk is ook de schuldenlast te kennen van de para-regionale en para-communautaire instellingen met waarborg van het Gewest of van de Gemeenschap. Het is ook belangrijk de schuldenlast en de positie te kennen van de bedrijven met gewestwaarborg in het raam van de economische expansie.

Niet alleen een overzicht is belangrijk, maar ook een efficiënt **schuldbehoer** is uiteraard zeer gewenst. Bijvoorbeeld, met het Investeringsfonds zou men pogen de financiering anders aan te pakken en te vereenvoudigen, onder meer door bijvoorbeeld bij financiering door lening door het Vlaamse Gewest de lening rechtstreeks in haar geheel en gunstig te negotiëren. Nu lenen de gemeenten elk afzonderlijk voor rekening van het Vlaamse Gewest. De Minister ziet de tekortkoming in en geeft onduidelijkheid toe. Hij heeft dit riddelijk toegegeven en bij deze gelegenheid wil ik hem ook niet alle verdiensten ontzeggen. De vraag blijft echter hoe het in de toekomst wel zal gebeuren.

Ten derde : de berekening van de budgettaire ruimte vinden wij nogal betwistbaar. De Minister neemt de totale uitgaven zijnde 93 miljard F. ; hij trekt er 36,5 miljard af voor de verplichte uitgaven ; dit geeft dus 57 miljard. Hij vergeet er ruim 43 miljard vastleggingskredieten en vastleggingsmachtigingen bij te voegen, wat meer mogelijkheden opent.

Ten vierde, bij de middelenbegroting vragen wij de grootste waakzaamheid van de Vlaamse Executieve en wij verwijzen naar de rijksmiddelenbegroting. Aansluitend bij het overzicht – bijlage II van de algemene toelichting, inzake dotaties en *ristorno's* -, dient opgemerkt dat door de vorige nationale Regering en onder impuls van de Vice Eerste Minister en Minister van Begroting zelfs de minimale *ristornering* aan Gemeenschappen en Gewesten voor een deel in vraag werd gesteld. Uit het ontwerp van de rijksmiddelenbegroting van 1988 blijkt immers dat een „nieuwe interpretatie” van artikel 9 paragraaf 1

van de wet van 9 augustus 1980 werd gehanteerd, waardoor reeds definitief toegekende *ristorno's* voor 1985 worden betwist en waardoor voor 1988 bijna 1 miljard *ristorno's* aan Gemeenschappen en Gewesten – niet alleen aan de Vlaamse Gemeenschap – zouden onthouden worden. Terecht heeft de Voorzitter van de Vlaamse Executieve in oktober 1986 hiertegen gereageerd en gelukkig heeft, naar verluidt, de nieuwe nationale Regering tijdens de jongste bijeenkomst van de Ministerraad vorige week reeds een amendement op de vroeger ingediende rijksmiddelenbegroting voor 1988 aanvaard en zal de vóór 1988 toegepaste berekeningswijze van de *ristornobedragen* verder gehandhaafd blijven. Dat betekent dus 1 miljard F. meer voor de Gewesten en Gemeenschappen.

Ten vijfde, met nadruk en voor de begroting 1989 vragen wij, zowel om redenen van effectiviteit als van inzicht, nogmaals meer programmering, zoals trouwens nu in uitzicht wordt gesteld door de Vlaamse Gemeenschap en zoals voor 1988 reeds door het Vlaams Gewest, in een omzendbrief van 31 juli 1987, werd opgelegd aan de gemeenten in Vlaanderen ! Dat gebeurde ook al in een omzendbrief van 7 augustus 1980 ! Zonder meerjarenprogrammering is samenhangend en effectief beleid ondenkbaar. Een budgettaire programmering van alle uitgaven van de Gemeenschap is echter onmogelijk zonder beleidsanalyse en -nota's. Trouwens, onze rol in deze Vlaamse Raad inzake beleidsontwikkeling en -vorming alsmede inzake beleidsevaluatie, is anders praktisch niet te spelen. De genoemde termen van beleid en management zijn in dit halfroend helaas weinig te horen.

In één adem pleiten wij ook voor meer gefundeerde toelichting bij de begroting, met meer uitgesproken strategische beleidslijnen en bruikbare oogmerken. Een doelgerichte beleidsvoering is anders onmogelijk. Wij pleiten ook voor meer beleidsondersteuning door de Administratie ter verlichting van de taak van de Kabinetten, maar vooral ter verzekering van de continuïteit en de professionaliteit in de **beleidsondersteuning**.

Het valt mij op dat hier gemakkelijk de SERV wordt geciteerd, en terecht. Het valt mij op dat gemakkelijk professoren van de KUL worden geciteerd, en terecht. Men zou er ook kunnen citeren van de RUG, want ook zij zijn bezig met wetenschappelijk onderzoek, nl. met een doorlichting van het beleid van de Vlaamse Gemeenschap. Maar wanneer worden eindelijk eens onze Vlaamse ambtenaren en topambtenaren geciteerd ?

Morgen wordt het wellicht nog moeilijker, want nu maken we nog een vlakke rit mee, maar morgen wordt het een bergrit van eerste categorie.

Meer nog dan goede wil zal er management nodig zijn, want zuinig beheer is een zaak van professioneel management en niet alleen van goede wil en van ingesteldheid. Dit horen wij hier veel te weinig, of zelfs niet.

Er is ook het inzicht. De huidige opmaak van de begroting, noch de toelichting, laten toe na te gaan of bepaalde richtplannen worden gevolgd. Een voorbeeld : één van de weinige beleidsnota's of richtnota's vinden wij in de sector drinkwatervoorziening in Vlaanderen, met een indicatief meerjarenprogramma ten belope van 10,6 miljard F. voor 1984 tot 1992. De realisatie van de voorziene prioritaire projecten, dus op korte termijn, vergt een investering van 1,65 miljard frank ; bij 60 procent gewestsubsidiering is dit ongeveer 1 miljard frank. Bij spreiding van de financiële lasten voor het Gewest over bijvoorbeeld tien jaar, vergt dit een krediet van 100 miljoen per jaar.

Sectie 76, kapitaaluitgaven, stuk 8-A (BZ 1988) nr. 10 bladzijde 154, vermeldt als subsidies voor de NMW en de lagere overheden voor investeringen in infrastructuur voor watervoorziening, nl. vastleggingskredieten ten belope van 360 miljoen F en ordonanceringskredieten ten belope van 504,5 miljoen F. Dit bedrag omvat echter niet enkel de investeringen voor productie-, maar ook voor de distributie-infrastructuur, en de begroting laat derhalve niet toe na te gaan in hoeverre het richtplan wordt gevolgd ! Dit is één voorbeeld.

Van Hooland

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, wij zijn ruim voorzien geworden van documentatie. Ik heb er met veel belangstelling allerlei zaken in gelezen, onder meer dat een voordrachtskustenaar, met wie ik wel eens dweep, vorig jaar twee voordrachten heeft gegeven in de Verenigde Staten ! Met alle verstrekte documentatie, met alle goede wil en intenties van Regeeringswege, pleiten wij ervoor dat de begroting van de Vlaamse Gemeenschap niet een soort pot zou zijn waaruit men zich jaarlijks bedient en die men jaarlijks „op zicht” aanvult. Wij pleiten ervoor dat onze begroting zonder uitstel een instrument zou zijn van een samenhangend beleid voor de Vlaamse Gemeenschap in haar geheel en op alle beleidsdomeinen in het bijzonder. Daardoor zou kunnen bijgedragen worden tot grotere effectiviteit, tot efficiënter gebruik van onze schaarse middelen en tot hogere voldoening van de leden van de Vlaamse Raad, de bestuurders en de ambtenaren en zeer zeker ook tot meer democratische besluit- en beleidsvorming. (*Applaus*)

De Voorzitter : Minister Walt Niel heeft het woord.

Minister Walt Niel (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, ik wil nog even antwoorden op de vragen, gesteld door de twee vorige sprekers.

Mevrouw Duroi zegt dat de voorliggende begroting niet beantwoordt aan de principes van universaliteit en annaliteit, omdat er 34 artikelen in staan welke in de grond afwijkingen zijn. Ook zij heeft het probleem van de afzonderlijke secties en van de fondsen aangehaald. Ik heb niet geïnnoveerd met de voorstelling van deze begroting ; ik heb ze geërfd zoals ze was. In 1981 en vroeger nog zie ik in de nationale Regering, „begrotingsruiters”, waarbij wordt afgeweken van bepaalde regels welke een 100 procent orthodox begrotingsbeleid kenmerken. Ik moet trouwens zeggen dat ik twee jaar geleden een zeer grote inspanning heb geleverd om de fondsen als dusdanig af te schaffen. Een begrotingsfonds, dat

niet verantwoord kan worden door bijzondere omstandigheden, zoals het concentreren van inkomsten van buitenuit – hetzij van Europa, hetzij afkomstig van lidgeld of bijdragen voor een bepaald doel – heeft volgens mij geen reden van bestaan. Als u er het verslag op naleest, zult u merken dat er twintig fondsen pro memorie in vermeld staan die ik geliquideerd heb, maar waarvan de inschrijving pro memorie nog gedurende drie jaar dient te worden behouden.

De afbouw van de pre-financiering is een vrome wens die ik al vele jaren heb gehoord en ook zelf heb geformuleerd. Maar men moet van twee zaken één kiezen : ofwel aanvaard men een financieringstekort van pakweg 17 à 20 miljard F., dat wil zeggen 25 procent van de middelen, en leent men om dit tekort op te vullen – maar dan heeft die operatie geen zin –, ofwel vermindert men de uitgaven op bepaalde artikelen die geprefinancierd worden zodat men een begrotingskrediet bekomt in plaats van de aflossing en de intrest van het kapitaal.

Wij zitten hier met wat in het verleden steeds werd gedaan. U kunt trouwens in het verslag over de omvang van de pre-financiering lezen in de jaren tachtig. Ik durf te stellen dat wij op dit ogenblik op het laagste punt van de pre-financiering zijn. Wij hebben op dat vlak belangrijke inspanningen gedaan, namelijk door het verminderen van de pre-financieringen met een bedrag van 350 en 400 miljoen frank. Ten opzichte van het globale bedrag van de pre-financiering is dat een gunstige evolutie.

Wat de pre-financiering van premies betreft – en daar treed ik de opmerking van de heer Van Hooland bij – is het juist dat wij pre-financieringen en leningen moeten aanwenden in eerste instantie, voor produktie-investeringen. Het gaat tegen elk gezond beleid in om lopende uitgaven, zuiver consumptie-uitgaven te financieren met leningen of pre-financieringen. Natuurlijk kan men zich de vraag stellen of het pre-financieren van premies geen aanmoediging betekenen tot investeren in huisvesting. Die vraag is echter wel een beetje ver gezocht. In feite ben ik het er mee

eens om de pre-financieringen te beperken. Wij doen daarvoor een inspanning, namelijk 400 miljoen, en hopelijk volgend jaar 500 miljoen, maar het probleem komt ieder jaar terug. Wij kunnen namelijk niet terzelfder tijd de pre-financieringen afbouwen en de uitgaven op die bepaalde artikelen in stand houden. Dan komt men tot 20 à 25 miljard F. deficit.

Over de inkomsten van de milieuhetfing heb ik de hele historiek gemaakt voor Mevrouw Vogels. Over het begrotingstekort heb ik al vaak prognoses gehoord. In ieder debat, ook voor de televisie, komt een foute prognose naar voren. In 1963 sprak de heer Schiltz van 23 à 24 miljard F. Het jaar daarop zei de heer Van Elewyc dat het om 2 miljard F. ging. Daarna heeft iemand berekend dat het niet 1,2 of 1,7 miljard F. kon zijn zoals in de begroting stond vermeld, maar dat het allicht om 20, 25 à 30 miljard F. ging. Ik stel daartegenover de overweging dat men appels met appels en peren met peren moet vergelijken.

Als men het een prefinancieringssysteem buiten beschouwing laat, komt men tot een tekort van 1,3 miljard F. nu. Jaren geleden was dit, op dezelfde manier berekend. Ik stel dan ook dat er vooruitgang werd geboekt. Wij hebben een inspanning gedaan om de uitgaven onder controle te houden.

Over het investeringsprogramma heb ik reeds geantwoord op de vraag van de heer Verhaegen. U zegt dat het investeringsfonds maar 1 miljard ontvangt, wat veel te weinig is. Volgens u is er een vermindering van 2,4 miljard F. In de veronderstelling dat ik die 2,4 miljard F. voor het investeringsprogramma behoud, maar dan voor het investeringsfonds voor Binnenlandse Zaken in plaats van 1 miljard 4 miljard opneem, heb ik opnieuw een tekort van 5 à 6 miljard F. Een begroting opstellen is het maken van keuzen, een spel van prioriteiten. Ik wil gerust het investeringsprogramma hoger opvoeren en het investeringsfonds voor de gemeenten en de ondergeschikte besturen van 1 miljard naar 4 miljard F. brengen, maar zal u dat aanvaarden ?

U stelde eveneens een vraag over het provisioneel krediet. In het kader

Walt Niel

van het Katherina-akkoord hebben wij voor de transfer van de parastataten in een ontvangst voorzien, een bedrag aan *ristorno's*, dat precies beantwoordt aan de kosten voorzien in het provisioneel krediet voor de instellingen die worden overgenomen, zodat op ieder ogenblik die operatie een nuloperatie zal zijn.

Mijnheer Van Hooland, als u alles meerekent is er inderdaad een tekort van 17 miljard F. Ik heb in het verslag laten berekenen dat bij dezelfde berekeningswijze in 1984 er een tekort van 22 miljard F. zou geweest zijn. U komt met deze berekeningswijze veel dichterbij de economische realiteit, maar de begrotingstechniek is nog iets anders. De economische realiteit is inderdaad dat wij een tekort van 17 miljard F. hebben. Er is echter een tekort van 1,2 miljard, rekening houdend met de pre-financiering.

Mijnheer Van Hooland, ik excuseer mij, ik had uw vraag over de schuldenlast verkeerd begrepen. Ik heb het woord last in zijn letterlijke betekenis genomen: "Jets dat weegt, dat men moet betalen". Ik heb u dus de inlichtingen gegeven over de aflossing van kapitaal en intresten, titel I, titel II op de diverse posten. U vraagt eerder de samenstelling van de schuldenlast via de pré-financiering. Ik zal ervoor zorgen dat u zo snel mogelijk die gegevens in uw bezit krijgt. Het zijn hoofdzakelijk het Gemeentekrediet en de ASLK die hierbij betrokken zijn. Ik zal u een kopij bezorgen van de laatste schuldenstaten die zij hebben medegedeeld.

De heer R. Van Hooland : Ik dank u.

Minister L. Walt Niel : Ik heb eens berekend welke budgettaire ruimte bij een ongewijzigd beleid voorhanden is en volgens dit Regeerakkoord. Wat wij moeten meedragen aan correlatieve kredieten die het gevolg zijn van leningen en pré-financieringen, van de geleidelijke uitbreiding van onze administratie en van de vastleggingsmachtigingen welke aanleiding geven tot ordonnanceringen, laat zeer weinig ruimte over. Wij zien een budgettaire ruimte van 56 miljard F. Dat is echter niet juist want de bud-

gettaire ruimte is veel beperkter. De sector Welzijn, Gezin en Volksgezondheid bijvoorbeeld is **tóch** een zeer belangrijke sector in het **uitgavenpakket** en heeft geen correlatieve kredieten te dragen tenzij het Fonds van de bouw der ziekenhuizen en dergelijke. Weet u dat daar 90 procent gereguleerd is? Het fonds der minder-validen heeft reglementen. Bij de jeugdzorg is het nog erger. Daar bepalen de nationale overheid en de rechtbanken welke bedragen er moeten uitgegeven worden en aan wie. Wij moeten maar betalen. In de grond zijn dat ook correlatieve kredieten. De dotaties voor de BRT, samen ongeveer 5,5 miljard F., zijn niet begrepen in de correlatieve kredieten, maar niemand wil of durft dat krediet wegwerken of verminderen, integendeel. Eigenlijk gaat het hier evenzeer om een verplichte uitgave, louter economisch gezien, als het aflossen van leningen of pre-financieringen.

Wij hebben de stelling verdedigd – het zal mevrouw Duroi wellicht interesseren – dat de 543 miljoen F. inleveringen op de Gemeenschapsdotatie, in het kader van de saneringspolitiek van het Katharina-akkoord, éénmalig is. De inlevering is gebeurd in 1987. Wij hebben onze begroting opgesteld zonder afhouding van die 543 miljard F. De *ristorno's* hebben wij in onze begroting behandeld in toepassing van artikel 9, paragraaf 1 van de wet van 9 augustus 1980, waar het systeem van de *ristorno's* wordt beschreven. Het blijkt dat de Ministerraad daar een beslissing heeft getroffen. Wij zullen later wel zien in welke zin die gaat.

Ten slotte heeft u een pleidooi gehouden voor meer management, meer beleid, meer programmeren en een doorzichtiger benaderen van de voorstellen en de gegevens. Ik treed dat bij. Ik kom uit de privé-sector en ik kan beter dan wie ook beoordelen wat dat betekent.

Maar mijnheer Van Hooland, bij het formuleren van de voorstellen moeten wij binnen de kring blijven van verplichtingen, opgelegd door de wet betreffende de Rijkscomptabiliteit van 28 juni 1963. Mocht het om mijn bedrijf gaan, ik zou die begroting

heel anders opvatten en misschien anders uitvoeren. Wij zitten echter binnen een wettelijk kader dat niet alleen inhoudelijk maar ook **procedu-riëel** is vastgelegd binnen bepaalde grenzen. Dat is niet noodzakelijkerwijze in tegenstrijd met noties als management en beleid. Men kan alleen binnen dit kader een beleid voeren dat rekening houdt met bepaalde economische gegevens en met bepaalde realiteiten die men niet altijd in cijfers kan uitdrukken. Ik treed u hierin bij. Wij hebben gevraagd om in verband met de investeringen een drie- of vierjarenprogramma op te stellen. Dat is trouwens vervat in het regeerakkoord. Het is dus reeds een stap in de goede richting. Rome werd ook niet in één dag gebouwd.

U hebt ook gezegd dat, de komende periode moeilijk zal zijn. U **heeft** gesproken over de laatste etappe in een bergrit. Ik hoop dat wij tijdens die bergrit geen platte band krijgen anders komen wij veel te laat aan. (*Applaus*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 10 uur en 14 uur opnieuw bijeen om de algemene bespreking voort te zetten met de materies Onderwijs en Vorming alsmede Welzijn en Gezondheid.

Is de Raad het daarmee eens? (*Instemming*)

Dan is aldus besloten.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 19.20 uur.*
